

**NOWA WIEŚ
ZŁOTORYJSKA**
PLAN
URZĄDZENIOWO - ROLNY

Wrocław, sierpień 2003

Dolnośląskie Biuro Geodezji i Terenów Rolnych

50-044 Wrocław • ul. J. Piłsudskiego 15/17

tel. (0...71) 372-38-56, 342-99-33 • fax (0...71) 342-99-13

e-mail: wbgitrwr@polbox.com lub wbgitrwr@geo.pl

Opracowano na zlecenie Zarządu Województwa Dolnośląskiego przy współudziale Urzędu Gminy Złotoryja

Zespół autorski:

mgr inż. Zbigniew Snopko

mgr Irena Warchił

inż. Andrzej Melnarowicz

Nadzór merytoryczny:

mgr inż. Ryszard Jopek

mgr inż. Mikołaj Smyk

mgr Ewa Małek

Prawa autorskie zastrzeżone

Wykorzystanie niniejszego opracowania dla potrzeb planistycznych, w zakresie wynikającym z przepisów autorskich dozwolone pod warunkiem podania źródła. Wykorzystanie w celach komercyjnych wymaga uprzedniej pisemnej zgody autora.

SPIS TREŚCI

I. ANALIZA STANU ISTNIEJĄCEGO	5
1. Opis ogólny.....	5
2. Warunki naturalne produkcji rolnej.....	5
2.1 Położenie i rzeźba terenu.....	5
2.2. Budowa geologiczna.....	7
2.3. Wody powierzchniowe i podziemne	7
2.4. Klimat	7
2.5. Charakterystyka gleb	9
2.6. Bonitacja użytków rolnych.....	12
3. Warunki społeczno – gospodarcze	12
3.1. Struktura użytkowania gruntów.....	12
3.2. Struktura władania gruntami	16
3.3. Charakterystyka gospodarstw rolnych.....	19
3.3.1. <i>Struktura obszarowa gospodarstw.....</i>	19
3.3.2. <i>Rozdrobnienie gruntów gospodarstw rodzinnych.....</i>	24
3.3.3. <i>Struktura gospodarstw według wieku użytkownika .....</i>	27
3.3.4. <i>Zatrudnienie w gospodarstwach.....</i>	32
3.3.5. <i>Źródła utrzymania.....</i>	32
3.3.6. <i>Wykształcenie ludności rolniczej .....</i>	35
3.3.7. <i>Kierunki produkcji rolnej.....</i>	37
4. Infrastruktura techniczna rolniczej przestrzeni produkcyjnej.....	42
4.1. Melioracje szczegółowe.....	42
4.2. Drogi transportu rolnego	42
5. Wnioski z analizy stanu istniejącego.....	46
II. USTALENIA PLANU URZĄDZENIOWO – ROLNEGO	49
1. Ulepszanie gleb i mikroklimatu oraz kształtowanie miejscowego krajobrazu	49
1.1. Melioracje wodne	49
1.2. Zalesienia i zadrzewienia, rekultywacje.....	50

2. Gospodarka gruntami i kształtowanie struktury agrarnej.....	55
2.1. Wyłączenia użytków rolnych z produkcji rolniczej	55
2.2. Zmiany w strukturze użytkowania gruntów	57
2.3. Zmiany w strukturze władania.....	61
3. Przestrzenna organizacja gospodarstw	65
3.1. Scalenia gruntów	65
3.2. Przebudowa dróg transportu rolnego.....	65
3.3. Przewidywana struktura obszarowa gospodarstw	71
4. Produkcja rolnicza	73
5. Obsługa rolnictwa.....	75
6. Zachowanie walorów przyrodniczo - krajobrazowych	76
7. Koszty realizacji planu.....	80
8. Wnioski z części projektowej.....	80
9. Źródła finansowania prac urządzeniowo – rolnych	84
10. Wykaz tabel.....	129
11. Wykaz rysunków	130
12. Wykaz wykorzystanych materiałów	131

WPROWADZENIE

Projekt planu urządzeniowo – rolnego Nowej Wsi Złotoryjskiej stanowi rozwinięcie i uszczegółowienie ustaleń zawartych w projekcie planu urządzeniowo – rolnego gminy Złotoryja. Nowa Wieś Złotoryjska uznana bowiem została za obszar o wysokim stopniu zapotrzebowania na prace urządzeniowo – rolne. W związku z dużymi potrzebami w zakresie porządkowania rolniczej przestrzeni produkcyjnej Gmina Złotoryja wytypowała Nową Wieś Złotoryjską, jako pierwszą wieś na terenie gminy Złotoryja, do opracowania planu urządzeniowo – rolnego.

Plan ten zawiera rozwiązania, jakie mogą być zastosowane do porządkowania przestrzeni produkcyjnej w obszarze małej jednostki terytorialnej, jaką jest pojedyncza wieś.

Plan urządzeniowo – rolny wsi składa się z dwóch głównych części:

1. Analizy stanu istniejącego
2. Ustaleń planu urządzeniowo – rolnego.

Analiza stanu istniejącego obejmuje następujące zagadnienia tematyczne:

1. Charakterystykę ogólną Nowej Wsi Złotoryjskiej
2. Warunki produkcji rolnej (warunki przyrodnicze, warunki społeczno – gospodarcze, infrastrukturę techniczną)
3. Wnioski z analizy stanu istniejącego.

Ustalenia planu urządzeniowo – rolnego zawierają:

1. Ustalenia w zakresie ulepszania gleb i mikroklimatu oraz kształtowania miejscowego krajobrazu
2. Gospodarkę gruntami i kształtowanie struktury agrarnej
3. Przestrzenną organizację gospodarstw
4. Produkcję rolną
5. Wnioski końcowe

Całość opracowania zaprezentowano w zestawieniach tabelarycznych, na rysunkach poglądowych i zbiorczej mapie wniosków. Opracowanie kartograficzne dotyczy całego obszaru obrębu ewidencyjnego Nowa Wieś Złotoryjska.

Przy sporządzaniu planu korzystano między innymi z mapy numerycznej, danych ewidencji gruntów i budynków, danych o gospodarstwach rolnych z kart podatkowych oraz istniejących opracowań projektowych takich jak plan zagospodarowania przestrzennego oraz studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego. Dane te uzupełniono o inwentaryzację terenową obszaru wsi oraz uzgodnienia z sołtysiem Nowej Wsi Złotoryjskiej.

Ustalenia planu konsultowane były w drugiej połowie lipca 2003 roku poprzez prezentację i zbieranie uwag na spotkaniu w Urzędzie Gminy Złotoryja, prezentację i wymianę poglądów na spotkaniu wiejskim w Nowej Wsi Złotoryjskiej, uzgodnieniach poszczególnych zagadnień przedstawionych w planie przez sołtysa Nowej Wsi Złotoryjskiej z zainteresowanymi osobami (głównie przebieg dróg). W trakcie konsultacji zgłoszono propozycję korekty przebiegu drogi rolniczej położonej na północ od zabudowań wsi oraz wnioskowano o zalesienie działki nr 280. Oba wnioski zostały uwzględnione w ostatecznej wersji Planu urządzeniowo – rolnego Nowej Wsi Złotoryjskiej.

I. ANALIZA STANU ISTNIEJĄCEGO

1. OPIS OGÓLNY

Nowa Wieś Złotoryjska położona jest w gminie Złotoryja, powiecie złotoryjskim województwa dolnośląskiego. Jest to sołectwo graniczące z następującymi obrębami ewidencyjnymi: Wojcieszyn w gminie Pielgrzymka, Łukaszów, Zagrodno i Uniejowice gmina Zagrodno, miastem Złotoryja stanowiącym odrębną od gminy jednostkę samorządu terytorialnego, obrębami Pyskowice, Wyskok i Jerzmanice Zdrój z gminy Złotoryja. Powierzchnia ogólna obrębu ewidencyjnego wynosi 1014,54 ha i zamieszkuje go 156 osób. Gęstość zaludnienia wynosi 15,4 osoby/km². Teren wsi przecinają drogi asfaltowe łączące miasta Złotoryję i Chojnów oraz Złotoryję i Bolesławiec przez Zagrodno. Nieco na północ, pomiędzy Złotoryją a Chojnowem, znajduje się autostrada A-4. Centrum administracyjnym i usługowym dla tego obszaru jest miasto Złotoryja, granicząca od południa z gruntami Nowej Wsi Złotoryjskiej.

2. WARUNKI NATURALNE PRODUKCJI ROLNEJ

2.1 Położenie i rzeźba terenu

Nowa Wieś Złotoryjska położona jest w dwóch mezoregionach. Północna część obrębu należy do mezoregionu Wysoczyzny Chojnowskiej, stanowiącej część makroregionu Niziny Śląsko – Łużyckiej. Południowa, niewielka część obrębu, zlokalizowana na południe od drogi nr 238, położona jest w mezoregionie Pogórza Kaczawskiego, wchodzącego w skład Pogórza Zachodnio – Sudeckiego.

Wysoczyzna Chojnowska, zajmująca zdecydowaną większość powierzchni tego obrębu, jest zdenudowaną moreną denną wznoszącą się na wysokość 212 – 240 m n.p.m. Charakteryzuje się falistą rzeźbą terenu, o deniwelacjach wynoszących 10 – 30 m. Teren ten urozmaicają stoki o niewielkim nachyleniu zlokalizowane w południowo – zachodniej części obrębu oraz wąwozy w dolinach cieków znajdujące się na południowym - wschodzie.

Na zachód od drogi Złotoryja - Zagrodno dominuje nachylenie terenu w kierunku północno – wschodnim, a pomiędzy drogami Złotoryja – Zagrodno i Złotoryja – Chojnów doliny cieków wykazują spadek w kierunku północny zachód – południowy wschód. Północna część obrębu, zlokalizowana w pobliżu zabudowań wsi (po jej północnej

Zdjęcie nr 1 – Nizinny krajobraz rolniczy Wysoczyzny Chojnowskiej.
Grunty orne na działce 214/2, w tle droga asfaltowa do Uniejowic

Zdjęcie nr 2 – Leśna droga do Wojcieszyna na działce nr 238 w południowej części obrębu

i południowej stronie), jest płaską niziną o wysokościach bezwzględnych sięgających 212 - 214 m n. p. m.

Pogórze Kaczawskie obejmuje obszar działek nr 205/4, 329/15, 205/6 i 331/10. Jest to teren wzgórzowy o wysokości 240 – 250 m n.p.m. o nachyleniu stoków w kierunku północnym i północno – wschodnim. Ze względu na zagrożenie erozją część tego terenu jest zalesiona.

2.2. Budowa geologiczna

Na budowę geologiczną tego obszaru największy wpływ miały zlodowacenia okresu plejstocenijskiego. Łądolód skandynawski zajmował ten obszar dwukrotnie: w okresie glacjału południowopolskiego i środkowopolskiego. Wycofujący się lodowiec zahamował swobodny odpływ wód rzeczno – lodowcowych, co przyczyniło się do akumulacji materiału żwirowo – piaszczystego, tworzącego warstwę o grubości 10 – 20 m. Na osadach wodno – lodowcowych zalegają utwory lessopodobne, których grubość waha się od 12 m w okolicach Złotorzy do około 1 m na północ od Złotorzy. Są to utwory akumulacji eoliczno - peryglacialnej, powstałe w pobliżu krawędzi łądolodu.

2.3. Wody powierzchniowe i podziemne

Teren opisywanego obrębu należy do dorzecza Kaczawy (ciek II rzędu), stanowiącego część dorzecza Odry (ciek I rzędu). Nie występują tu ciek podstawowe, a jedynie drobne rowy melioracji szczegółowej wpadające bezpośrednio do rzeki Kaczawy. W oparciu o zasoby wodne tych cieków, w południowej części obrębu zbudowano małe zbiorniki wodne o charakterze rekreacyjno – rybackim. W związku z brakiem większych cieków nie występują tu tereny zagrożone powodzią.

Rozmieszczenie wód podziemnych zależy od skał podłoża. W dolinach cieków lustro wód podziemnych występuje na głębokości 0 – 2 m i silnie zależy od poziomu wody w cieku. Na obszarze płaskowyżu, obejmującym większość terenu obrębu, wody podziemne znajdują się na głębokości 2 – 5 m.

2.4. Klimat

Północna część obrębu należy do Nadodrzańskiego Regionu Klimatycznego (Ia). Niewielka południowa część wchodzi w skład Regionu Przedgórskiego (IV). Obszary te charakteryzują się następującymi warunkami klimatycznymi.

Zdjęcie nr 3 – Nowo zbudowany staw rekreacyjno-hodowlany na działce nr 277/1

Zdjęcie nr 4 – Łowisko komercyjne na działce nr 304

Cechy klimatu

Tabela 1

Lp.	Cechy klimatu	Region	
		Nadodrzański	Przedgórski
1.	2.	3.	4.
1.	Średnia temperatura roku:	8,0 – 8,7 °C	7,5 – 7,8°C
2.	Średnia temperatura stycznia	-1,1 – -1,4 °C	-1,7 °C
3.	Średnia temperatura lipca	17,6 – 18,8 °C	16,9 – 17,5 °C
4.	Średnia temperatura od kwietnia do września	13,9 – 14,9 °C	13,2 – 13,7 °C
5.	Dni z temperaturą powyżej 0°C	302 – 310	294 – 298
6.	Dni z temperaturą powyżej 2,5 °C	255 – 263	249 – 253
7.	Dni z temperaturą powyżej 5,0 °C	220 – 227	213 – 217
8.	Początek temperatury 0°C	17 – 20 lutego	19 – 23 lutego
9.	Początek temperatury 2,5 °C	8 – 13 marca	13 – 17 marca
10.	Początek temperatury 5,0 °C	26 – 31 marca	1 – 4 kwietnia
11.	Suma opadów rocznych	500 – 600 mm	600 – 700 mm
12.	Opady w okresie wegetacyjnym w % sumy rocznej	62 – 65%	60 – 68%

2.5. Charakterystyka gleb

Największą powierzchnię na terenie obrębu zajmują gleby pseudobielicowe kompleksu 1 – pszenne bardzo dobrego wytworzone z lessów ilastych, głęboko (100 – 150 cm) podścielonych gliną średnią lub zwirem. Kompleks 1 położony jest głównie na obszarze gruntów ANR w południowej części obrębu. W pobliżu zabudowań wsi jego udział powierzchniowy nie osiąga 50%. Gleby kompleksu pszenne bardzo dobrego są glebami o największej przydatności rolniczej. Na glebach tych nie ma ograniczeń w zakresie doboru roślin uprawnych. Można na nich uzyskiwać wysokie plony wszystkich roślin. Są to gleby o korzystnym położeniu, w bardzo dobrej kulturze, mają uregulowane stosunki wodne i nie są wrażliwe na długotrwałe zmiany pogody.

Większe powierzchnie gleb pseudobielicowych kompleksu 2 - pszenne dobrego i częściowo 3 - pszenne wadliwego wytworzonych z lessów ilastych, średnio głęboko (50 – 100 cm) podścielonych zwirem występują w trzech rejonach: w sąsiedztwie zabudowy

wsi oraz na południowym zachodzie, przy granicy z obrębem Jerzmanice Zdrój, i południowym – wschodzie, przy granicy z miastem Złotoryja.

Gleby kompleksu pszennego dobrego wytworzone z pyłów ilastych są glebami trudniejszymi do uprawy, trudniej nabywają wyższy stopień kultury, ale też wolniej ulegają degradacji. Charakteryzują się natomiast skłonnością do zaskorupiania się (tzw. gleby minutowe). Gleby tego kompleksu odznaczają się dobrymi warunkami do produkcji roślinnej. Można na nich uzyskiwać wysokie plony wszystkich roślin uprawnych, ale wymaga to dużych nakładów i dobrej agrotechniki. Efekty ekonomiczne uprawy poszczególnych roślin są tu nieco gorsze niż na glebach kompleksu 1. Zależy to jednak w dużym stopniu od rozkładu opadów atmosferycznych.

Gleby kompleksu 3 – pszennego wadliwego są podatne na wysychanie. Przyczyną niedoboru wilgoci jest piaszczyste, przepuszczalne podłoże. Zasoby wodne tych gleb uzależnione są od miąższości warstw zwięzlejszych i ilości opadów atmosferycznych. Są to gleby średnio zasobne w składniki pokarmowe. Wykazują dobry lub średni stopień kultury. Wysokie plony roślin uprawnych można na nich uzyskać tylko w latach mokrych.

Pozostałe gleby mają znaczenie marginalne. W rejonie linii kolejowej Złotoryja – Zagrodno spotkać można izolowane fragmenty gleb brunatnych kompleksu 5 – żytniego dobrego, wytworzonych z glin lekkich lub średnich pylastych płytko podścielonych żwirem. Niewielkie powierzchnie madów brunatnych spotkać można w dolinie cieku płynącego obok linii kolejowej w południowej części obrębu oraz w rejonie stawów rybnych. Są to mady wytworzone z pyłów ilastych.

Marginalne znaczenie mają również kompleksy glebowo – rolnicze użytków zielonych. Wynika to z zaorania tych gleb i ich zamiany w grunty rolne. Zaorano wszystkie użytki zielone, na których poziom wody gruntowej pozwalał na ich orne użytkowanie. Uprawą polową objęto również gleby podatne na erozję, na których wskazane byłoby przywrócenie ich poprzedniego sposobu użytkowania. Aktualnie istniejące użytki zielone zaliczone są głównie do kompleksu 1z – użytki zielone bardzo dobre i dobre.

Dane dotyczące rozmieszczenia poszczególnych kompleksów glebowo – rolniczych oraz typów gleb według aneksu do mapy glebowo – rolniczej zamieszczono na rysunku nr 1 „Mapa glebowo – rolnicza”.

Rys. 1. MAPA GLEBOWO-ROLNICZA

LEGENDA:

KOMPLEKSY GRUNTÓW ORNYCH

- 1 kompleks pszenny bardzo dobry
- 2 kompleks pszenny dobry
- 3 kompleks pszenny wadliwy
- 5 kompleks żytni dobry

KOMPLEKSY TRWAŁYCH UŻYTKÓW ZIELONYCH

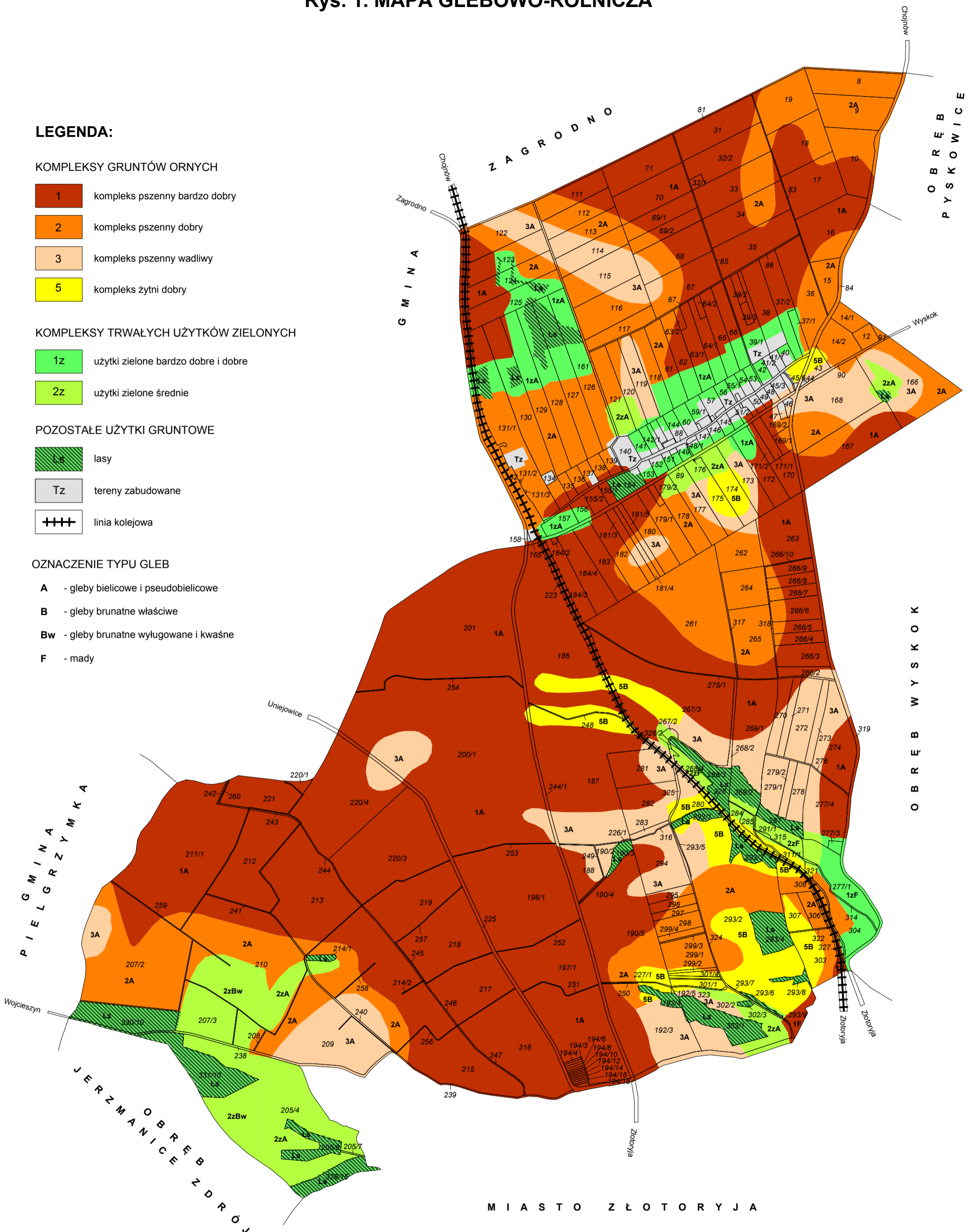
- 1z użytki zielone bardzo dobre i dobre
- 2z użytki zielone średnie

POZOSTAŁE UŻYTKI GRUNTOWE

- lasy
- Tz tereny zabudowane
- linia kolejowa

OZNACZENIE TYPU GLEB

- A** - gleby bielcowe i pseudobielcowe
- B** - gleby brunatne właściwe
- Bw** - gleby brunatne wylugowane i kwaśne
- F** - mady

2.6. Bonitacja użytków rolnych

Powierzchnia użytków rolnych wynosi 916,87 ha. Składają się na nią 774,65 ha gruntów ornych (84,5% powierzchni użytków rolnych), 36,70 ha łąk, 105,26 ha pastwisk i 0,26 ha sadów. Dominują gleby dobre klasy III, IIIa i IIIb, których powierzchnia wynosi 540,75 ha (59,0% powierzchni użytków rolnych). Gleby bardzo dobre klasy II zajmują 276,21 ha (30,1% pow. UR). Gleb średniej jakości, zaliczanych do klas czwartych jest 92,42 ha, co stanowi 10,1% powierzchni użytków rolnych. Użytków rolnych słabych, klasy V jest 7,49 ha (0,8%). Łącznie gleby bardzo dobre i dobre zaliczane do klas I-IIIb zajmują 816,96 ha, co stanowi 89,1% powierzchni użytków rolnych obrębu.

Metodą oceny naturalnych warunków produkcji rolnej jest metoda „Waloryzacji rolniczej przestrzeni produkcyjnej” opracowana przez IUNG w Puławach, która za pomocą punktów poddaje syntetycznej ocenie elementy środowiska przyrodniczego tj. gleby, agroklimat, rzeźbę terenu i warunki wodne. Przyjęto tu skalę 100-punktową. Ogólny wskaźnik jakości rolniczej przestrzeni produkcyjnej dla obrębu Nowa Wieś Złotoryjska wynosi 100 punktów na 100 możliwych do uzyskania. Dla przykładu wskaźnik ten dla gminy Złotoryja wynosi 90,8 punktu, a dla województwa dolnośląskiego 76,3 punktu. Ocena naturalnych warunków do produkcji rolniczej według metody IUNG Puławy wskazuje więc, że obręb Nowa Wieś Złotoryjska ma jedne z lepszych w kraju warunki do prowadzenia produkcji rolniczej.

Bonitację użytków rolnych przedstawiono w tabelach nr 2 i 3 oraz na rysunku nr 2 „Struktura użytkowania i bonitacja gruntów (stan ewidencyjny)”.

3. WARUNKI SPOŁECZNO – GOSPODARCZE

3.1. Struktura użytkowania gruntów

W strukturze użytkowania gruntów użytki rolne stanowią 90,4% powierzchni ogólnej obrębu (916,87 ha). Wśród nich najwięcej jest gruntów ornych (774,65 ha). Ewidencyjna powierzchnia użytków zielonych to 141,96 ha (14,0% powierzchni obrębu). Faktycznie w terenie powierzchnia łąk i pastwisk jest jednak bardzo mała. Występują one szczątkowo w rejonach o wysokim poziomie wód gruntowych, wzdłuż cieków i w lokalnych zagłębieniach terenu. Pozostała część użytków zielonych zamieniona została na grunty orne jeszcze w latach 1990-tych. Wśród nich znalazły się także grunty położone na obszarach

Gleboznawcza klasyfikacja gruntów

Tabela 2

Lp.	Rodzaj użytku i klasa	Powierzchnia	
		ha	%
1.	2.	3.	4.
1.	II	235,42	30,4
2.	IIIa	380,90	49,2
3.	IIIb	80,81	10,4
4.	IVa	58,48	7,5
5.	IVb	12,21	1,6
6.	V	6,83	0,9
1.-6.	razem grunty orne	774,65	100,0
7.	ŁII	15,19	41,4
8.	ŁIII	16,87	46,0
9.	ŁIV	4,64	12,6
7.-9.	Razem łąki	36,70	100,0
10.	PsII	25,34	24,1
11.	PsIII	62,17	59,1
12.	PsIV	17,09	16,2
13.	PsV	0,66	0,6
10.-13.	Razem pastwiska	105,26	100,0
14.	S/RII	0,26	100,0
14	Razem sady	0,26	100,0
1.-14.	Razem użytki rolne	916,87	x

Źródło: Ewidencja gruntów i budynków, 2002 r.

Bonitacja użytków rolnych

Tabela 3

Lp.	Rodzaj użytku i klasa bonitacyjna	Powierzchnia		Użytki rolne bardzo dobre klasy I-II			Użytki rolne dobre klasy III, IIIa, IIIb			Użytki rolne średnie klasy IV, IVa, IVb			Użytki rolne słabe klasy V, VI, VIz		
		ha	%	ha	%	ha	%	ha	%	ha	%	ha	%		
1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.				
1.	II	235,42	25,7												
2.	IIIa	380,90	41,5												
3.	IIIb	80,81	8,8												
4.	IVa	58,48	6,4												
5.	IVb	12,21	1,3												
6.	V	6,83	0,7												
1.-6.	grunty orne	774,65	84,5	235,42	30,4	461,71	59,6	70,69	9,1	6,83	0,9				
7.	II	15,19	1,7												
8.	III	16,87	1,8												
9.	IV	4,64	0,5												
7.-9.	łąki	36,70	4,0	15,19	41,4	16,87	46,0	4,64	12,6						
10.	II	25,34	2,8												
11.	III	62,17	6,8												
12.	IV	17,09	1,9												
13.	V	0,66	0,1												
10.-13.	pastwiska	105,26	11,5	25,34	24,1	62,17	59,1	17,09	16,2	0,66	0,6				
14.	S/RIII	0,26	0,0												
14.	sady	0,26	0,0	0,26	100,0										
15.	Razem użytki rolne	916,87	100,0	276,21	30,1	540,75	59,0	92,42	10,1	7,49	0,8				

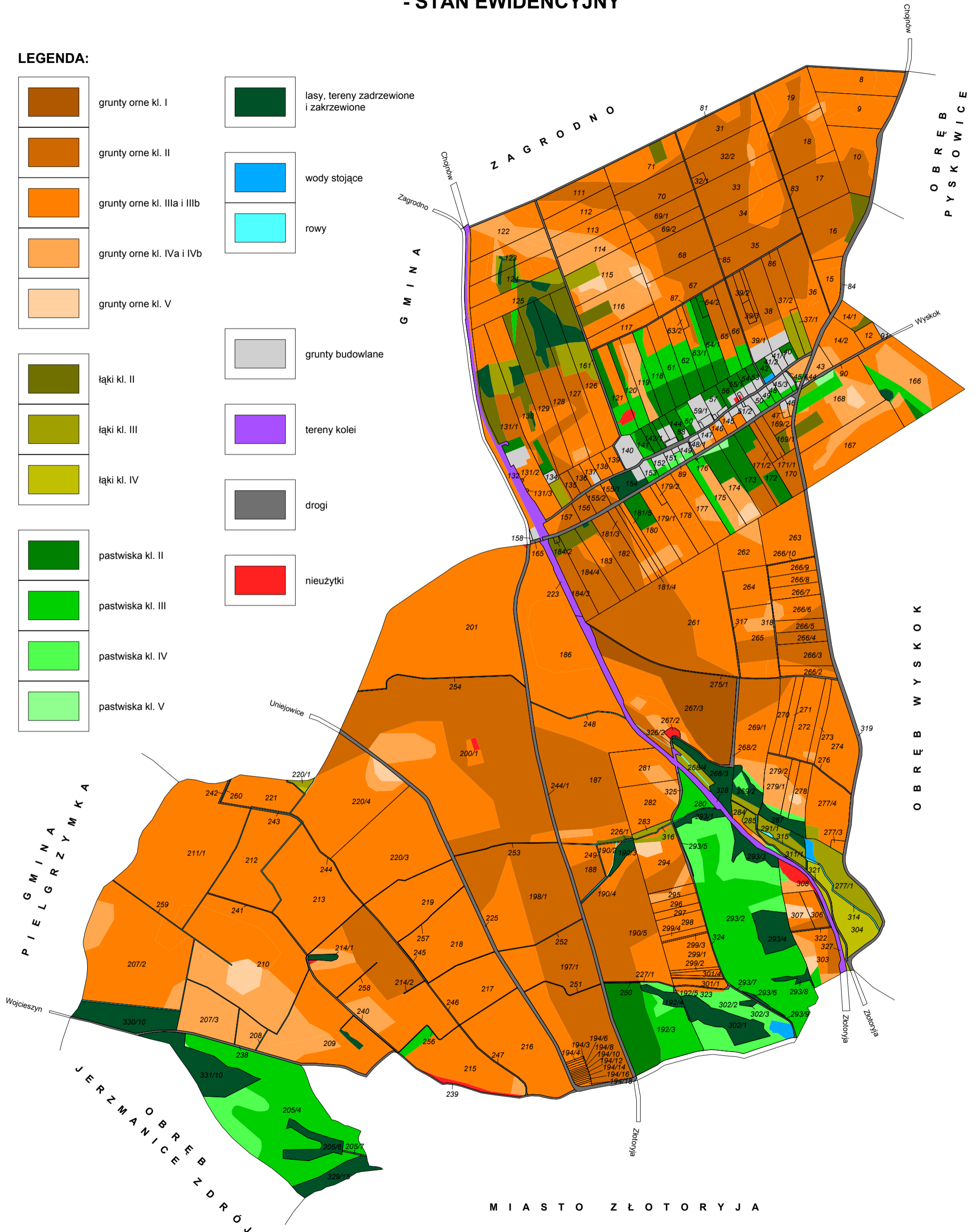
Źródło: Ewidencja gruntów i budynków, 2002 r.

**Rys. 2. STRUKTURA UŻYTKOWANIA GRUNTÓW
- STAN EWIDENCYJNY**

LEGENDA:

	grunty orne kl. I		lasy, tereny zadrzewione i zakrzewione
	grunty orne kl. II		wody stojące
	grunty orne kl. IIIa i IIIb		rowy
	grunty orne kl. IVa i IVb		grunty budowlane
	grunty orne kl. V		tereny kolei
	łąki kl. II		drogi
	łąki kl. III		nieużytki
	łąki kl. IV		
	pastwiska kl. II		
	pastwiska kl. III		
	pastwiska kl. IV		
	pastwiska kl. V		

zagrożonych występowaniem erozji wodnej – głównie przy granicy z obrębem Jerzmanice Zdrój oraz miastem Złotoryja, na południowym skraju obrębu Nowa Wieś Złotoryjska.

Użytki leśne, w skład których wchodzi lasy oraz grunty zadrzewione i zakrzewione, zajmują 38,43 ha, co stanowi 3,8% powierzchni obrębu. Jest to więc teren o bardzo niskim udziale lasów i zadrzewień. Na lasy składają się niewielkie izolowane enklawy zajmujące tereny mało przydatne dla rolnictwa ze względu na podatność na erozję lub płytkie zaleganie żwiru pod powierzchnią terenu. Zadrzewienia to głównie park wiejski w rejonie zabudowy. W obszarze intensywnej produkcji polowej daje się zauważyć brak zadrzewień. Jedyne drogi wojewódzkie i powiatowe są rzadko obsadzone drzewami. Jest to niekorzystne, gdyż pyły tworzące górną warstwę gleby są podatne na wywiewanie. Proces ten jest potęgowany zaoraniem prawie wszystkich użytków zielonych, które poprzednio wpływały stabilizująco na procesy erozyjne.

Grunty zabudowane i zurbanizowane zajmują 51,43 ha, co stanowi 5,1% powierzchni obrębu. W ich skład wchodzi tereny zabudowane i przeznaczone na cele budowlane, tereny wypoczynkowe (boiska sportowe), tereny kolei i drogi. Tereny zabudowane wsi zlokalizowane są w północnej części obrębu tworząc zwartą ulicówkę po obu stronach drogi o układzie równoleżnikowym. Odległości od zagród do pól są niewielkie. Pola dalej położone należą do gospodarstwa wielkoobszarowego, którego centrum gospodarcze zlokalizowane jest na terenie miasta Złotoryi, przy granicy z obrębem Nowa Wieś Złotoryjska.

Ewidencyjna powierzchnia wód to 5,28 ha (0,5% powierzchni obrębu). Większość z nich - 4,19 ha - stanowią rowy melioracji wodnej szczegółowej. Wody stojące to tylko 1,09 ha.

Strukturę użytkowania gruntów przedstawiono w tabeli nr 4 oraz na rysunkach nr 2 i 3.

3.2. Struktura władania gruntami

We własności gruntów dominującą pozycję ma Skarb Państwa, który jest właścicielem 56,7% gruntów w obrębie (574,93 ha). Wśród gruntów Skarbu Państwa w zasobie Agencji Nieruchomości Rolnych jest 509,76 ha, co stanowi 50,2% powierzchni obrębu. Grunty te obecnie są wydzierżawione i zagospodarowane przez jedno gospodarstwo rolne. ANR w Nowej Wsi Złotoryjskiej dysponuje 428,37 ha gruntów ornych, 1,17 ha łąk oraz 68,68 ha pastwisk. Brak jest tu natomiast budynków stanowiących własność ANR.

Grunty w zarządzie Lasów Państwowych zajmują 27,40 ha, co stanowi 2,7% powierzchni obrębu. We władaniu Polskich Kolei Państwowych Spółka Akcyjna znajduje się

Struktura użytkowania gruntów

Tabela 4

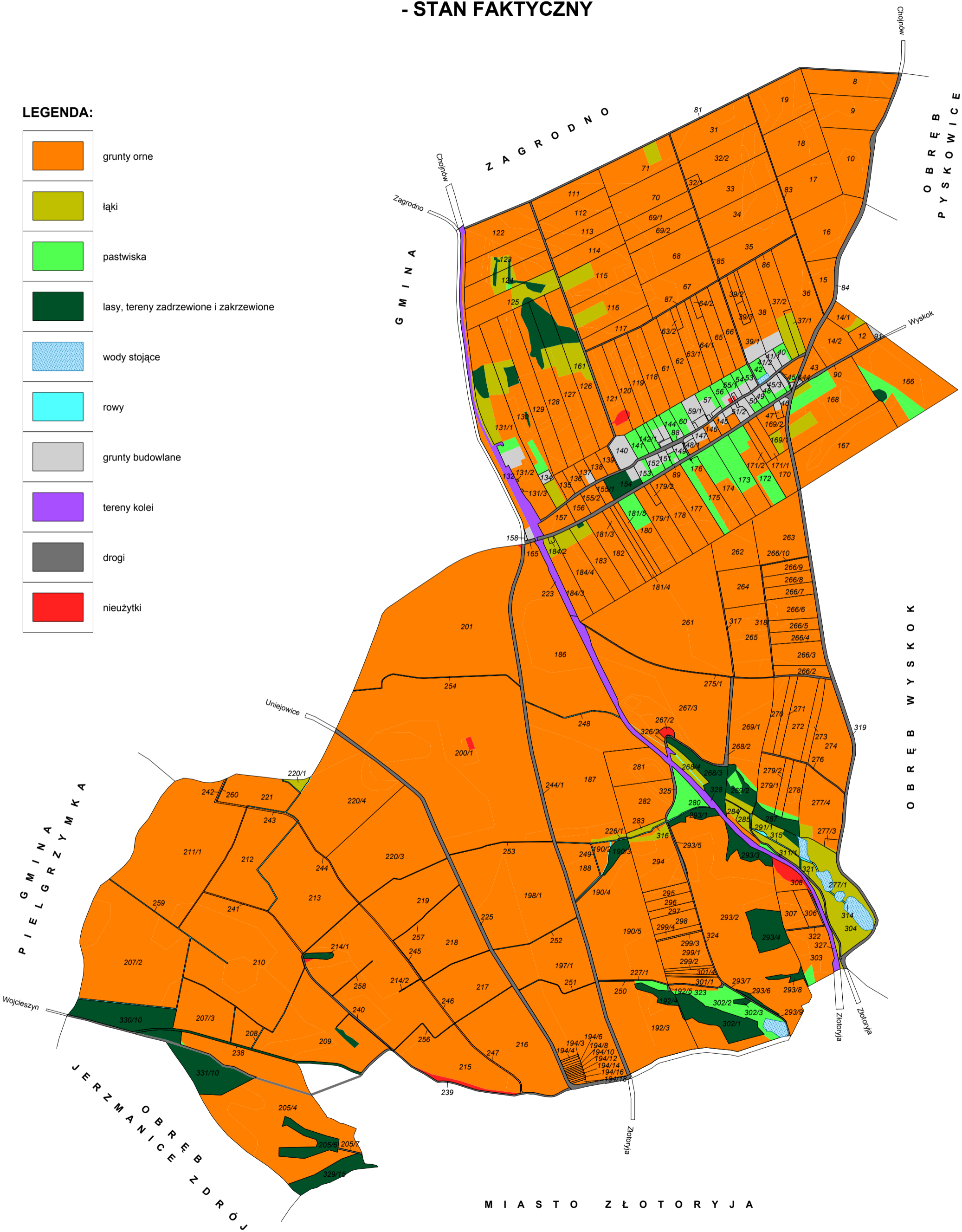
Lp.	Rodzaj użytku	Powierzchnia użytku	
		ha	%
1.	2.	3.	4.
1.	grunty orne	774,65	76,35
2.	łąki	36,70	3,62
3.	pastwiska	105,26	10,38
4.	sady	0,26	0,03
1.-4.	użytki rolne	916,87	90,37
5.	lasy	36,45	3,59
6.	grunty zadrzewione i zakrzaczone	1,98	0,20
5.-6.	użytki leśne	38,43	3,79
7.	tereny mieszkaniowe	11,05	1,09
8.	tereny nie zabudowane	0,04	0,00
9.	tereny wypoczynkowe	0,92	0,09
10.	tereny kolei	8,98	0,89
11.	drogi	30,44	3,00
7.-11.	grunty zabudowane i zurbanizowane	51,43	5,07
12.	wody stojące	1,09	0,11
13.	wody	4,19	0,41
12.-13.	wody	5,28	0,52
14.	nieużytki	2,53	0,25
1.-14.	powierzchnia ogółem	1 014,54	100,00

Źródło: Ewidencja gruntów i budynków. Stan na 2002 r.

**Rys. 3. STRUKTURA UŻYTKOWANIA GRUNTÓW
- STAN FAKTYCZNY**

LEGENDA:

- grunty orne
- łąki
- pastwiska
- lasy, tereny zadrzewione i zakrzewione
- wody stojące
- rowy
- grunty budowlane
- tereny kolei
- drogi
- nieużytki

11,22 ha (1,1%). Dróg wojewódzkich w zarządzie Województwa Dolnośląskiego jest 10,73 ha (1,1%), a dróg powiatowych w zarządzie Powiatu Złotoryjskiego 5,17 ha (0,5%). Pozostałe grunty Skarbu Państwa to 10,65 ha (1,0%).

Grunty komunalne zajmują powierzchnię 48,11 ha (4,7%, w tym drogi komunalne 1,65 ha - 0,2%). Większość gruntów komunalnych jest wydzierżawiona dwóm gospodarstwom rodzinnym.

Grunty osób fizycznych zajmują 391,50 ha, co stanowi 38,6% powierzchni obrębu. Wśród nich najwięcej jest gruntów gospodarstw rolnych: 383,63 ha, co stanowi 37,8%. Nieruchomości rolne o powierzchni do 1,00 ha, nie będące gospodarstwami rolnymi, zajmują 7,87 ha, czyli 0,8% powierzchni ogólnej obrębu.

Strukturę władania gruntami zamieszczono w tabeli nr 5 oraz na rysunku nr 4 „Studium władania”.

3.3. Charakterystyka gospodarstw rolnych

3.3.1. Struktura obszarowa gospodarstw

Według danych ewidencji gruntów na terenie Nowej Wsi Złotoryjskiej jest 38 gospodarstw rodzinnych i 1 gospodarstwo wielkoobszarowe. W granicach administracyjnych obrębu ewidencyjnego gospodarstwa rodzinne są właścicielami 383,63 ha gruntów Średnia powierzchnia tych gospodarstw wynosi 10,10 ha gruntów własnych. Ilościowo najwięcej jest gospodarstw małych, do 4,99 ha (12) i 5,00 – 9,99 ha (13). Gospodarstw powyżej 10,0 ha jest 13, w tym 5 o wielkości 10,00 – 14,99 ha i 8 o wielkości 15,00 – 49,99 ha.

W grupie ośmiu gospodarstw największych, powyżej 15,0 ha, średnia powierzchnia gruntów własnych wynosi 24,40 ha/gospodarstwo. Jedno z tych gospodarstw o powierzchni 28,29 ha posiada zabudowania poza Nową Wsią (jego właściciel jest różniczaninem). Pozostałe 7 ma centrum gospodarcze w Nowej Wsi (zabudowania mieszkalne i gospodarcze). Wielkość gospodarstw największych jest następująca (grunty własne w granicach Nowej Wsi Złotoryjskiej):

- 28,29 ha,
- 18,37 ha,
- 20,91 ha,
- 33,98 ha,
- 19,96 ha,
- 20,04 ha,

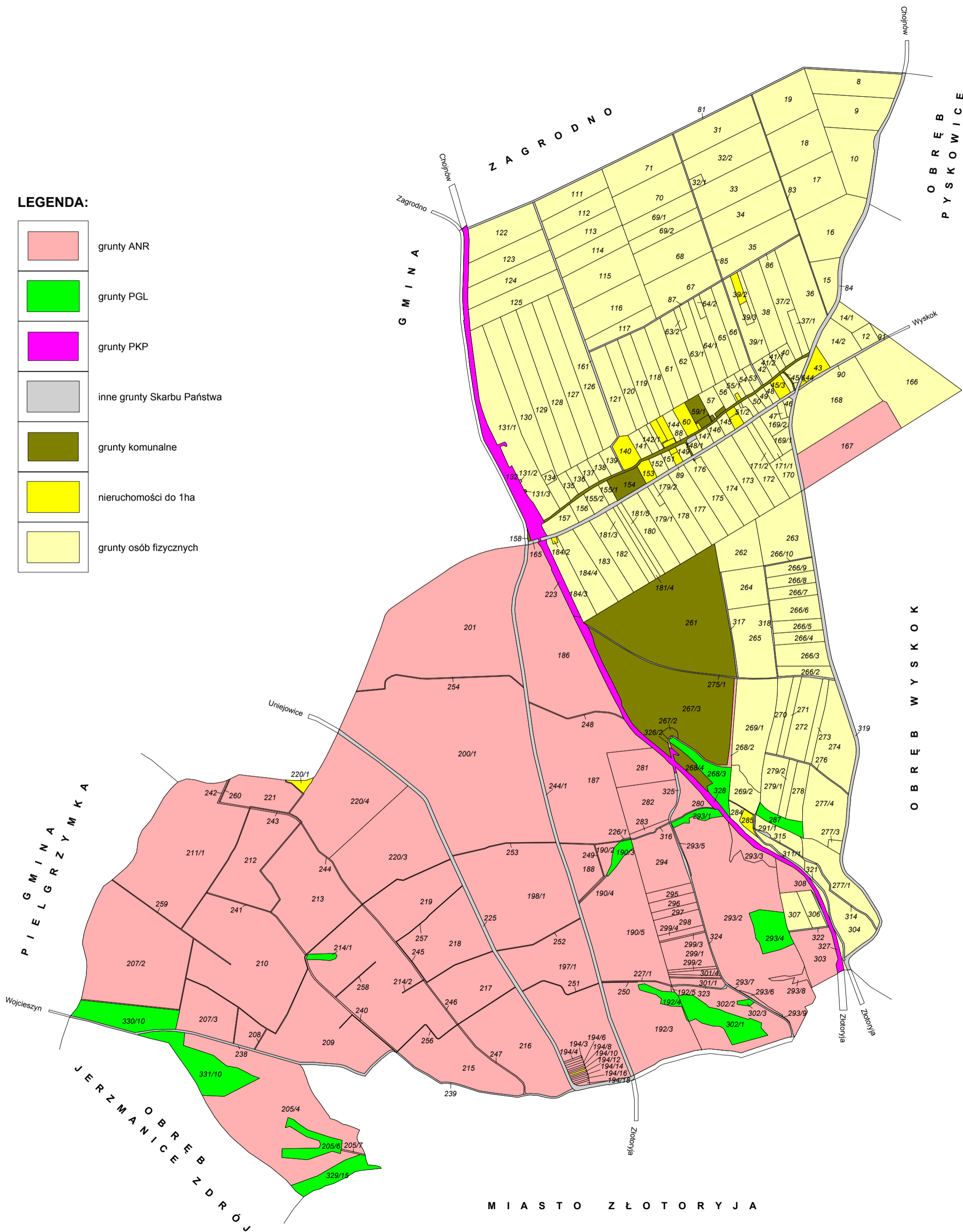
Struktura władania gruntami

Tabela 5

Lp.	Właściciel gruntów	Użytkowana powierzchnia	
		ha	%
1.	2.	3.	4.
1	Grunty Skarbu Państwa	574,93	56,7
	w tym w użytkowaniu:		
a	AWRSP	509,76	50,2
b	PGL	27,40	2,7
c	PKP	11,22	1,1
d	Zarząd Województwa Dolnośląskiego (drogi wojewódzkie)	10,73	1,1
e	Zarząd Powiatu Złotoryjskiego (drogi powiatowe)	5,17	0,5
f	pozostałe Skarbu Państwa	10,65	1,0
2	Grunty komunalne	48,11	4,7
a	w tym drogi komunalne	1,65	0,2
3	Grunty osób fizycznych	391,50	38,6
	w tym w użytkowaniu:		
a	gospodarstw rolnych	383,63	37,8
b	nieruchomości do 1,0 ha	7,87	0,8
Ogółem obręb		1 014,53	100,0

Źródło: Ewidencja gruntów i budynków. Stan na 2002 r.

Rys. 4. STUDIUM WŁADANIA

- 22,15 ha,
- 31,52 ha,

Razem 195,22 ha gruntów własnych.

Najwięcej ziemi rolniczej jest własnością gospodarstw dużych, powyżej 15,00 ha, stanowiąc 50,9% gruntów będących własnością gospodarstw rodzinnych. Wskaźnik ten świadczy o postępującej koncentracji ziemi w gospodarstwach większych obszarowo. Gospodarstwo wielkoobszarowe nie posiada własnej ziemi w Nowej Wsi Złotoryjskiej. Dysponuje jedynie gruntami dzierżawionymi o powierzchni 509,76 ha.

Wśród ogólnej liczby 38 gospodarstw jest 11 takich, w których na terenie obrębu nie ma żadnych zabudowań (tylko grunty), albo których właściciele nie mieszkają w Nowej Wsi Złotoryjskiej. Mieszkają oni w Złotoryi, Bolesławcu, Wrocławiu lub Niemczech. Do grupy tej zalicza się między innymi 5 właścicieli gruntów ze stawami rybnymi lub przeznaczonych pod budowę stawów.

Struktura powyższa dotyczy stanu prawnego gospodarstw. W wyniku inwentaryzacji stwierdzono jednak, że produkcję polową (uprawy) prowadzą tylko 23 gospodarstwa rodzinne, a pozostałe 15 nie obsiewa swoich gruntów, lecz wydierżawia je. Wydierżawianie gruntów przez gospodarstwa małe wynika z jednej strony z małej dochodowości produkcji rolniczej co powoduje, że mała powierzchnia nie zapewnia wystarczających dochodów i możliwości utrzymania się. Drugą przyczyną jest posiadanie przez właścicieli małych gospodarstw innych źródeł utrzymania. Jest to, na przykład, emerytura z pracy, renta chorobowa lub praca poza rolnictwem.

Struktura obszarowa gospodarstw obejmująca grunty własne i dzierżawione w granicach administracyjnych wsi wskazuje, że średnia powierzchnia gospodarstwa rodzinnego wynosi 18,52 ha gruntów własnych i dzierżawionych. Powierzchnia ta jest blisko dwa razy większa niż ta, która wynika ze stanu prawnego. Dzierżawy, które zostały zidentyfikowane, zajmują powierzchnię ponad 110 ha, co stanowi 25,9% ziemi będącej we władaniu gospodarstw rodzinnych (bez gospodarstwa wielkoobszarowego). Duża ilość dzierżaw poprawia dochody rolnicze w gospodarstwach prowadzących produkcję rolną. Przyczyniają się one również do poprawy struktury obszarowej. Z tabeli nr 6 wynika, że w grupie gospodarstw najmniejszych, do 4,99 ha, produkcję rolniczą prowadzą tylko 2 gospodarstwa na 12 wykazanych w ewidencji. W grupie 5,00 – 9,99 ha produkcja prowadzona jest przez 6 gospodarstw na 13 wykazanych w ewidencji. Gospodarstwa do 10,00 ha uprawiają tylko 11,1% ziemi będącej w użytkowaniu gospodarstw rodzinnych. Reszta jest uprawiana przez gospodarstwa większe.

Struktura obszarowa gospodarstw prowadzących produkcję rolniczą

Tabela 6

Lp.	Grupa obszarowa /ha/	Grunty własne w obrębie Nowa Wieś Złotoryjska					Grunty własne i dzierzawione w obrębie Nowa Wieś Złotoryjska				
		Powierzchnia ogólna gospodarstw /ha/	Ilość gospodarstw		Średnia powierzchnia gospodarstwa /ha/	Udział w ogólnej powierzchni gospodarstw rolnych /%/	Powierzchnia ogólna gospodarstw /ha/	Ilość gospodarstw		Średnia powierzchnia gospodarstwa /ha/	Udział w ogólnej powierzchni gospodarstw rolnych /%/
			liczba	%				liczba	%		
1.		3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.
1.	1,00 - 4,99	30,85	12	31,6	2,57	8	8,23	2	8,7	4,12	1,9
2.	5,00 - 9,99	100,42	13	34,2	7,72	26,2	47,20	6	26,1	7,87	11,1
3.	10,00 - 14,99	57,14	5	13,2	11,43	14,9	72,94	6	26,1	12,16	17,1
4.	15,00 - 49,99	195,22	8	21	24,40	50,9	297,69	9	39,1	33,08	69,9
Ogółem gospodarstwa rodzinne		383,63	38	100,0	10,10	100,0	426,06	23	100,0	18,52	100,0
Gospodarstwo wielkoobszarowe		0	1	100,0	x	x	509,76	1	100,0	509,76	x

Uwaga: powierzchnię gruntów rozliczono w granicach administracyjnych Nowej Wsi Złotoryjskiej

Źródło: Obliczenia własne na podstawie ewidencji gruntów i uzgodnień z sołtysiem Nowej Wsi Złotoryjskiej 2002 r.

Na terenie Nowej Wsi Złotoryjskiej dominującą pozycję wśród gospodarstw rodzinnych mają gospodarstwa z przedziału 15,00 – 49,99 ha. W ich władaniu znajduje się 69,9% ziemi rolniczej, a przeciętna powierzchnia gospodarstw obejmująca grunty własne i dzierżawione to 33,08 ha. Przy bardzo dobrych glebach jest to powierzchnia wystarczająca do uzyskiwania dochodów z gospodarstwa na poziomie porównywalnym z dochodami spoza rolnictwa. Struktura obszarowa gospodarstw rodzinnych jest więc korzystna. Sytuację ekonomiczną gospodarstw prowadzących produkcję poprawiają bowiem dzierżawy sąsiedzkie gruntów (67,99 ha) oraz dzierżawa gruntów komunalnych (42,43 ha).

Z uzyskanych materiałów wynika również, że 8 gospodarstw rodzinnych posiada również grunty własne poza obrębem Nowa Wieś Złotoryjska, głównie w obrębie Wyskok. Powierzchnia tych gruntów wynosi 139,87 ha. Dwa gospodarstwa dzierżawią również dodatkowo 33,17 ha poza granicami administracyjnymi Nowej Wsi Złotoryjskiej. Łącznie poza Nową Wsią gospodarstwa rodzinne dysponują więc dodatkowo 173,04 ha gruntów własnych i dzierżawionych.

Gospodarstwo wielkoobszarowe dysponuje powierzchnią 1127 ha, w tym 327 ha gruntów własnych. Reszta, tzn. 800 ha, jest dzierżawiona z Agencji Nieruchomości Rolnych. W granicach ewidencyjnych Nowej Wsi Złotoryjskiej gospodarstwo to użytkuje 509,76 ha gruntów. Całość stanowią grunty dzierżawione.

Podstawowe dane dotyczące struktury gospodarstw rolnych według ewidencji gruntów (grunty własne) oraz gospodarstw prowadzących produkcję polową (grunty własne i dzierżawione w granicach Nowej Wsi Złotoryjskiej) zamieszczono w tabeli nr 6 oraz na rysunkach nr 5 „Struktura obszarowa gospodarstw rolnych – grunty własne” i nr 6 „Struktura obszarowa gospodarstw rolnych - grunty własne i dzierżawione.”

3.3.2. Rozdrobnienie gruntów gospodarstw rodzinnych

Według danych ewidencji gruntów i budynków własnością gospodarstw rodzinnych o powierzchni powyżej 1,0 ha w granicach Nowej Wsi Złotoryjskiej są 163 działki ewidencyjne. Średnia powierzchnia tych działek wynosi 2,35 ha, a na jedno gospodarstwo przypadają 4,3 działki ewidencyjne. Jest to sytuacja dobra.

W poszczególnych grupach obszarowych sytuacja w zakresie rozdrobnienia gruntów jest również korzystna. Nawet w gospodarstwach dużych, o powierzchni 15,00 – 49,99 ha na 1 gospodarstwo przypadają tylko 8,5 działki o średniej powierzchni 2,87 ha. Gospodarstwa najmniejsze, do 5,00 ha, mają przeciętnie 2,1 działki o powierzchni 1,23 ha.

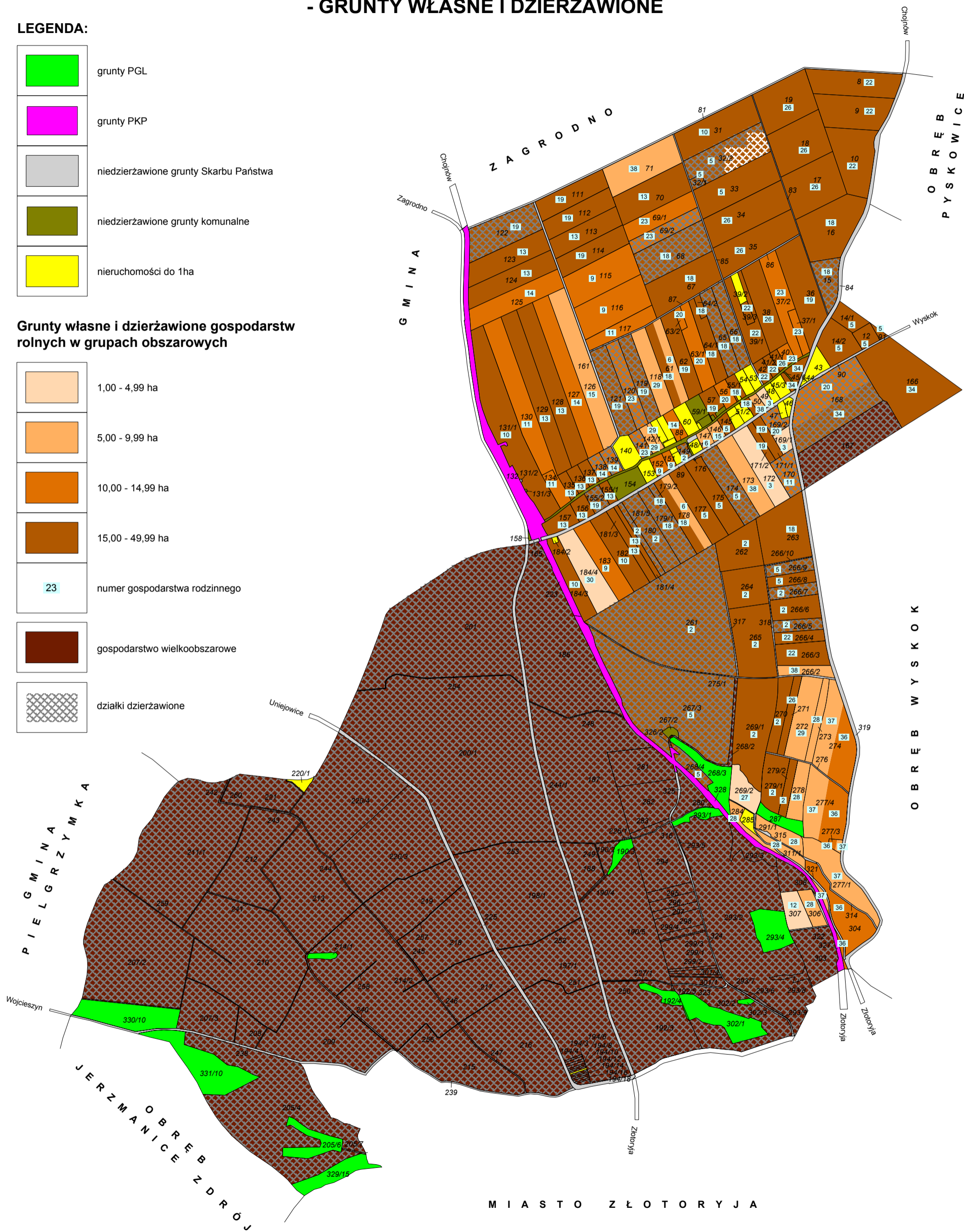

**Rys. 6. STRUKTURA OBSZAROWA GOSPODARSTW ROLNYCH
- GRUNTY WŁASNE I DZIERŻAWIONE**

LEGENDA:

Grunty własne i dzierżawione gospodarstw rolnych w grupach obszarowych

Gospodarstw o powierzchni powyżej 1,0 ha, prowadzących produkcję polową (posiadających zasiewy na użytkach rolnych), jest 23. Władają one 426,06 ha gruntów własnych i dzierżawionych. Dysponują 156 działkami ewidencyjnymi. Liczba działek w tej grupie uległa zmniejszeniu ze 163 do 156 ze względu na to, że wydzierżawiają one tylko użytki rolne. Działki siedliskowe pozostają we władaniu gospodarstw nie prowadzących produkcji, które w obliczeniach zaliczone zostały do grupy obszarowej poniżej 1,0 ha.

Rozdrobnienie gruntów w gospodarstwach prowadzących produkcję polową jest niewielkie. Przeciętnie na 1 takie gospodarstwo przypada 6,8 działek ewidencyjnych. Średnia powierzchnia działki wynosi tu 2,73 ha.

Nawet w poszczególnych grupach obszarowych przeciętna liczba działek w gospodarstwach nie przekracza 11, a średnia powierzchnia działki nie spada poniżej 1,97 ha (w gospodarstwach o powierzchni 5,00 – 9,99 ha).

Z powyższych danych wynika, że sytuacja w zakresie rozdrobnienia gruntów w gospodarstwach prywatnych jest dobra. Grunty są słabo rozdrobnione, a działki ewidencyjne są duże, przeciętnie 2 – 3 hektarowe, co nie utrudnia prowadzenia prac polowych. Zdarzają się jednak pojedyncze gospodarstwa uprawiające 15 i więcej działek ewidencyjnych, co w ich sytuacji może już być utrudnieniem w prowadzeniu działalności. Utрудnieniem dla gospodarstw większych może być również uprawa gruntów poza obrębem Nowa Wieś Złotoryjska (139,87 ha gruntów własnych i 33,17 ha gruntów dzierżawionych). Zwiększone odległości od siedziby gospodarstwa do pól zwiększają bowiem koszty transportu. Zjawisko uprawy gruntów poza Nową Wsią Złotoryjską może ulec nasileniu w przyszłości o ile nie dojdzie do zaspokojenia zapotrzebowania na ziemię na miejscu.

Rozdrobnienie gruntów przedstawiono w tabeli nr 7 oraz na rysunku nr 7 „Rozdrobnienie gruntów gospodarstw rodzinnych (grunty własne)” i rysunku nr 8 „Rozdrobnienie gruntów gospodarstw rodzinnych (grunty własne i dzierżawione).”

3.3.3. Struktura gospodarstw według wieku użytkownika

Na 38 gospodarstw rolnych wykazanych w ewidencji gruntów dwóch właścicieli gospodarstw nie żyje i są one rozdysponowane pomiędzy innych użytkowników. Gospodarstwa te zajmują łącznie 13,53 ha gruntów. 36,8% właścicieli gospodarstw jest w wieku do 40 lat (14 osób). W wieku średnim, 41 – 55 lat, jest 16 właścicieli (42,1%) natomiast w wieku 56 – 65 lat są właściciele 6 gospodarstw (15,8%). Gospodarstwa należące do osób w wieku 56 – 65 lat zajmują powierzchnię 33,36 ha gruntów własnych. Wśród nich dwa zajmujące łącznie powierzchnię 3,26 ha nie posiadają następcy.

Rozdrobienie gruntów w gospodarstwach rodzinnych

Tabela 7

Lp.	Grupa obszarowa /ha/	Grunty własne - ogół gospodarstw				Grunty własne i dzierżawione - gospodarstwa prowadzące produkcję					
		Liczba gospodarstw	Powierzchnia gospodarstw /ha/	Liczba działek	Srednia liczba działek w gospod.	Srednia pow. działki /ha/	Liczba gospodarstw	Powierzchnia gospodarstw /ha/	Liczba działek	Srednia liczba działek w gospod.	Srednia pow. działki /ha/
1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.
1.	1,00 - 4,99	12	30,85	25	2,1	1,23	2	8,23	4	2,0	2,06
2.	5,00 - 9,99	13	100,42	49	3,8	2,05	6	47,20	24	4,0	1,97
3.	10,00 - 14,99	5	57,14	21	4,2	2,72	6	72,94	31	5,2	2,35
4.	15,00 - 49,99	8	195,22	68	8,5	2,87	9	297,69	97	10,8	3,07
Ogółem		38	383,63	163	4,3	2,35	23	426,06	156	6,8	2,73

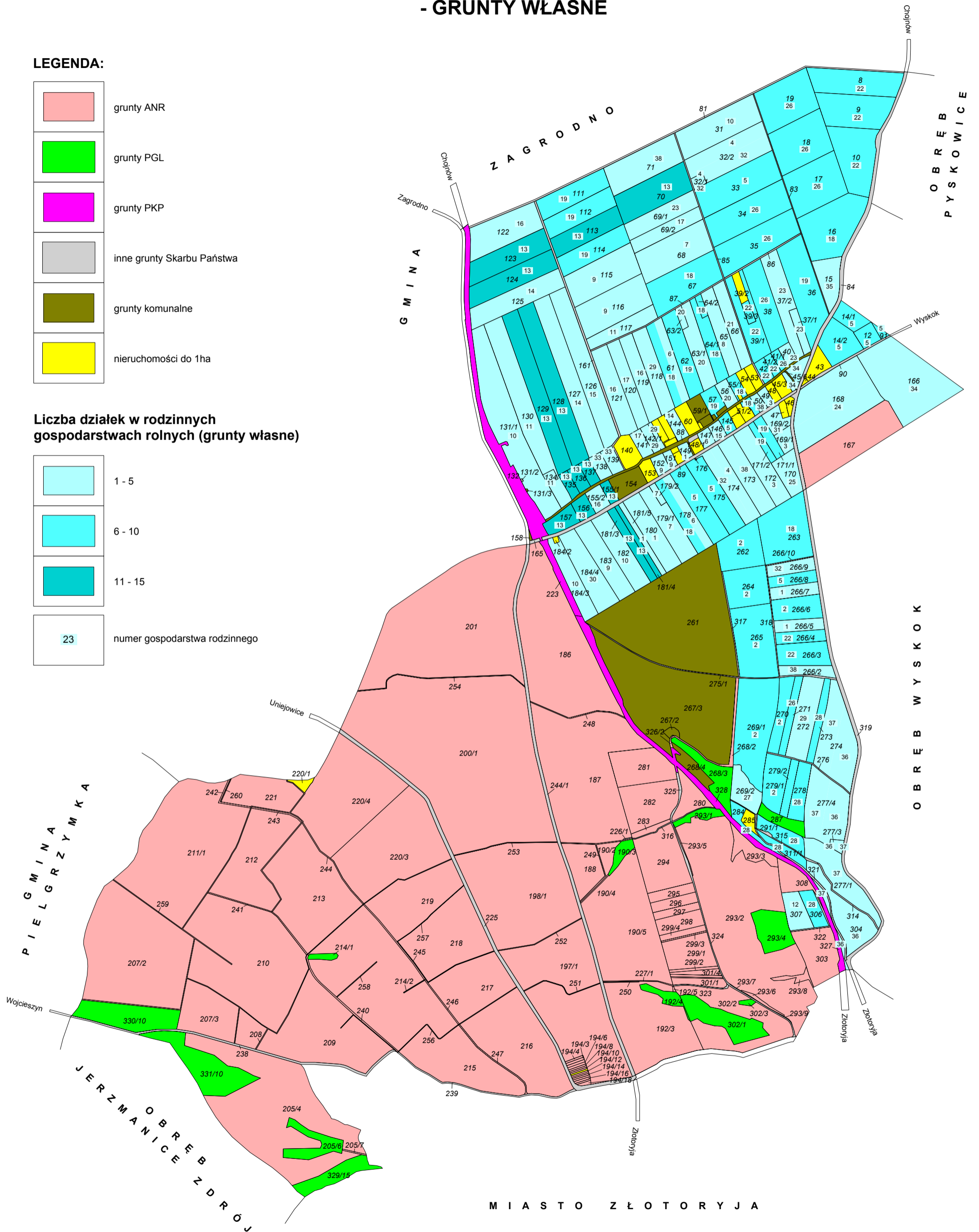
Źródło: Obliczenia własne na podstawie ewidencji gruntów i budynków. Stan na 2002 r.

Rys. 7. ROZDROBNIENIE GRUNTÓW GOSPODARSTW ROLNYCH - GRUNTY WŁASNE

LEGENDA:

Liczba działek w rodzinnych gospodarstwach rolnych (grunty własne)

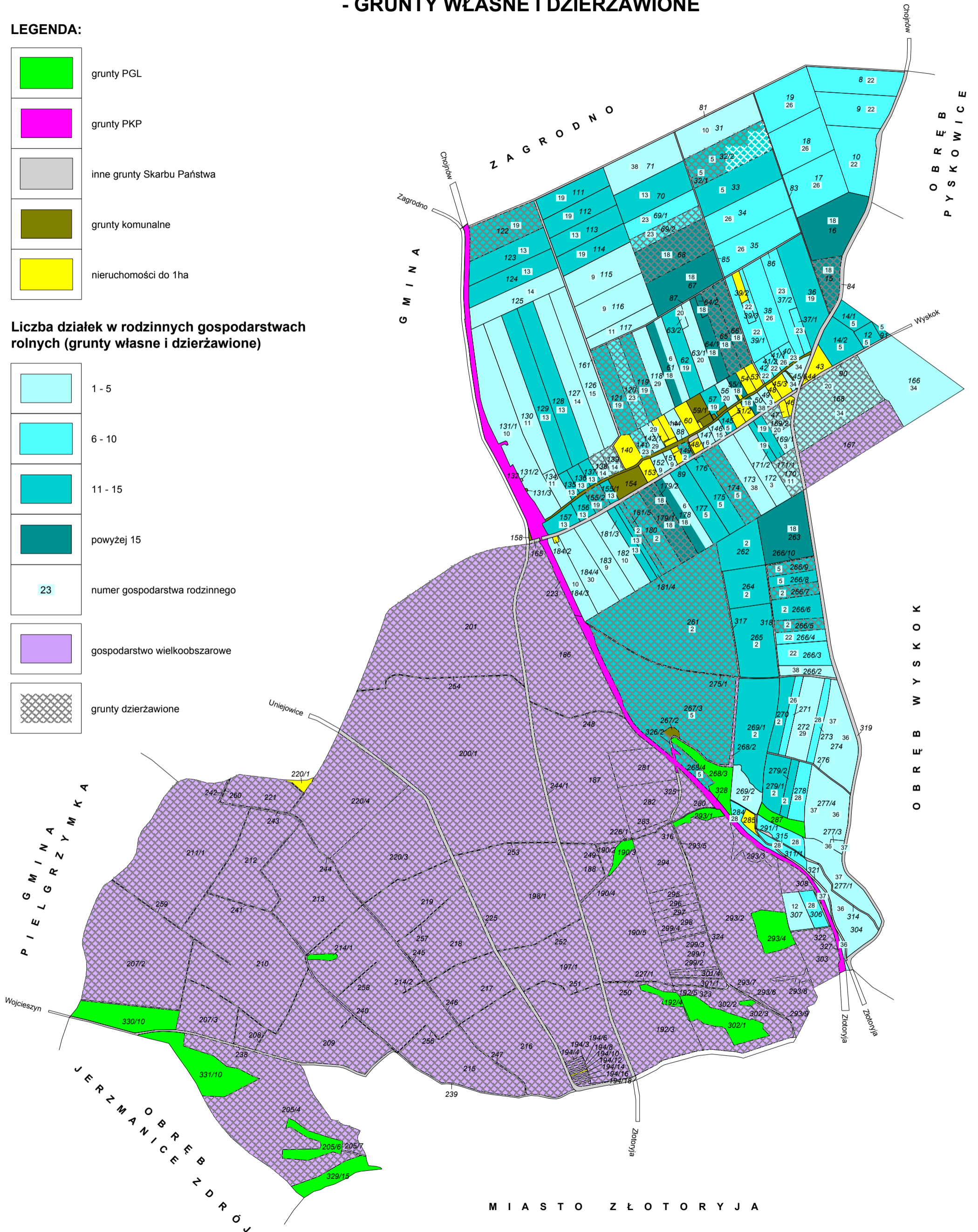

Rys. 8. ROZDROBNIENIE GRUNTÓW GOSPODARSTW ROLNYCH - GRUNTY WŁASNE I DZIERŻAWIONE

LEGENDA:

Liczba działek w rodzinnych gospodarstwach rolnych (grunty własne i dzierżawione)

Inaczej przedstawia się sytuacja, gdy rozważane są tylko 23 gospodarstwa prowadzące produkcję polową. Można wówczas zauważyć, że wśród właścicieli tych gospodarstw dominuje grupa w wieku 41 – 55 lat. Jest ich 16, co stanowi 69,6% ogółu gospodarstw prowadzących produkcję polową. W grupie poniżej 40 lat na 14 gospodarstw wykazanych w ewidencji gruntów tylko 3 prowadzą produkcję. Reszta wydzierżawia swoje grunty i utrzymuje się z pracy poza własnym gospodarstwem.

Gospodarzy w wieku przedemerytalnym, którzy prowadzą produkcję polową, jest 4, co stanowi 17,4%. Posiadają oni 30,10 ha gruntów własnych. Dwa gospodarstwa o łącznej powierzchni 3,26 ha nie prowadzą produkcji.

Gospodarze w wieku przedemerytalnym mogą przekazać swoje gospodarstwa na powiększenie gospodarstw rodzinnych w zamian za rentę strukturalną. Wynika to z ustawy z dnia 26.04.2001 r. o rentach strukturalnych w rolnictwie (Dz. U. nr 52, poz. 539). Stwarza ona możliwości przyznania rolnikowi w wieku przedemerytalnym renty strukturalnej, jeżeli zamierza on zrezygnować z prowadzenia gospodarstwa rolnego i spełnia następujące warunki:

- ma ukończone 55 lat, lecz nie osiągnął 60 lat, jeżeli jest kobietą, albo ma ukończone 60 lat, lecz nie osiągnął 65 lat, jeżeli jest mężczyzną,
- podlegał ubezpieczeniu emerytalno-rentowemu, określone w przepisach o ubezpieczeniu społecznym rolników, przez okres wymagany do uzyskania emerytury rolniczej z chwilą ukończenia 55 lat, jeżeli jest kobietą, albo 60 lat, jeżeli jest mężczyzną,
- prowadził nieprzerwanie działalność rolniczą w okresie 10 lat bezpośrednio poprzedzających zgłoszenie wniosku o rentę strukturalną i działalność ta, była jedynym lub głównym źródłem jego utrzymania,
- zaprzestał prowadzenia działalności rolniczej,
- przekazał gospodarstwo rolne o łącznej powierzchni wynoszącej co najmniej 3 ha.

Warunek przekazania gospodarstwa rolnego uważa się za spełniony, jeżeli grunty wchodzące w skład tego gospodarstwa przekazane zostały na powiększenie jednego lub kilku gospodarstw już istniejących i powierzchnia powiększonego w ten sposób gospodarstwa nie jest mniejsza niż 15 ha. Rada Ministrów może określić województwa lub powiaty, w których powierzchnia powiększonego gospodarstwa może być mniejsza od 15 ha, określając w danym województwie lub powiecie powierzchnię powiększonego gospodarstwa, przy uwzględnieniu

średniej powierzchni gospodarstwa rolnego w województwie lub powiecie. Na wniosek rolnika, który nie ma możliwości przekazania całości lub części gospodarstwa rolnego na warunkach wyżej określonych, wskazane we wniosku nieruchomości wchodzące w skład tego gospodarstwa przejmuje się nieodpłatnie na własność Skarbu Państwa. Przejęcie tych nieruchomości następuje w drodze decyzji Prezesa Agencji Nieruchomości Rolnych.

Ustawa umożliwia powiększanie gospodarstw rolnikom młodszym zapewniając równocześnie środki utrzymania rolnikom w wieku przedemerytalnym.

Z przeprowadzonej analizy wiekowej właścicieli wynika, że na terenie Nowej Wsi Złotoryjskiej jest 4 właścicieli gospodarstw, którzy przekroczyli 55 rok życia, a nie osiągnęli jeszcze wieku emerytalnego, posiadających gospodarstwa powyżej 3,0 ha. Łączna powierzchnia tych gospodarstw wynosi 30,10 ha.

Strukturę gospodarstw według wieku użytkownika przedstawiono w tabeli nr 8.

3.3.4. Zatrudnienie w gospodarstwach

Zatrudnienie analizowano w gospodarstwach prowadzących produkcję. Stwierdzono, że w przeliczeniu na jednostki fizyczne pełnozatrudnione w gospodarstwach rodzinnych pracuje 28,4 j.f.p. czyli 6,9 j.f.p. na 100 ha użytków rolnych. Oznacza to, że na 1 j.f.p. przypada 14,55 ha użytków rolnych. W warunkach naszego kraju jest to wynik bardzo dobry.

W gospodarstwie wielkoobszarowym zatrudnienie wynosi 3,2 j.f.p. na 100 ha użytków rolnych, a na 1 j.f.p. przypada 31,4 ha użytków rolnych. Gospodarstwo wielkoobszarowe charakteryzuje się więc ponad dwa razy większą wydajnością pracy zatrudnionych tam osób. Większa wydajność pracy jest wynikiem:

- lepszego wyposażenia w sprzęt mechaniczny umożliwiający zmniejszenie zatrudnienia oraz
- możliwością regulowania poziomu zatrudnienia w miarę zmian w produkcji.

W warunkach wysokiego bezrobocia manewr taki jest utrudniony w gospodarstwach rodzinnych, gdzie gospodarstwo pełni też funkcję socjalną.

Zatrudnienie w gospodarstwach rolnych prowadzących produkcję przedstawiono w tabeli nr 9.

3.3.5. Źródła utrzymania

W 23 gospodarstwach prowadzących produkcję około 2/3 jednostek fizycznych pełnozatrudnionych za wyłączne źródło utrzymania uważa pracę we własnym gospodarstwie.

Struktura gospodarstw według wieku użytkownika

Tabela 8

Lp.	Grupa obszarowa /ha/	Gospodarstwa w grupach wiekowych właścicieli lub użytkowników - stan ewidencyjny						Gospodarstwa prowadzące produkcję polową w grupach wiekowych właścicieli lub użytkowników											
		Liczba gosp. ogółem	właściciel nie żyje - gospodarstwo w użytkowaniu kilku użytkowników		do 40 lat		41 - 55 lat		56 - 65 lat		Liczba gosp. ogółem	do 40 lat		41 - 55 lat		56 - 65 lat			
			liczba	%	liczba	%	liczba	%	liczba	%		liczba	%	liczba	%	liczba	%		
1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.	15.	16.	17.	18.		
1.	1,00 - 4,99	12	1	8,3	2	16,7	6	50,0	3	25,0	2		1	50,0	1	50,0	1	50,0	
2.	5,00 - 9,99	13		0,0	2	15,4	9	69,2	2	15,4	6		4	66,7	2	33,3	2	33,3	
3.	10,00 - 14,99	5	1	20,0	3	60,0		0,0	1	20,0	6	2	33,3	3	50,0	1	16,7	1	16,7
4.	15,00 - 49,99	8		0,0	7	87,5	1	12,5		0,0	9	1	11,1	8	88,9		0,0		0,0
Ogółem		38	2	5,3	14	36,8	16	42,1	6	15,8	23	3	13,0	16	69,6	4	17,4		

Źródło: Dane z uzgodnień z sołtysiem Nowej Wsi Złotoryjskiej, 2002 r.

Zatrudnienie i źródła utrzymania w gospodarstwach prowadzących produkcję (w j.f.p.)

Tabela 9

Lp.	Grupa obszarowa (grunty własne i dzierżawione) /ha/	Źródła utrzymania właścicieli						Zatrudnienie ogółem w j.f.p.	Powierzchnia UR w grupie obszarowej /ha/	Ilość UR na 1 j.f.p.	Zatrudnienie j.f.p. na 100 ha UR
		wylącznie z rolnictwa		głównie z rolnictwa		gospodarstwa emerytów i rencistów					
		j.f.p.	j.f.p.	j.f.p.	j.f.p.	j.f.p.	j.f.p.				
1.		3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.		
1.	1,00 - 4,99	1,0			0,5	1,5	8,23	5,49	18,2		
2.	5,00 - 9,99	3,0		0,9	0,5	4,4	45,29	10,29	9,7		
3.	10,00 - 14,99	1,0	4,8		0,5	6,3	69,20	10,98	9,1		
4.	15,00 - 49,99	13,0	3,2			16,2	290,55	17,94	5,6		
Ogółem		18,0	8,0	0,9	1,5	28,4	413,27	14,55	6,9		
		63,4	28,2	3,2	5,3	100,0		x	x		
5.	gospodarstwo wielkoobszarowe	x	x	x	x	35,00	1 100,00	31,4	3,2		

Źródło: Obliczenia własne na podstawie inwentaryzacji

Dalsze 28,2% traktuje pracę we własnym gospodarstwie jako główne źródło swojego utrzymania. Głównie spoza rolnictwa utrzymuje się 3,2% j.f.p., a z emerytury i renty żyje 5,3% pracujących w rodzinnych gospodarstwach rolnych.

Z danych powyższych wynika więc, że w gospodarstwach prowadzących produkcję 91,6% jednostek fizycznych pełnozatrudnionych utrzymuje się głównie lub wyłącznie z pracy we własnym gospodarstwie.

Spośród 23 gospodarstw prowadzące produkcję wyłącznie z rolnictwa utrzymuje się 11 gospodarstw (47,8% ich ogólnej liczby). Gospodarstwa te mają średnią powierzchnię 22,40 ha. Głównie z rolnictwa utrzymuje się 6 gospodarstw (26,1%) o średniej powierzchni 21,99 ha, natomiast 3 gospodarstwa o średniej powierzchni 8,11 ha utrzymują się głównie spoza rolnictwa. Do emerytów i rencistów należą 3 gospodarstwa o przeciętnej powierzchni 7,79 ha.

Powyższe dane dobrze korespondują z obliczoną na potrzeby planu urządzeniowo – rolnego gminy Złotoryja powierzchnią 19,2 ha użytków rolnych, które są w warunkach lokalnych niezbędne do uzyskania dochodu porównywalnego. Gospodarstwa, które jako wyłączne lub główne źródło swojego utrzymania wykazały pracę w gospodarstwie mają ogólną powierzchnię przekraczającą 20 ha. Przy mniejszej powierzchni w gospodarstwie powinno istnieć dodatkowe źródło dochodów, gdyż powierzchnia taka nie pozwala uzyskać dochodu porównywalnego.

Zatrudnienie i źródła utrzymania w gospodarstwach prowadzących produkcję zamieszczono w tabelach nr 9 i 10.

3.3.6. Wykształcenie ludności rolniczej

W grupie 23 właścicieli lub użytkowników gospodarstw prowadzących produkcję dominuje wykształcenie średnie, które posiada 56,5%. Wykształceniem zawodowym może wykazać się 26,1% właścicieli gospodarstw, a wyższym 17,4%. Poziom wykształcenia w Nowej Wsi Złotoryjskiej jest zatem lepszy niż przeciętny poziom wykształcenia ludności rolniczej gminy Złotoryja utrzymującej się głównie z własnego gospodarstwa rolnego. W gminie dominuje bowiem wykształcenie zawodowe.

Według materiałów zebranych w trakcie opracowywania planu urządzeniowo – rolnego gminy Złotoryja wśród ludności rolniczej w wieku produkcyjnym (18 – 65 lat) utrzymującej się wyłącznie lub głównie z własnego gospodarstwa rolnego osoby z wykształceniem podstawowym stanowią w Nowej Wsi Złotoryjskiej 4,0%, zawodowym 52,0%, średnim 40,0% i wyższym 4,0%. Są to również wskaźniki lepsze niż przeciętna dla

Gospodarstwa rolne prowadzące produkcję według źródeł utrzymania

Tabela 10

Lp.	Grupa obszarowa - grunty własne i dzierżawione /ha/	Wyłączenie z rolnictwa				Głównie z rolnictwa				Głównie spoza rolnictwa				Gospodarstwa rencistów i emerytów				Gospodarstwa ogółem							
		Ilość gospodarstw ogólna		Średnia pow. gospod.		Ilość gospodarstw ogólna		Pow. ogólna		Średnia pow. gospod.		Ilość gospodarstw ogólna		Pow. ogólna		Średnia pow. gospod.		Ilość gospodarstw ogólna		Pow. ogólna		Średnia pow. gospod.			
		liczba	%	ha	ha	liczba	%	ha	ha	liczba	%	ha	ha	liczba	%	ha	ha	liczba	%	ha	ha	liczba	%	ha	ha
1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.	15.	16.	17.	18.	19.	20.	21.	22.	23.	24.	25.	26.
1.	1,00 - 4,99	1	9,1	4,76	4,76	-	-	-	-	-	-	-	-	1	33,3	3,47	3,47	2	8,7	8,23	4,12	23	100,0	426,06	18,52
2.	5,00 - 9,99	2	18,2	13,23	6,62	-	-	-	-	3	100,0	24,34	8,11	1	33,3	9,63	9,63	6	26,1	47,20	7,87	6	26,1	72,94	12,16
3.	10,00 - 14,99	1	9,1	10,31	10,31	4	66,7	52,36	13,09	-	-	-	-	1	33,3	10,27	10,27	6	26,1	297,69	33,08	9	39,1	297,69	33,08
4.	15,00 - 49,99	7	63,6	218,13	31,16	2	33,3	79,56	39,78	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Ogółem		11	100,0	246,43	22,40	6	100,0	131,92	21,99	3	100,0	24,34	8,11	3	100,0	23,37	7,79	23	100,0	426,06	18,52	23	100,0	426,06	18,52

Źródło: Dane z uzgodnień z sołtysiem Nowej Wsi Złotoryjskiej, 2002 r.

gminy Złotoryja, gdzie wykształceniem podstawowym legitymuje się 33,9%, zawodowym 47,6%, średnim 18,0% i wyższym 0,5% tej ludności.

Wykształcenie właścicieli gospodarstw prowadzących produkcję rolniczą zamieszczono w tabeli nr 11.

3.3.7. Kierunki produkcji rolnej

Powierzchnia zasiewów gospodarstw rodzinnych w granicach administracyjnych wsi wynosi 390,53 ha, a gospodarstwa wielkoobszarowe dodatkowo 497,0 ha. W zasiewach dominują zboża (głównie pszenica), których udział stanowi 84,1% powierzchni zasiewów. Udział rzepaku to 6,8%, okopowych 3,5% a bobiku i gorczycy 5,6%. Bobik i gorczyca uprawiane są przez gospodarstwo wielkoobszarowe. Porównując powyższe wyniki z danymi dla całej gminy Złotoryja zauważa się zwiększony udział zbóż kosztem roślin okopowych. Jest to zjawisko niekorzystne ze względu na utrudnienie w stosowaniu płodozmianu.

Obsada inwentarza w sztukach dużych średniorocznych na 100 ha użytków rolnych liczona dla gospodarstw rodzinnych wynosi 9,50 SD. Jest to bardzo niski poziom obsady. Na w/w obsadę w 66,7% składa się trzoda chlewna i w 33,3% bydło.

W poszczególnych grupach obszarowych najwyższą obsadą zwierząt cechują się gospodarstwa najmniejsze o powierzchni do 4,99 ha (38,64 SD średniorocznej/100 ha UR). Wielkość tę należy uznać za przypadkową ze względu na bardzo małą ilość gospodarstw zaliczonych do tej grupy (w sumie dwa gospodarstwa). W pozostałych grupach obszarowych obsada waha się od 4,13 do 9,27 SD średniorocznej/100 ha UR.

W produkcji zwierzęcej przoduje gospodarstwo wielkoobszarowe, w którym na 100 ha UR przypadają 26,73 SD średniorocznej. Gospodarstwo to nie posiada jednak budynków inwentarskich w Nowej Wsi Złotoryjskiej. Prowadzi tu jedynie produkcję polową. W produkcji zwierzęcej specjalizuje się w trzodzie chlewniej. Bydła nie hoduje w ogóle.

W pięciu gospodarstwach stwierdzono prowadzenie produkcji rybackiej w formie łowiska komercyjnego i rekreacyjnego. Gospodarstwa tego typu zlokalizowane są w południowej części obrębu, przy granicy z miastem Złotoryją.

Dane dotyczące struktury zasiewów oraz obsady zwierząt zamieszczono w tabelach nr 12 i 13.

Zdjęcie nr 5 – Uprawa gryki na działkach ANR nr 209 i 210

Zdjęcie nr 6 – Uprawa buraków cukrowych na północny-wschód od zabudowy wsi

Wykształcenie właścicieli lub użytkowników gospodarstw prowadzących produkcję

Tabela 11

Lp.	Grupa obszarowa - grunty własne i dzierzawione /ha/	Liczba gosp. ogółem	Wykształcenie właścicieli lub użytkowników gospodarstw prowadzących produkcję							
			podstawowe		zawodowe		średnie		wyższe	
			liczba	%	liczba	%	liczba	%	liczba	%
1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.
1.	1,00 - 4,99	2	-	-	-	-	2	100,0	-	-
2.	5,00 - 9,99	6	-	-	2	33,3	3	50,0	1	16,7
3.	10,00 - 14,99	6	-	-	1	16,7	3	50,0	2	33,3
4.	15,00 - 49,99	9	-	-	3	33,3	5	55,6	1	11,1
Ogółem		23	0	0,0	6	26,1	13	56,5	4	17,4

Źródło: Dane z uzgodnień z sołtysiem Nowej Wsi Złotoryjskiej, 2002 r.

Struktura zasiewów gospodarstw rolnych

Tabela 12

Lp.	Grupa obszarowa - grunty własne i dzierżawione /ha/	Liczba gosp. ogółem	Powierzchnia zasiewów /ha/	Zasiewy:							
				zboża ogółem		rzepak		okopowe		bobik i gorczyca	
				ha	%	ha	%	ha	%	ha	%
1.				5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.
1.	1,00 - 4,99	2	7,97	7,47	93,7	0,50	6,3	-	-	-	-
2.	5,00 - 9,99	6	38,63	32,35	83,7	6,28	16,3	-	-	-	-
3.	10,00 - 14,99	6	62,13	51,15	82,3	10,08	16,2	0,90	1,4	-	-
4.	15,00 - 49,99	9	281,80	208,32	73,9	43,40	15,4	30,08	10,7	-	-
Ogółem gospodarstwa rodzinne				299,29	76,6	60,26	15,4	30,98	7,9	-	-
Gospodarstwo wielkoobszarowe				447,30	90,0	-	-	-	-	49,70	10,0
Razem				746,59	84,1	60,26	6,8	30,98	3,5	49,70	5,6

Źródło: Dane z uzgodnień z sołtysiem Nowej Wsi Złotoryjskiej i dzierżawcą gospodarstwa wielkoobszarowego, 2002 r.

Obsada inwentarza gospodarstw prowadzących produkcję

Tabela 13

Lp.	Grupa obszarowa - grunty własne i dzierżawione /ha/	Powierzchnia uprawianych użytków rolnych /ha/	Razem		bydło		trzoda		Obsada inwentarza /SD średniorocznych na 100 ha UR/ 10.
			/SD średniorocznych/ 4.	% 5.	/SD średniorocznych/ 6.	% 7.	/SD średniorocznych/ 8.	% 9.	
1.									
1.	1,00 - 4,99	8,23	3,18	100,0	3,18	100,0	0,00	0,0	38,64
2.	5,00 - 9,99	45,29	1,87	100,0	0,00	0,0	1,87	100,0	4,13
3.	10,00 - 14,99	69,20	5,01	100,0	1,59	31,7	3,42	68,3	7,24
4.	15,00 - 49,99	290,55	29,21	100,0	8,31	28,4	20,90	71,6	9,27
Razem gospodarstwa rodzinne prowadzące produkcję roślinną lub zwierzęcą									
		413,27	39,27	100,0	13,08	33,3	26,19	66,7	9,50
Gospodarstwo wielkoobszarowe ogółem									
		1 100,00	294,00	100,0	-	-	294,00	100,0	26,73
w tym w granicach Nowej Wsi Złotoryjskiej									
		498,22	0,00		0,00		0,00		0,00

Źródło: Obliczenia własne, 2002 r.

4. INFRASTRUKTURA TECHNICZNA ROLNICZEJ PRZESTRZENI PRODUKCYJNEJ

4.1. Melioracje szczegółowe

Na terenie obrębu nie występują cieki melioracji wodnej podstawowej. Powierzchnia zmeliorowanych użytków rolnych w Nowej Wsi Złotoryjskiej wynosi 510 ha, co stanowi 55,6% ogółu użytków rolnych. W terenie istnieje również 12,50 km rowów melioracyjnych melioracji szczegółowej. Większość rowów położona jest w południowej i południowo – zachodniej części obrębu. Całość tych rowów wymaga konserwacji i odbudowy. Są one zarośnięte i nieoczyszczone.

Zdjęcie nr 7 – Zaniechany rów melioracji szczegółowej na działce nr 267/3

4.2. Drogi transportu rolnego

Ewidencyjna długość dróg transportu rolnego to 29,37 km, z czego 6,40 km stanowią drogi zaorane. Drogi istniejące w terenie mają długość 22,97 km, co daje gęstość sieci drogowej na poziomie 2,26 km/100 ha powierzchni ogólnej. Gęstość sieci drogowej jest o blisko 1/3 niższa niż przeciętnie w gminie. Wynika to z istnienia dużych powierzchni gruntów Agencji Nieruchomości Rolnych, które dla swojej obsługi nie wymagają dużej gęstości dróg.

Stan techniczny dróg jest dobry, dużo lepszy niż przeciętnie w gminie. Drogi w dobrym stanie technicznym (asfaltowe, utwardzone i gruntowe) stanowią 43,3% istniejącej sieci drogowej. Jest to dwa razy lepszy wskaźnik niż przeciętnie w gminie Złotoryja. Dróg w złym stanie technicznym jest 3,09 km, co stanowi 13,5% sieci drogowej.

Z analizy stanu własnościowego dróg zamieszczonej na rysunku nr 4 „Studium władania” wynika, że na terenie Nowej Wsi Złotoryjskiej nie przeprowadzono komunalizacji dróg lokalnych. Własnością komunalną jest jedynie jedna droga prowadząca wzdłuż zabudowy wsi Pozostałe stanowią własność Skarbu Państwa. Nawet bardzo małe drogi śródpolne zapewniające obsługę pojedynczych kompleksów działek rolnych nie są własnością komunalną. W jednym przypadku mamy do czynienia z drogą będącą we władaniu ANR, która nie służy obsłudze gruntów ANR, a poprowadzona jest wzdłuż gruntów komunalnych i prywatnych (droga na działce nr 268/2).

Stan techniczny dróg przedstawiono w tabeli nr 14, a własność dróg na rysunku nr 4 „Studium władania”.

Zdjęcie nr 8 – Droga nr 238 przy granicy z miastem Złotoryja

Zdjęcie nr 9 – Nowa droga o nawierzchni asfaltowej do wsi Wyskok (dz. nr 90)

Zdjęcie nr 10 – Droga transportu rolnego nr 266/2 – brak rowów i zadrzewień przydrożnych

Stan techniczny dróg według inwentaryzacji z 2002 r.

Tabela 14

Lp.	Obręb	Powierzchnia ogólna obrębu /ha/	Ewidencyjna długość dróg /km/	w tym: długość dróg zaoranych w km	Długość dróg istniejących w terenie		Długość dróg asfaltowych /km/	Długość dróg pozostałych /km/	km	%	Drogi istniejące w terenie					
					km	km/100 ha					stan techniczny dobry		stan techniczny średni		stan techniczny zły	
											km	%	km	%	km	%
1.					6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.	15.	16.	17.
1.	Nowa Wieś Złotoryjska	1 014,54	29,37	6,40	22,97	2,26	7,30	15,67	22,97	100,0	9,95	43,3	9,93	43,2	3,09	13,5
Razem gmina		14 252,45	487,90	39,90	448,00	3,14	78,53	409,37	369,47	100,0	74,84	20,3	215,61	58,4	79,02	21,4

Źródło: inwentaryzacja terenowa, ewidencja gruntów i budynków 2002 r.

5. WNIOSKI Z ANALIZY STANU ISTNIEJĄCEGO

1. Rzeźba terenu jest korzystna do prowadzenia produkcji rolniczej. Jedynie w południowo - zachodniej części obrębu występują grunty podatne na erozję. Są one jednak w większości zalesione.
2. Niekorzystnym zjawiskiem jest zaoranie w latach 90-tych prawie całości użytków zielonych. Zachowały się one jedynie w miejscach niedostępnych dla uprawy płużnej.
3. W Nowej Wsi Złotoryjskiej nie występuje problem powodzi. Nie ma tego zagrożenia, gdyż brak tu cieków melioracji podstawowej. Z tego też powodu nie występują tu tereny zalewowe. Istniejące wody powierzchniowe to głównie rowy melioracyjne melioracji szczegółowej.
4. Klimat jest korzystny do prowadzenia produkcji rolniczej. Okres wegetacyjny na większości tego obszaru trwa 220 – 227 dni. Stosunkowo niskie są opady bo wynoszą 500 – 600 mm rocznie.
5. Gleby są bardzo dobre do prowadzenia produkcji rolniczej. Dominują gleby kompleksu pszennego bardzo dobrego oraz pszennego dobrego wytworzone z pyłów ilastych. Gleby bardzo dobre i dobre, zaliczane do klas I-IIIb, stanowią 89,1% powierzchni użytków rolnych.
6. Ogólny wskaźnik jakości rolniczej przestrzeni produkcyjnej określający jakość gleb, agroklimatu, rzeźby terenu oraz warunków wodnych wynosi 100 punktów na 100 możliwych do uzyskania. Wskazuje on na to, że warunki naturalne do produkcji rolniczej w obrębie Nowa Wieś Złotoryjska należą do najlepszych w kraju.
7. W strukturze użytkowania gruntów dominującą rolę mają użytki rolne zajmujące 90,4% powierzchni obrębu. Daje się zauważyć bardzo małą powierzchnię lasów i zadrzewień. Wskaźnik lesistości bez zadrzewień wynosi 3,6%, a z zadrzewieniami 3,8% i jest wielokrotnie niższy niż średnia wojewódzka i krajowa. Jedynie drogi wojewódzkie i powiatowe są rzadko obsadzone drzewami. Jest to niekorzystne, gdyż pyły tworzące górną warstwę gleby są podatne na wywiewanie. Proces ten jest potęgowany zaoraniem prawie wszystkich użytków zielonych, które poprzednio wpływały stabilizująco na procesy erozyjne. W związku z tym konieczne jest uzupełnienie istniejących zadrzewień przy drogach asfaltowych oraz ochrona drzew już istniejących przed zniszczeniem np. w procesie wypalania rowów. Wskazane jest również tworzenie zadrzewień przy gruntowych drogach transportu rolnego i wzdłuż rowów.

8. We własności gruntów dominującą pozycję ma Skarb Państwa, który jest właścicielem 56,7% (574,93 ha) gruntów w obrębie. Wśród gruntów Skarbu Państwa w zasobie Agencji Nieruchomości Rolnych jest 509,76 ha, co stanowi 50,2% powierzchni obrębu. Grunty te są obecnie wdzierżawione i zagospodarowane przez wielkoobszarowe gospodarstwo rolne.
9. Wyjątkowo dużą powierzchnię w obrębie zajmują grunty komunalne (48,11 ha - 4,7%, w tym drogi komunalne 1,65 ha - 0,2%).
10. Według ewidencji gruntów w granicach administracyjnych Nowej Wsi Złotoryjskiej jest 38 gospodarstw o średniej powierzchni 10,10 ha. Produkcję rolniczą prowadzą jednak tylko 23 gospodarstwa. Ich średnia powierzchnia (z dzierżawami) wynosi 18,52 ha. Powierzchnia niezbędna do uzyskania dochodu porównywalnego wynosi w tym rejonie około 20 ha, jest więc zbliżona do średniej powierzchni gruntów własnych i dzierżawionych w gospodarstwach prowadzących produkcję.
11. Największym gospodarstwem w Nowej Wsi Złotoryjskiej jest gospodarstwo wielkoobszarowe dysponujące 509,76 ha gruntów dzierżawionych. Nie posiada ono w tym obrębie gruntów własnych ani zabudowy gospodarczej.
12. Wiele gospodarstw ma w katastrze nieruchomości nieaktualne dane o użytkowaniu gruntów. Dotyczy to przede wszystkim zaoranych użytków zielonych. Brak aktualnych danych w tym zakresie może utrudnić otrzymywanie dotacji po akcesji Polski do Unii Europejskiej.
13. Niektóre gospodarstwa mają nieuregulowany stan prawny w zakresie własności. Dwa gospodarstwa zapisane są na osoby nieżyjące. Część uprawiana jest przez inne osoby niż wykazane w ewidencji jako właściciele.
14. Gospodarstwa rolne wykazują niski stopień rozdrobnienia gruntów. W 23 gospodarstwach prowadzących produkcję rolniczą średnia powierzchnia działki obejmująca grunty własne i dzierżawione wynosi 2,73 ha, a na gospodarstwo przypada przeciętnie 6,8 działki. Jest to sytuacja korzystna. Gospodarstwo wielkoobszarowe dysponuje gruntami scalonymi, zlokalizowanymi głównie w południowej części obrębu.
15. Najwięcej osób pracujących w rolnictwie zatrudnionych jest w gospodarstwie wielkoobszarowym (35 jednostek fizycznych pełnozatrudnionych). W gospodarstwach rodzinnych prowadzących produkcję rolniczą zatrudnionych jest 28,4 jednostki fizycznej pełnozatrudnionej.
16. W 23 gospodarstwach prowadzących produkcję rolniczą 91,6% siły roboczej utrzymuje się wyłącznie lub głównie z rolnictwa.

17. Wśród właścicieli gospodarstw prowadzących produkcję rolniczą dominuje wykształcenie średnie (56,5%). Poziom wykształcenia tej grupy ludności jest lepszy niż przeciętna dla gminy Złotoryja, gdzie dominuje wykształcenie zawodowe. Wśród ogółu ludności rolniczej Nowej Wsi Złotoryjskiej w wieku produkcyjnym najwięcej jest osób z wykształceniem zawodowym (52,0%) i średnim (40,0%), co również jest wskaźnikiem lepszym niż przeciętna dla gminy Złotoryja.
18. W strukturze zasiewów największy udział mają zboża (głównie pszenica). Jest to 84,1% powierzchni zasiewów. Zbyt duży udział zbóż jest niekorzystny ze względu na utrudnienia w stosowaniu prawidłowego zmianowania.
19. Obsada inwentarza w gospodarstwach rodzinnych jest na bardzo niskim poziomie i wynosi 9,5 sztuki dużej średniorocznej na 100 ha użytków rolnych. Na obsadę tą w 2/3 składa się trzoda chlewna i w 1/3 bydło. Gospodarstwo wielkoobszarowe traktowane jako całość (bez względu na lokalizację gruntów) ma obsadę 26,73 sztuki dużej na 100 ha użytków rolnych. Jest to średni poziom obsady. W 100% składa się na nią trzoda chlewna.
20. Na terenie obrębu powierzchnia zmeliorowanych użytków rolnych wynosi 510 ha, co stanowi 55,6% powierzchni użytków rolnych.
21. Gęstość sieci drogowej wynosi 2,26 km/100 ha powierzchni ogólnej. Jest to gęstość o blisko 1/3 mniejsza niż przeciętnie w gminie. Niska gęstość jest wynikiem dużej powierzchni zajmowanej przez gospodarstwo wielkoobszarowe, którego grunty są scalone i nie wymagają dużej gęstości dróg.
22. Stan techniczny dróg jest dobry, dużo lepszy niż przeciętnie w gminie. Drogi w dobrym stanie technicznym (asfaltowe, utwardzone i gruntowe) stanowią 43,3% istniejącej sieci drogowej, a drogi w złym stanie technicznym 13,5%. Dróg zaoranych jest 6,40 km.
23. Drogi transportu rolnego nie zostały skomunalizowane. Drogą gminną jest jedynie droga asfaltowa prowadząca przez wieś.
24. Poza granicami administracyjnymi wsi gospodarstwa posiadają co najmniej 139,87 ha gruntów własnych i dzierżawią 33,17 ha.

II. USTALENIA PLANU URZĄDZENIOWO – ROLNEGO

1. ULEPSZANIE GLEB I MIKROKLIMATU ORAZ KSZTAŁTOWANIE MIEJSCOWEGO KRAJOBRAZU

1.1. Melioracje wodne

W ramach melioracji wodnych szczegółowych przewiduje się przeprowadzenie odbudowy i konserwacji wszystkich rowów i cieków o łącznej długości 12,50 km. Większość z tych cieków położona jest na południu i południowym zachodzie obrębu i odwadnia grunty stanowiące własność Agencji Nieruchomości Rolnych. Cieki te są zarośnięte ponieważ nie były konserwowane od wielu lat. Dzierżawca gruntów ANR postulował również wyprostowanie przebiegu rowów w celu ułatwienia prac polowych. Zabieg ten nie jest wskazany, gdyż spowoduje to powstanie większych spadków, co przyczyni się do zwiększonego zagrożenia erozją i zmniejszenia retencji wskutek szybszego odpływu wód. Prostowanie cieków jest również niekorzystne ze względów krajobrazowych i przyrodniczych. W celu przywrócenia naturalnego charakteru środowisku przyrodniczemu, a także zapewniania ochrony różnorodności biologicznej, należy chronić lub odtwarzać meandrowanie wód powierzchniowych.

Odbudowa melioracji szczegółowej wymagana jest na dwóch kompleksach gruntów. Południowy kompleks obejmujący około 195 ha gruntów Agencji Nieruchomości Rolnych odwadniany jest głównie rowami. Część obrębu położona na północ od zabudowy wsi, o powierzchni około 210 ha, odwadniana jest głównie siecią drenarską. Łącznie odbudowa melioracji wodnych szczegółowych wymagana jest na powierzchni około 405 ha użytków rolnych.

W trakcie inwentaryzacji terenowej stwierdzono również konieczność odbudowy rowu wzdłuż drogi asfaltowej nr 225 oraz udroźnienia odpływu przy granicy drogi nr 225 z drogą nr 239. Utrudniony odpływ wód w tych miejscach doprowadza do wtórnego zabagnienia. W ramach prac melioracyjnych wskazana jest również odbudowa zbiornika małej retencji o powierzchni 0,62 ha na działce nr 302/2 będącej w zasobie Agencji Nieruchomości Rolnych. Ogólny plan zagospodarowania przestrzennego gminy Złotoryja przewidywał również możliwość budowy nowych stawów rekreacyjno – hodowlanych na działkach

nr 311/1 i 291/1 (jednostka planistyczna 10UT) o powierzchni 2,3 ha. Działki te stanowią własność osoby prywatnej.

Zadania z zakresu melioracji szczegółowych przedstawiono na rysunku nr 9 „Gospodarka wodna”.

Zdjęcie nr 11 – Zbiornik małej retencji na działce nr 302/2 w południowej części obrębu

1.2. Zalesienia i zadrzewienia, rekultywacje

Wprowadzenie na większą skalę zalesień gruntów w obrębie Nowa Wieś Złotoryjska jest wykluczone ze względu na wysoką klasę bonitacyjną gruntów i bardzo dobre warunki do produkcji rolniczej. Do zalesienia przeznaczyć można jedynie nieużytki oraz jedną działkę ANR proponowaną do zalesienia przez jej dzierżawcę. Są to:

- nieużytek na działce nr 308 o powierzchni 0,95 ha będący w zasobie Agencji Nieruchomości Rolnych,
- rekultywacja w kierunku leśnym działki nr 267/2 o powierzchni 0,24 ha stanowiącej własność gminy Złotoryja. Działka ta wykorzystywana była jako wiejski punkt gromadzenia odpadów. Obecnie odpady komunalne wywożone są z gospodarstw bezpośrednio na wysypisko w Pielgrzymce i działka ta jest nieużytkowana.

- zalesienie działki nr 280 o powierzchni 2,07 ha stanowiącej pastwisko klasy III. Działka ta położona jest na stoku i jej wyższa część jest okresowo za sucha a niżej położona okresowo zbyt mokra.

Zadrzewienia istniejące wzdłuż rowów w przypadku ich odbudowy zostaną prawdopodobnie zniszczone. Główną sieć nowych zadrzewień przewiduje się zlokalizować wzdłuż dróg, a uzupełniającą wzdłuż rowów. Przede wszystkim należy uzupełnić istniejące zadrzewienia przydrożne przy szosach asfaltowych. Następnie, w drugiej kolejności, przewidziano tworzenie nowych zadrzewień liniowych wzdłuż dróg transportu rolnego przewidzianych do odbudowy oraz przy głównych ciekach. Zadrzewienia powinny być uzupełniane o grupy krzewów zapewniających zmniejszenie siły wiatru przy gruncie i stwarzających miejsca bytowania dla zwierząt.

Przy realizacji nowych i uzupełnianiu istniejących pasów zadrzewieniowych i zakrzewieniowych należy nawiązywać do już istniejących gatunków drzew i krzewów występujących w miejscowym krajobrazie. Większość istniejących zadrzewień ma tu charakter naturalny. Powstały one bez ingerencji człowieka. W zadrzewieniach tych zbyt mało jest drzew i krzewów cennych ze względu na miododajność, dostarczanie jadalnych owoców, dostarczanie surowca dla przemysłu farmaceutycznego, tworzących nisze ekologiczne oraz posiadających znaczenie gospodarcze. Poza rowami generalnie zbyt mało jest krzewów. Chodzi tu o śliwę tarninę (*Prunus spinosa*), głogi (*Crataegus* sp.), róże (*Rosa* sp.), leszczynę pospolitą (*Corylus avellana*), śliwę ałyczą (*Prunus cerasifera*), śliwę mirabelkę (*Prunus insititia* var. *Syriaca*), dereń świdwa (*Cornus sanguinea*) i inne. Wśród drzew zbyt mało jest lipy drobnolistnej (*Tilia cordata*), jarzębiny (*Sorbus aucuparia*), gruszy pospolitej (*Pyrus communis*), kasztanowca zwyczajnego (*Aesculus hippocastanum*). Bliżej zabudowy, wzdłuż dróg śródpolnych o małym natężeniu ruchu, można dosadzać drzewa i krzewy owocowe odmian ekstensywnych i bardziej odpornych na braki w pielęgnacji. Dalej od zabudowy mogą być sadzone drzewa i krzewy o znaczeniu przeciwwietrznym i miododajnym. Wysokie drzewa powinny być sadzone w zadrzewieniach powierzchniowych, drzewa niskie i krzewy wzdłuż dróg śródpolnych. Do tworzenia zadrzewień, oprócz gatunków stosowanych tradycyjnie, proponujemy w szerszym zakresie korzystać z poniższego zestawu:

- Śliwa wiśniowa, ałycza,
- Śliwa tarnina,
- Śliwa lubaszka,
- Grusza pospolita,
- Wiśnia wonna,
- Czereśnia ptasia,
- Wiśnia pospolita,

- Morwa biała,
- Porzeczki: alpejska, złota i krwista,
- Porzeczka czarna,
- Leszczyna pospolita,
- Jabłoń odmiany antonówka,
- Jabłoń dzika, płonka,
- Jarząb pospolity, jarzębina,
- Głóg dwuszyjkowy,
- Głóg jednoszyjkowy,
- Róże,
- Czeremcha zwyczajna,
- Trzmielina zwyczajna,
- Trzmielina brodawkowata,
- Kruszyna pospolita,
- Kalina koralowa,
- Śnieguliczka biała,
- Kasztanowiec zwyczajny (w pobliżu zabudowy, szkół, placów zabaw dla dzieci),
- Lipa drobnolistna.

Zdjęcie nr 12 – Zadrzewienie przydrożne z Głogu jednoszyjkowego przy
drodze nr 326/2

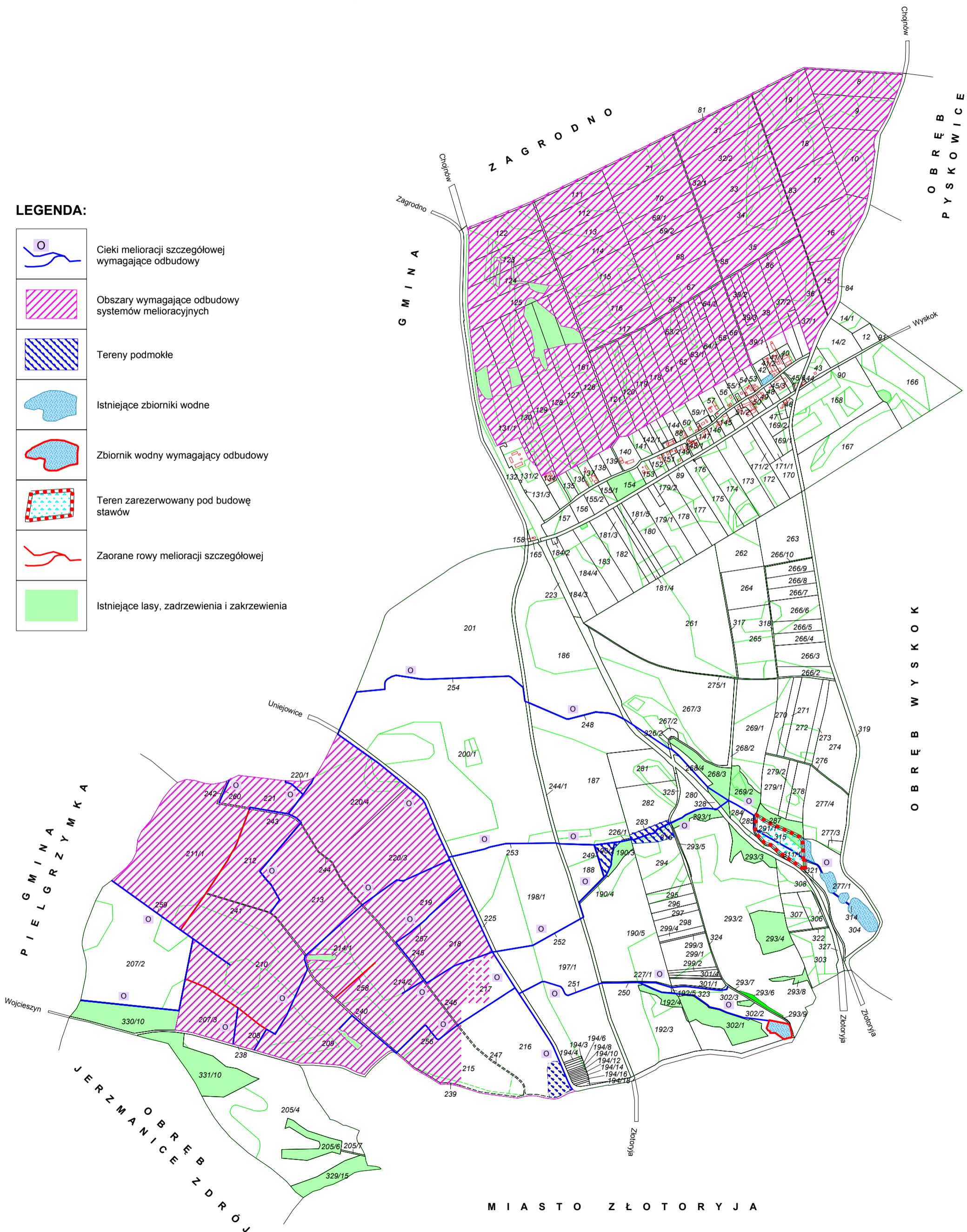

Zdjęcie nr 13 – Bez czarny przy drodze nr 324

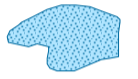
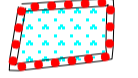
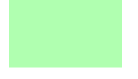

Zdjęcie nr 14 – Trzmielina zwyczajna przy drodze nr 324

Rys. 9. GOSPODARKA WODNA

LEGENDA:

- Cieki melioracji szczegółowej wymagające odbudowy
- Obszary wymagające odbudowy systemów melioracyjnych
- Tereny podmokłe
- Istniejące zbiorniki wodne
- Zbiornik wodny wymagający odbudowy
- Teren zarezerwowany pod budowę stawów
- Zaorane rowy melioracji szczegółowej
- Istniejące lasy, zadrzewienia i zakrzewienia

Szczegółowe projekty zadrzewień i zakrzewień powinny znaleźć się m.in. w sporządzanych dokumentacjach projektowych dróg transportu rolnego.

Lokalizację istniejących i projektowanych zadrzewień i zalesień przedstawiono na rysunku nr 10 „Istniejące i planowane elementy przyrodniczo – krajobrazowe”.

2. GOSPODARKA GRUNTAMI I KSZTAŁTOWANIE STRUKTURY AGRARNEJ

2.1. Wyłączenia użytków rolnych z produkcji rolniczej

W celu określenia przyszłej powierzchni użytków rolnych wykorzystano dane zawarte w Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego oraz w Planie ogólnym zagospodarowania przestrzennego gminy Złotoryja. Aktualnie opracowywana aktualizacja planu ogólnego zagospodarowania przestrzennego nie wnosi znaczących zmian do dotychczasowych ustaleń. Zmiany dotyczą lokalizacji stacji redukcyjnej gazu II° na gruntach ANR przy granicy z miastem Złotoryja oraz przeznaczenie na cele budowlane części działki nr 154.

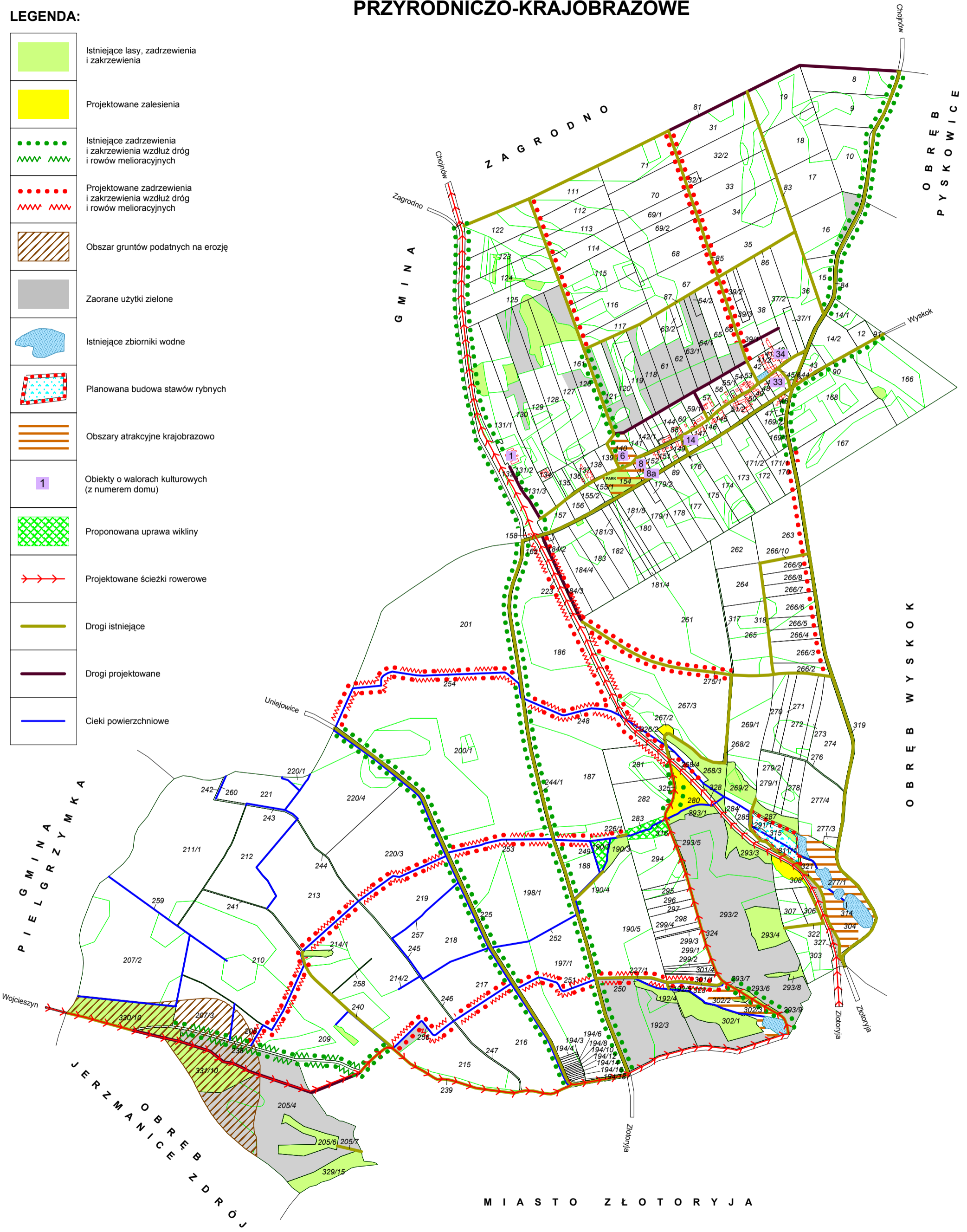
Analiza w/w źródeł pozwala wyodrębnić kształtujące się dwa obszary gruntów przeznaczonych na cele inwestycyjne. Są to:

- obszar północy obejmujący uzupełnienie istniejącej zabudowy wsi po obu stronach drogi asfaltowej prowadzącej przez wieś; istniejące propozycje planistyczne przewidują również objęcie zabudową rejonu skrzyżowania ulicy wiejskiej z szosą asfaltową Złotoryja – Chojnów.
- obszar południowy obejmujący grunty graniczące z miastem Złotoryja. W skład tego rejonu wchodzi trzy kompleksy gruntów o różnej funkcji. Pomiędzy szosami asfaltowymi Złotoryja – Uniejowice i Złotoryja – Zagrodno Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego przewiduje rezerwę terenu na cele mieszkalno – usługowe. W pobliżu oczka wodnego na działce 302/2 Plan zagospodarowania przestrzennego zarezerwował teren na cele zabudowy jednorodzinnej. Pomiędzy granicą miasta, linią kolejową Złotoryja – Zagrodno i szosą Złotoryja – Chojnów plan i studium przewidują rozwój funkcji rekreacyjno – usługowej związanej ze stawami rybnymi oraz możliwość zabudowy jednorodzinnej.

Rys. 10. ISTNIEJĄCE I PLANOWANE ELEMENTY PRZYRODNICZO-KRAJOBRAZOWE

LEGENDA:

	Istniejące lasy, zadrzewienia i zakrzewienia
	Projektowane zalesienia
	Istniejące zadrzewienia i zakrzewienia wzdłuż dróg i rowów melioracyjnych
	Projektowane zadrzewienia i zakrzewienia wzdłuż dróg i rowów melioracyjnych
	Obszar gruntów podatnych na erozję
	Zaorane użytki zielone
	Istniejące zbiorniki wodne
	Planowana budowa stawów rybnych
	Obszary atrakcyjne krajobrazowo
	Obiekty o walorach kulturowych (z numerem domu)
	Proponowana uprawa wikliny
	Projektowane ścieżki rowerowe
	Drogi istniejące
	Drogi projektowane
	Cieki powierzchniowe

Na realizację wyżej opisanych przedsięwzięć potrzeba około 53,5 ha użytków rolnych. Zabudowa całego tego terenu spowoduje spadek istniejącej powierzchni użytków rolnych o 5,3%.

Wyłączenia użytków rolnych z produkcji przedstawiono w tabeli nr 15 oraz na rysunku nr 11 „Istniejące i projektowane zainwestowanie terenu”.

2.2. Zmiany w strukturze użytkowania gruntów

Zmiany w strukturze użytkowania gruntów wynikają z:

- wyłączeń gruntów na cele inwestycyjne,
- budowy stawów rybnych,
- zalesiania nieużytków,
- zaorywania użytków zielonych.

W wyniku przeprowadzonej analizy przewiduje się zwiększenie udziału gruntów ornych z 76,4% do 81,3% powierzchni ogólnej obrębu. Zwiększenie to odbywać się będzie kosztem zmniejszenia powierzchni pastwisk, a w mniejszym stopniu łąk. Proces likwidacji użytków zielonych na dzień dzisiejszy jest praktycznie zakończony, gdyż zaorano niemal wszystkie łąki i pastwiska na terenie wsi. Nie odnotowano natomiast zmiany sposobu użytkowania w ewidencji gruntów, gdzie nadal figuruje duża powierzchnia łąki i pastwisk. Zaorywanie pastwisk możliwe jest ze względu na niższy poziom wody gruntowej na pastwiskach niż na łąkach. Umożliwia to przemienne wykorzystywanie gruntów bez zwiększonych nakładów inwestycyjnych. Brak aktualnych danych w ewidencji gruntów o zmianie sposobu użytkowania utrudni właścicielom korzystanie z dopłat stosowanych w Unii Europejskiej. Do czasu naszego wejścia do Unii jest czas na uporządkowanie spraw prawnych i ewidencyjnych gospodarstw, co jest obowiązkiem właścicieli gruntów.

Powierzchnia łąk, oprócz zaorywania, zmniejszy się również ze względu na lokowanie na łąkach stawów rekreacyjno – hodowlanych. Możliwość budowy stawów jest bowiem większa w obniżeniach terenowych zajmowanych przez łąki niż na suchszych gruntach wykorzystywanych jako pastwiska.

W trakcie realizacji planu należy również przewidzieć konieczność przywrócenia pastwiskowego wykorzystania gruntów na części działki nr 205/4 (PsIV w ewidencji gruntów) znajdującej się w zasobie Agencji Nieruchomości Rolnych. Są to tereny podatne na erozję, aktualnie wykorzystywane pod zasiewy (pszenica). Możliwość przywrócenia zaoranych użytków zielonych w pozostałej części obrębu wynikać będzie

Zmiany w strukturze użytkowania gruntów

Tabela 15

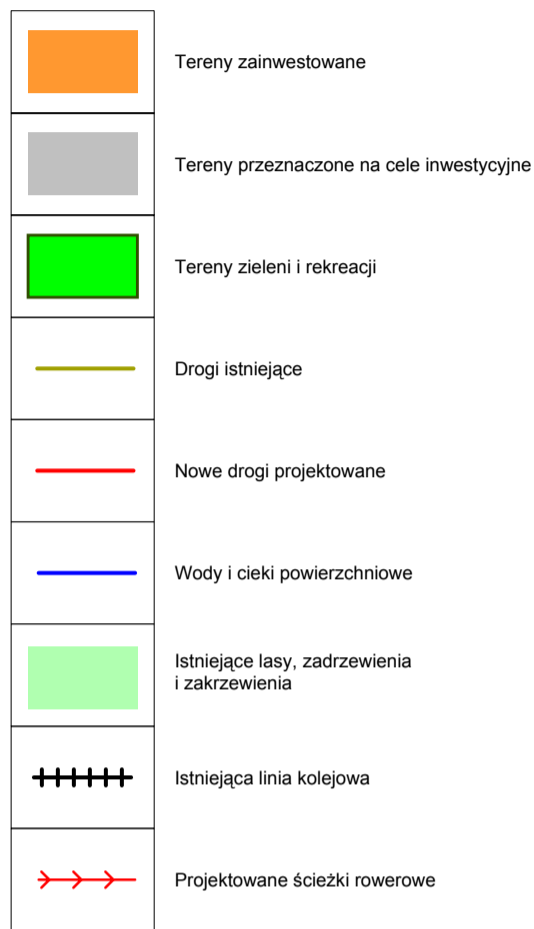
Lp.	Rodzaj użytku	Aktualna powierzchnia użytku		zmiany w strukturze użytkowania gruntów wynikające z:					Przewidywana powierzchnia użytków		Dynamika zmian
		ha	%	wyłączeń na cele inwestycyjne	budowy stawów rybnych	zaorywania użytków zielonych	zalesień gruntów	ha	%		
1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	
1.	grunty orne	774,65	76,4	22,50	-	73,00	-	825,15	81,3	5,0	
2.	łąki	36,70	3,6	1,90	4,50	10,00	-	20,30	2,0	-1,6	
3.	pastwiska	105,26	10,4	24,60	-	63,00	2,07	15,59	1,5	-8,8	
4.	sady	0,26	0,0	-	-	-	-	0,26	0,0	0,0	
użytki rolne		916,87	90,4	-	-	-	-	861,30	84,9	-5,5	
5.	lasy	36,45	3,6	-	-	-	3,26	39,71	3,9	0,3	
6.	zadrzewienia	1,98	0,2	-	-	-	-	1,98	0,2	0,0	
7.	tereny zabudowane i zurbanizowane	51,43	5,1	49,00	-	-	-	100,43	9,9	4,8	
8.	wody	5,28	0,5	-	4,50	-	-	9,78	1,0	0,4	
9.	pozostałe	2,53	0,2	-	-	-	1,19	1,34	0,1	-0,1	
Powierzchnia ogólna obrębu		1 014,54	100,0	x	x	x	x	1 014,54	100,0	0,0	

Źródło: opracowanie własne na podstawie ewidencji gruntów, studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Złotoryja planu zagospodarowania przestrzennego gminy Złotoryja, inwentaryzacji terenowej

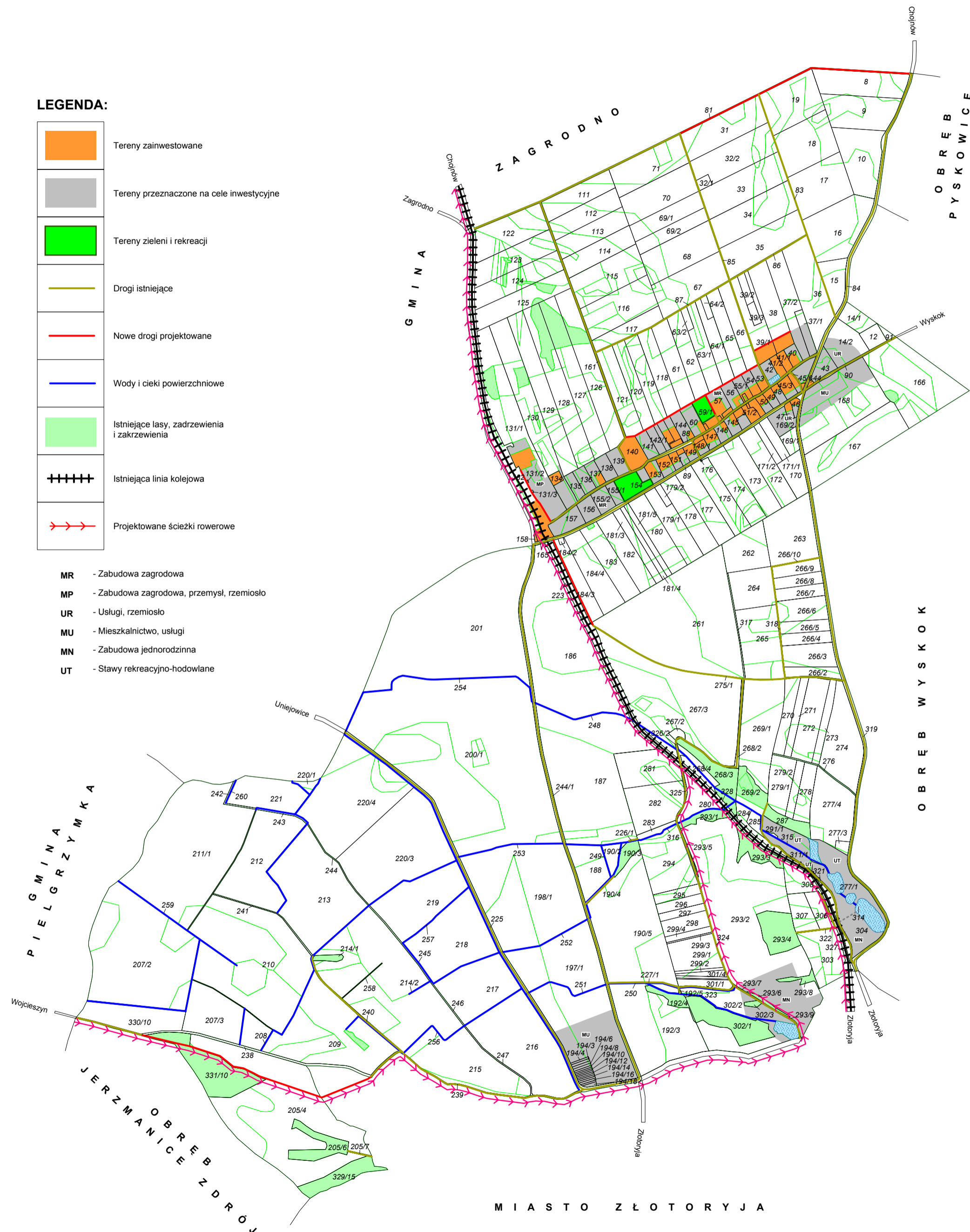
Uwaga: w kolumnach 5-8 kolorem czerwonym oznaczono ubytki gruntów (zmniejszenie powierzchni użytku), a kolorem czarnym zwiększenia powierzchni użytku

Rys. 11. ISTNIEJĄCE I PROJEKTOWANE ZAINWESTOWANIE TERENU

LEGENDA:

- MR - Zabudowa zagrodowa
- MP - Zabudowa zagrodowa, przemysł, rzemiosło
- UR - Usługi, rzemiosło
- MU - Mieszkalnictwo, usługi
- MN - Zabudowa jednorodzinna
- UT - Stawy rekreacyjno-hodowlane

Zdjęcie nr 15 – Zaorane pastwiska na działce nr 293/2

Zdjęcie nr 16 – Nieczynna linia kolejowa – teren przewidziany do zmiany funkcji

z kryteriów ekonomicznych (dopłat poprawiających opłacalność utrzymywania trwałych użytków zielonych).

Ogólna powierzchnia użytków rolnych zmniejszy się w obrębie maksymalnie o 55,6 ha. Przyczyną tego będzie głównie przeznaczanie gruntów na cele inwestycyjne i w niewielkim stopniu na stawy.

Powierzchnia terenów zabudowanych i zurbanizowanych w wyniku realizacji zaplanowanych inwestycji może wzrosnąć z 51,43 ha do 100,43 ha, czyli o 4,8%. Powierzchnie takie zarezerwowano w planie zagospodarowania przestrzennego gminy oraz w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego. Obserwując tempo zabudowy nowych obszarów w Nowej Wsi Złotoryjskiej przyjąć można, że tereny te nieprędko zostaną wyłączone z produkcji rolniczej. Jeszcze przez wiele lat możliwe będzie prowadzenie na nich dotychczasowej działalności, gdyż podobne grunty wyznaczone są praktycznie we wszystkich sąsiednich miejscowościach, a ich ogólna powierzchnia znacznie przekracza aktualne zapotrzebowanie inwestorów.

Niewielkie zwiększenie powierzchni lasów to wynik rekultywacji nieużytków i zalesianie gruntów mało przydatnych. W planie urządzeniowo - rolnym nie przewidziano natomiast nowych zadrzewień powierzchniowych. Przewiduje się dodatkowe zadrzewienia i zakrzewienia liniowe wzdłuż dróg i rowów. Przebieg tych zadrzewień zaznaczono na rysunku nr 10 „Istniejące i planowane elementy przyrodniczo – krajobrazowe”. Ich realizacja powinna być uwzględniona na etapie projektowania odbudowy dróg i rowów.

W wyniku realizacji całości planowanych zamierzeń na terenie obrębu Nowa Wieś Złotoryjska przewiduje się zmniejszenie powierzchni użytków rolnych (grunty orne sady, łąki i pastwiska) z 916,87 ha do 861,30 ha, czyli o 5,5%.

Zmiany w strukturze użytkowania gruntów zobrazowano w tabeli nr 15, a bilans użytków rolnych w tabeli nr 16.

2.3. Zmiany w strukturze władania

W wyniku realizacji Ustawy o kształtowaniu ustroju rolnego oraz procesów prywatyzacyjnych przewiduje się zmniejszenie powierzchni gruntów Skarbu Państwa znajdujących się w zasobie Agencji Nieruchomości Rolnych oraz części gruntów komunalnych dzierżawionych obecnie przez rolników indywidualnych. W Ustawie o kształtowaniu ustroju rolnego przewidziano bowiem m.in., polepszanie struktury obszarowej gospodarstw rodzinnych. Przewidywane zwiększenie powierzchni gruntów prywatnych wyniesie około 550 ha. W przypadku komunalnych użytków

Bilans użytków rolnych

Tabela 16

Lp.	Aktualna powierzchnia użytków rolnych ha 2.	Zmiany w strukturze użytkowania gruntów wynikające z:			Przewidywana powierzchnia użytków rolnych ha 6.	Dynamika zmian % 7.
		wyłączeń na cele inwestycyjne 3.	zalesień gruntów 4.	budowy zbiorników małej retencji 5.		
1.	916,87	49,00	2,07	4,50	861,30	-5,5

Źródło: opracowanie własne na podstawie ewidencji gruntów, studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Złotoryja planu zagospodarowania przestrzezi gminy Złotoryja

Uwaga: definicję użytków rolnych przyjęto według Ustawy o ochronie gruntów rolnych i leśnych (grunty orne, pastwiska, łąki, sady)

rolnych dzierżawionych obecnie przez rolników wskazane jest zachowanie części tych gruntów jako rezerwy na cele inwestycyjne (budowa nowych dróg, poszerzanie dróg istniejących, budowa pasów zadrzewieniowych i zakrzewieniowych, itp.).

Przewiduje się również blisko dwukrotny wzrost powierzchni gruntów stanowiących własność nieruchomości do 1,0 ha, nie będących gospodarstwami rolnymi. Zmiany te wynikać będą z likwidacji produkcji w gospodarstwach małych i koncentracji ziemi w rękach większych właścicieli. Proces ten na dzień dzisiejszy jest widoczny głównie w postaci dzierżaw gruntów. Są też już jednak gospodarstwa, gdzie ze względu na bardzo małą powierzchnię gruntów własnych produkcja rolnicza jest zaniechana całkowicie jako nieopłacalna.

Przewiduje się również zwiększenie powierzchni dróg komunalnych. Jest to związane przede wszystkim z koniecznością komunalizacją dróg transportu rolnego. W chwili obecnej wszystkie te drogi stanowią własność Skarbu Państwa. Do rozważenia jest również przejęcie przez gminę części dróg ANR w przypadku prywatyzacji tej jednostki. Potrzeba zwiększenia powierzchni dróg komunalnych związana jest również z koniecznością poszerzenia dróg istniejących, co wynika z wprowadzania większych maszyn rolniczych, konieczności budowy rowów odwadniających drogi oraz stosowania zadrzewień przydrożnych.

W pozostałych grupach właścicieli i władających przewidywane zmiany nie są duże. Założono likwidację linii kolejowej i częściową prywatyzację gruntów PKP. Przewiduje się, że prywatyzacja gruntów PKP obejmie 2,24 ha gruntów ornych, łąk i terenów zabudowy mieszkaniowej. Reszta, to znaczy 8,98 ha powinna zostać skomunalizowana. Nasyp po linii kolejowej może zostać wykorzystany do budowy ścieżek rowerowych wraz z pasami zadrzewień przydrożnych oraz turystyczne zagospodarowanie terenu związane z wycieczkami rowerowymi. W przypadku braku zainteresowania działalnością turystyczną nasyp może zostać obsadzony drzewami i krzewami i pełnić rolę zadrzewienia śródpolnego, którego bardzo brakuje w tym bezdrzewnym obrębie.

Po realizacji przewidywanych zmian w strukturze władania na terenie Nowej Wsi Złotoryjskiej grunty Skarbu Państwa stanowiąc będą 4,4% powierzchni obrębu, grunty komunalne 2,5% i grunty prywatne 93,1%.

Przewidywane zmiany w strukturze władania gruntami przedstawiono w tabeli nr 17.

Zmiany w strukturze władania gruntami

Tabela 17

Lp.	Właściciel gruntów	Aktualnie użytkowana powierzchnia		Przewidywana docelowa powierzchnia		Dynamika zmian	
		ha	%	ha	%	ha	%
1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.
1	Grunty Skarbu Państwa	574,93	56,7	44,28	4,4	-530,65	-52,3
	w tym w użytkowaniu:						
a	ANR	509,76	50,2	0,00	0,0	-509,76	-50,2
b	PGL	27,40	2,7	27,40	2,7	0,00	0,0
c	PKP	11,22	1,1	0,00	0,0	-11,22	-1,1
d	Zarząd Województwa Dolnośląskiego (drogi wojewódzkie)	10,73	1,1	10,73	1,1	0,00	0,0
e	Zarząd Powiatu Złotoryjskiego (drogi powiatowe)	5,17	0,5	5,17	0,5	0,00	0,0
f	pozostałe Skarbu Państwa	10,65	1,0	0,98	0,1	-9,67	-1,0
2	Grunty komunalne	48,11	4,7	25,78	2,5	-22,33	-2,2
a	w tym drogi komunalne	1,65	0,2	12,00	1,2	10,35	1,0
3	Grunty osób fizycznych	391,50	38,6	944,47	93,1	552,97	54,5
	w tym w użytkowaniu:						
a	gospodarstw rolnych	383,63	37,8	927,26	91,4	543,63	53,6
b	nieruchomości do 1,0 ha	7,87	0,8	16,21	1,6	8,34	0,8
Ogółem obręb		1 014,53	100,0	1014,53	100,0	x	x

Źródło: Obliczenia własne.

3. PRZESTRZENNA ORGANIZACJA GOSPODARSTW

3.1. Scalenia gruntów

Analiza rozdrobnienia gruntów gospodarstw rodzinnych w granicach administracyjnych Nowej Wsi Złotoryjskiej wskazuje, że obecnie średnia liczba działek w tych gospodarstwach wynosi 4,3 działki dla gruntów własnych i 6,8 działki dla gruntów własnych i dzierżawionych. Gospodarstwa te posiadają również 173,04 ha gruntów własnych i dzierżawionych użytkowanych poza Nową Wsią Złotoryjską.

Scalenie gruntów stanie się konieczne w wyniku prywatyzacji gruntów ANR i komunalnych oraz przeniesienia gruntów różniczan bliżej ich działek siedliskowych. W związku z powstaniem większych gospodarstw wystąpi potrzeba poszerzenia i utwardzenia dróg dojazdowych do nowo wydzielonych kompleksów. Już dziś niezbędne jest też tworzenie zadrzewień przydrożnych i wzdłuż cieków. Przed prywatyzacją gruntów Skarbu Państwa wskazane jest też wyłączenie z tego procesu części dróg rolniczych pełniących funkcje dróg lokalnych z których korzystają różni użytkownicy oraz zarezerwowanie części gruntów na zadrzewienia i cele inwestycyjne. Wymagać to będzie przeprowadzenia szeroko pojętych prac urządzeniowo – rolnych.

3.2. Przebudowa dróg transportu rolnego

W wyniku uzgodnień z sołtysem Nowej Wsi Złotoryjskiej i wizji terenowej stwierdzono, że w obrębie istnieje potrzeba poprawienia jakości dróg transportu rolnego. Ogółem do przebudowy przewidziano 13,35 km dróg rolniczych w wariantcie bez prywatyzacji ANR i 15,20 km w wariantcie z prywatyzacją ANR. Wariant 1 sieci drogowej zamieszczono na rysunku nr 12 „Planowana sieć dróg transportu rolniczego”. Drogi wyznaczone w pierwszej kolejności do przebudowy, oznaczone na rysunku cyfrą 1, zapewniają spływ masy towarowej z pól bezpośrednio do budynków gospodarczych oraz wyprowadzają ruch sprzętu rolniczego poza zabudowę wsi. Są to trzy drogi:

- pierwsza przebiega po północnej stronie zabudowy wsi, wzdłuż granicy działek siedliskowych (poprzez działki nr 38, 39/1, 53, 54, 55/1, 56, 57, 59/1, 59/3, 60, 144, 143/3, 143/5, 142/2, 142/1, 141, 140, 131/1). W trakcie konsultacji społecznych rolnicy nie wyrazili zgody na połączenie tej drogi z szosami asfaltowymi Złotoryja – Chojnów i Złotoryja – Zagrodno, gdyż mogłoby to spowodować jej zniszczenie przez ciężki transport samochodów ciężarowych traktujących drogę rolniczą jako skrót.

- druga, o przebiegu południkowym, to droga na działce nr 161,
- trzecia, również o przebiegu południkowym, to droga na działce nr 85.

Do odbudowy w drugiej kolejności przewidziano również trzy drogi:

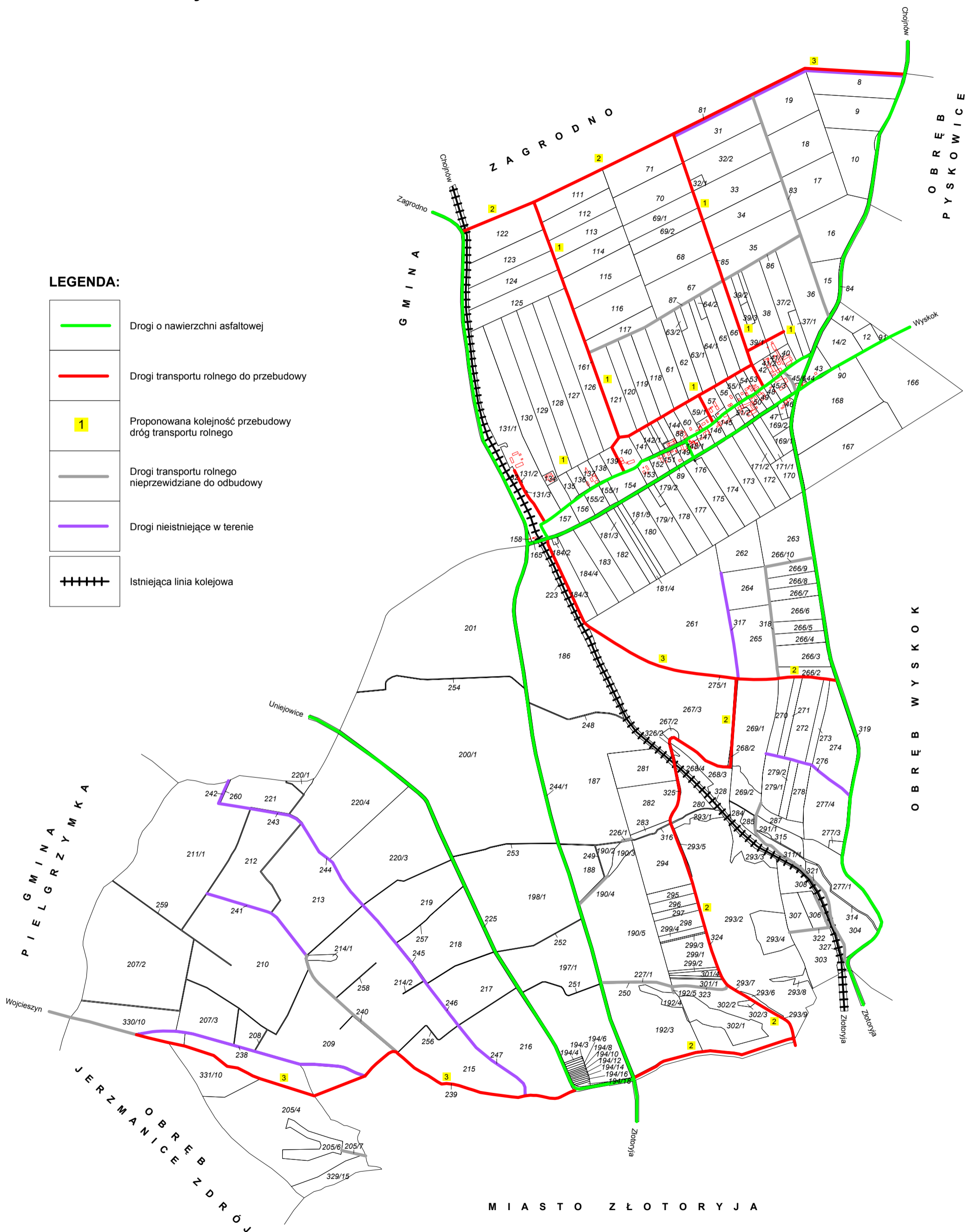
- pierwsza biegnie wzdłuż granicy obrębów Nowa Wieś Złotoryjska i Łukaszów, zapewniając dostęp do pól gospodarstwom wielkoobszarowym korzystającym z ciężkiego sprzętu rolniczego (droga na działce nr 81 do granicy z działką nr 85). Jest ona obecnie rozjeżdżona i ma zniszczoną nawierzchnię.
- przewidziano również ulepszenie drogi łączącej pola na południu od zabudowy wsi z miastem Złotoryją (działki nr 266/2, 268/2, 326/2, 268/4, 325, 293/5, 324, 293/7, 293/9) oraz
- drogę biegnącą od szosy Złotoryja – Zagrodno w kierunku wschodnim, wzdłuż granicy z miastem (wzdłuż działki nr 192/3).

Dwie ostatnio wymienione drogi służą dojazdom do punktów zaopatrzenia i zbytu oraz zapewniają sprawniejszą komunikację z ośrodkiem miejskim.

W trzeciej kolejności przewidziano odbudowę trzech dróg:

- drogi na południe od zabudowy wsi, po nieczynnej linii kolejowej (na działce nr 223) i dalej drogą nr 275/1 do drogi 266/2. Skraca ona dojazd dzierżawcom gruntów komunalnych do dzierżawionych gruntów.
- drogi, która położona jest na zachód od szosy Złotoryja – Uniejowice, na granicy obrębu Nowa Wieś Złotoryjska i miasta Złotoryi (droga na działkach nr 239, 238, 205/4). Na początkowym odcinku ma ona dość dobry stan techniczny, jest odwadniana rowami i częściowo utwardzona. Od działki nr 209 praktycznie nie istnieje. Wzdłuż jej dawnego biegu utworzony został pas zadrzewień śródpolnych z dębami, topolami, tarniną

Rys. 12. PLANOWANA SIĘĆ DRÓG TRANSPORTU ROLNICZEGO

i czeremchą. Transport odbywa się natomiast po polu stanowiącym działkę nr 205/4. Zakłada się położenie nawierzchni asfaltowej w początkowym odcinku tej drogi, w związku z koniecznością dojazdu do budynków mieszkalnych osiedla „popegeerowskiego”, a dalej zachowanie istniejącego zadrzewienia w miejscu dawnej drogi i wytyczenie drogi nowej, o nawierzchni utwardzonej, na działce nr 205/4 i połączenie jej z drogą prowadzącą przez las do Wojcieszyna.

- drogi na północ od zabudowy wsi zapewniającej połączenie asfaltowej szosy Złotoryja – Nowa Wieś Złotoryjska – Łukaszów z szosą Złotoryja – Chojnów (działka nr 81). W chwili obecnej droga ta została zaorana na odcinku od drogi nr 85 do szosy Złotoryja – Chojnów.

Według danych ewidencyjnych wszystkie drogi wskazane do przebudowy stanowią własność Skarbu Państwa. Nie zostały one bowiem skomunalizowane. Drogą komunalną jest jedynie droga prowadząca przez wieś, pomiędzy zabudową, na odcinku od szosy Złotoryja – Łukaszów do szosy Złotoryja – Chojnów. Pełni ona rolę lokalnej drogi osiedlowej.

Spośród dróg zaoranych w jednym przypadku droga taka przewidziana jest do odbudowy (droga na działce nr 81). W drugim, dotyczącym działki nr 238, przewidziano korektę przebiegu nowej drogi i pozostawienie na starej trasie pasa zadrzewień śródpolnych.

Wariant sieci drogowej uwzględniający prywatyzację gruntów ANR przedstawiono na rysunku nr 13. W wariantcie tym założono dojazd z Nowej Wsi Złotoryjskiej do części gruntów ANR po istniejącej drodze asfaltowej Nowa Wieś – Uniejowice położonej na granicy gmin Złotoryja i Zagrodno. Dalej wskazane jest wytyczenie nowej drogi po działkach nr 221 i 212 do zaoranej drogi nr 241. Stąd proponowana jest odbudowa drogi nr 241 i połączenie jej z istniejącą drogą nr 240. W wariantcie II niezbędne jest wybudowanie od nowa 1,20 km drogi oraz remont dalszych 0,65 km (łącznie 1,85 km dróg dodatkowo).

Drogi transportu rolnego do modernizacji przedstawiono w tabeli nr 18 oraz na rysunkach nr 12 i 13.

Drogi transportu rolnego do modernizacji

Tabela 18

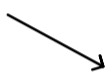
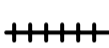
Lp.	Numery działek	Długość drogi w km	Kolejność przebudowy
1.	2.	3.	4.
WARIANT I:			
1.	161,	1,30	1
2.	85,	1,20	1
5.	81,	1,10	1
6.	81,	1,15	3
7.	nowa droga po północnej stronie zabudowy wsi, od działki nr 37/2 przez działki 38, 39/1 i dalej 66, 65, 64/1, 63/1, 62, 59/1, 61, 118, 119, 120, 121 do drogi nr 161 plus drogi na działkach nr 131/2 i 131/3	1,75	1
8.	nowa droga w działce nr 223,	0,40	3
9.	275/1,	0,75	3
10.	266/2, 268/2, 326/2, 268/4, 325, 293/5, 324, 293/7, 293/9,	2,65	2
11.	droga wzdłuż działki nr 192/3	0,80	2
12.	239, 238, droga w działce nr 205/4,	2,25	3
Razem wariant I		13,35	
WARIANT II			
13	nowa droga na działkach 221, 212, odbudowa drogi na działce 241, modernizacja drogi 240,	1,85	
Dodatkowo wariant II		1,85	
Razem obręb		15,20	

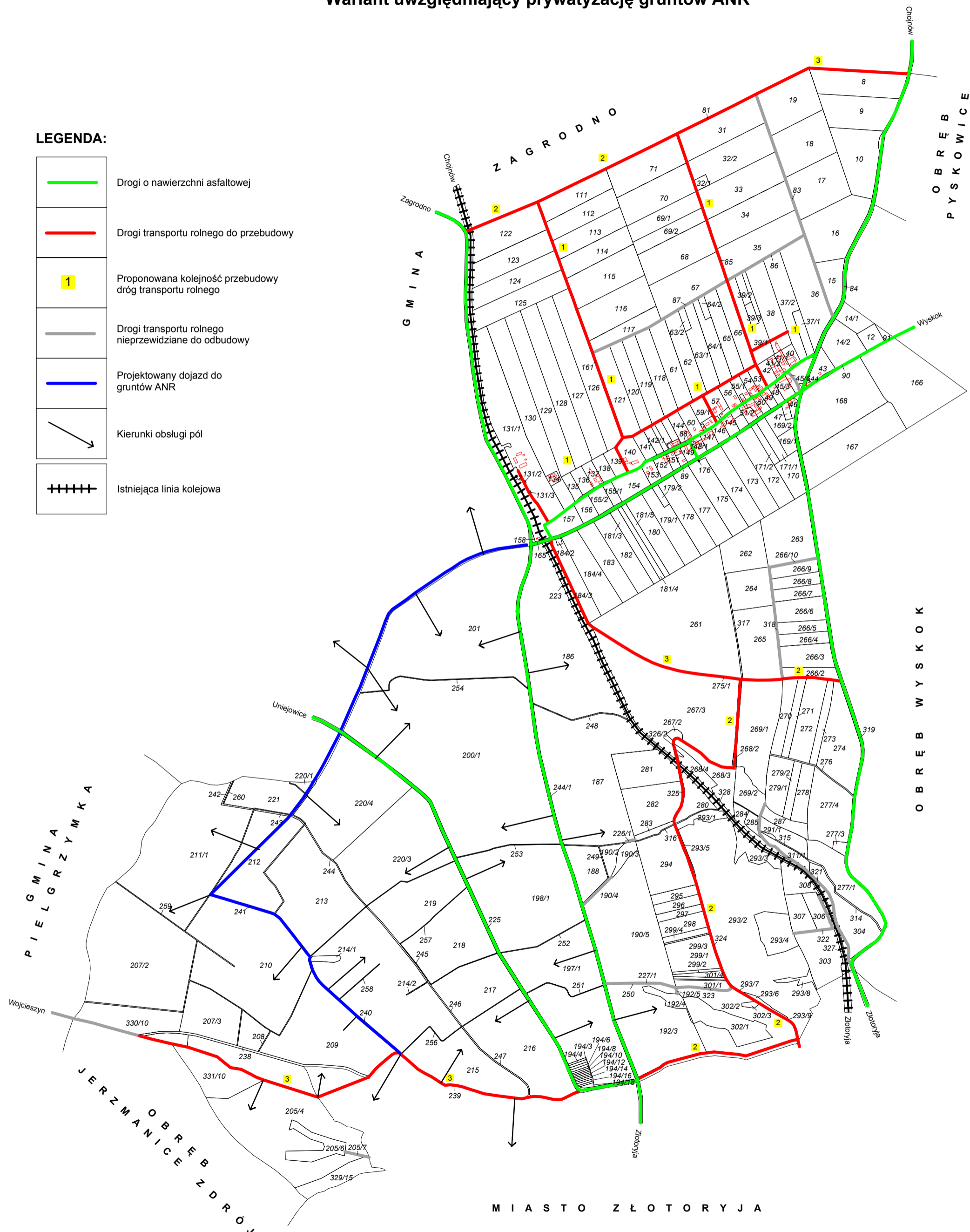
Źródło: inwentaryzacja terenowa, uzgodnienia z sołtysiem wsi.

Rys. 13. PLANOWANA SIĘĆ DRÓG TRANSPORTU ROLNICZEGO

Wariant uwzględniający prywatyzację gruntów ANR

LEGENDA:

- Drogi o nawierzchni asfaltowej
- Drogi transportu rolnego do przebudowy
- Proponowana kolejność przebudowy dróg transportu rolnego
- Drogi transportu rolnego nieprzewidziane do odbudowy
- Projektowany dojazd do gruntów ANR
- Kierunki obsługi pól
- Istniejąca linia kolejowa

3.3. Przewidywana struktura obszarowa gospodarstw

W wyniku analizy zachodzących obecnie zmian w gospodarstwach prywatnych przewidywać należy zmniejszenie ilości gospodarstw i powiększenie ich obszaru. Już dzisiaj na 38 gospodarstw zapisanych w ewidencji gruntów produkcję rolniczą prowadzą tylko 23. W wyniku prywatyzacji gruntów Skarbu Państwa oraz komunalnych i przepływu ziemi między rolnikami przewiduje się powstanie około 20 – 25 gospodarstw posiadających w granicach obrębu administracyjnego Nowa Wieś Złotoryjska 925 ha gruntów. Średnia powierzchnia tych gospodarstw osiągnie w ten sposób 37 – 46 ha. W obecnych warunkach ekonomicznych i przy bardzo dobrych warunkach naturalnych do produkcji rolniczej wielkość ta umożliwi uzyskanie dochodu wyższego niż dochód porównywalny.

Na dzień dzisiejszy dziewięć gospodarstw rodzinnych wykazuje chęć powiększenia swoich arealów o około 300 ha. Siedem z nich to gospodarstwa większe, z przedziału 15,00 – 49,99 ha. Jedno jest średniej wielkości, z przedziału 10,00 – 14,99 ha i jedno małe, z przedziału 1,00 – 4,99 ha. Ogółem chęć powiększenia swoich arealów wykazuje 36,0% gospodarstw prowadzących produkcję rolniczą.

W przypadku realizacji scalenia gruntów i zagospodarowania poscaleniowego właściciele i dzierżawcy powinni zgłosić do scalenia powierzchnie przez nich użytkowane, a zlokalizowane poza obrębem ewidencyjnym Nowa Wieś Złotoryjska. Umożliwi to dokonanie racjonalnej wymiany gruntów i skrócenie dróg dojazdowych z gospodarstw do pól.

Przewidywane zmiany w strukturze władania gruntami przedstawiono w tabeli nr 17, a aktualne zapotrzebowanie na ziemię w tabeli nr 19.

Zapotrzebowanie na ziemię w grupach obszarowych gospodarstw

Tabela 19

Lp.	Grupa obszarowa - grunty własne /ha/	Ilość gospodarstw	Aktualna powierzchnia gospodarstw - grunty własne /ha/	Zapotrzebowanie na ziemię - zakup /ha/	Docelowa powierzchnia gospodarstw
1.	2.	3.	4.	5.	6.
1.	1,00 - 4,99	1	3,52	20,00	23,52
2.	5,00 - 9,99	0			
3.	10,00 - 14,99	1	10,26	30,00	40,26
4.	15,00 - 49,99	7	161,24	250,00	58,75
Ogółem		9	175,02	300,00	52,78
% udział ilości gospodarstw zamierzających powiększyć areal do ogólnej ilości gospodarstw prowadzących produkcję					

Źródło: ustalenia z sołtysem, 2002 r.

4. PRODUKCJA ROLNICZA

Nowa Wieś Złotoryjska zakwalifikowana została w Strategii rozwoju obszarów wiejskich województwa dolnośląskiego do regionu intensywnego rolnictwa.

W regionie tym Strategia przewiduje m.in. następujące typy gospodarstw:

I. Gospodarstwa rodzinne towarowe:

1. gospodarstwa roślinne:

- o kierunku zbożowym (pszenica, jęczmień, kukurydza),
- o kierunku okopowym (buraki cukrowe, ziemniaki),
- o kierunku przemysłowym (rzepak).

2. gospodarstwa hodowlano-roślinne

- z bydłem (mlecznym, opasowym),
- z trzodą chlewną.

3. gospodarstwa ekologiczne.

Gospodarstwa rodzinne, które nie posiadają odpowiedniego areалу na rozwinięcie produkcji towarowej, mogą mieć charakter gospodarstw dwuzawodowych np.: małe gospodarstwo przydomowe z produkcją na własne potrzeby. Strategia proponuje także tworzenie gospodarstw ukierunkowanych na produkcje sadowniczą, warzywniczą oraz upraw specjalnych.

Gospodarstwa ekologiczne są szansą na konkurowanie z rynkami Unii Europejskiej w zakresie produkcji zdrowej żywności. Stosunkowo niskie plony wymagają większej powierzchni oraz wyższych cen zapewniających osiągnięcie odpowiedniego dochodu. Przy zwiększonym zapotrzebowaniu na siłę roboczą gospodarstwa ekologiczne są też szansą na zmniejszenie bezrobocia w niektórych rodzinach rolniczych. Według badań przeprowadzonych w Unii Europejskiej (np. Niemcy) zapotrzebowanie rynku na tego typu żywność nie przekracza 5%. Dlatego też tego rodzaju produkcja może być polecana tylko w niektórych gospodarstwach. Nie rozwiąże natomiast problemu bezrobocia na wsi.

II. Gospodarstwa wielkoobszarowe

Gospodarstwa te cechują się większą liczbą osób w nich zatrudnionych oraz produkcją towarową na dużą skalę. Dochód zależy tu głównie od wysokości zbiorów i sytuacji rynkowej. Na terenie Nowej Wsi Złotoryjskiej do kategorii tej zaliczyć można gospodarstwo dzierżawione z ANR.

Na zlecenie Urzędu Marszałkowskiego we Wrocławiu, wykonano badania modelowe nad możliwością funkcjonowania różnych typów rodzinnych gospodarstw towarowych w warunkach Dolnego Śląska i gminy Złotoryja w sytuacji rynkowej roku 2001.

Wyniki tych badań wskazują, że pod względem ekonomicznym w warunkach gminy Złotoryja najbardziej racjonalny jest model gospodarstwa hodowlano – roślinnego z bydłem mlecznym. Ten typ gospodarstwa stwarza możliwość osiągnięcia najwyższych dochodów rolniczych. Wprowadzenie zaś modelu gospodarstwa hodowlano – roślinnego z trzodą chlewną lub gospodarstwa roślinnego bez produkcji zwierzęcej jest wariantem mniej korzystnym ekonomicznie, gdyż zapewnia niższy poziom uzyskiwanych dochodów. Fakt istnienia takich gospodarstw wynika z tego, że aby osiągnąć dochód wyprodukowany towar należy sprzedać. Nie zawsze i nie dla wszystkich możliwe jest też prowadzenie produkcji bydła mlecznego. Decydują o tym m.in. posiadane budynki inwentarskie, zasoby siły roboczej, przyzwyczajenia i zamiłowania w określonym kierunku produkcji jak również nawiązane kontakty handlowe. Przy szybkich zmianach relacji cenowych w rolnictwie nie można też z roku na rok zmieniać kierunku produkcji.

Pogłębiające się trudności w zbyciu tradycyjnej produkcji roślinnej zmuszają do wprowadzania nowych upraw, na które istnieje zapotrzebowanie na rynku. Dlatego też należy obok uprawy tradycyjnych roślin, takich jak: zboża, ziemniaki, rzepak, rozwijać na szerszą skalę sadownictwo, nasiennictwo i kwaciarstwo oraz zwiększać produkcję warzywniczą.

Sprzyjać temu powinno bliskie sąsiedztwo dużych rynków zbytu – Złotoryi, Legnicy, Chojnowa oraz rozwijające się sieci marketów i giełd hurtowych produktów rolnych.

Gospodarstwa mniejsze, aby uzyskać dochód na poziomie porównywalnego, zmuszone będą odchodzić od produkcji zbóż w kierunku bardziej pracochłonnej produkcji rolniczej (warzywnictwo, sadownictwo, w powiązaniu z przetwórstwem rolniczym). Powierzchnie gospodarstw poniżej 20 ha UR nie zapewnią bowiem możliwości osiągnięcia odpowiedniego dochodu z tradycyjnej uprawy zbóż.

5. OBSŁUGA ROLNICTWA

Wyposażenie wsi w sprzęt rolniczy nie jest najlepsze. Większość sprzętu jest w złym stanie technicznym, ma on często powyżej 20 lat. Sytuacja finansowa rolników nie pozwala im na zakup nowego sprzętu. W najbliższej przyszłości nie należy spodziewać się poprawy wyposażenia w sprzęt rolniczy gospodarstw małych obszarowo. Wynika to z szybszego wzrostu cen maszyn rolniczych niż cen produktów rolnych, co uniemożliwia małym gospodarstwom zgromadzenie wystarczających środków finansowych na zakupy inwestycyjne. Ze względu na wiek posiadanych maszyn przyspieszeniu ulegać będzie proces dekapitalizacji już posiadanego sprzętu. Gospodarstwa małe będą zmuszone korzystać z pomocy sąsiedzkiej, siły mechanicznej gospodarstw większych obszarowo lub też kupować sprzęt na współwłasność kilku gospodarstw rolnych.

W gminie Złotoryja brakuje też punktów usług mechanizacyjnych. Rolnicy zmuszeni są wykonywać naprawy sprzętu rolniczego we własnym zakresie, często korzystając z dorabianych części, co pogarsza sprawność i bezpieczeństwo użytkowania maszyn rolniczych. Naprawy we własnym zakresie, bez korzystania z usług kwalifikowanych fachowców oraz zakupów fabrycznie nowych części zamiennych jest wynikiem braku środków finansowych w gospodarstwach.

W zakresie zaopatrzenia w środki do produkcji rolniczej (nawozy, środki ochrony roślin, pasze, i inne) nie ma większych trudności. Można je nabyć zarówno na terenie miasta i gminy Złotoryja jak i, częściowo, w miejscach zbytu produktów rolniczych.

Konieczność wymiany zużytego sprzętu rolniczego, kłopoty ze zbytem produktów rolnych, obniżenie opłacalności produkcji oraz podniesienie wymogów rynku sprawiają, że wielu rolników nie może sprostać konkurencji. Rozwiązaniem mogą być grupy producenckie i spółki rolnicze, w których rolnicy będą wspólnie korzystać z maszyn, kupować środki produkcji, sprzedawać towary itp. Wpisana do rejestru grupa producentów rolnych może ubiegać się o kredyty preferencyjne i dotacje ze środków publicznych.

Rolnictwo polskie wraz z wejściem naszego kraju do Unii Europejskiej będzie musiało sprostać zwiększonej konkurencji. Dlatego też grupy producenckie, zajmujące się produkcją, pakowaniem gotowych produktów, ich oznakowaniem, zapewnieniem odpowiedniej jakości towaru oraz poszukiwaniem rynku zbytu, będą miały większe szanse przetrwania na rynku rolnym niż pojedyncze, małoobszarowe, niezorganizowane gospodarstwa rolne. Wzmacniają one bowiem pozycję rolników wobec odbiorców, a w konsekwencji poprawiają opłacalność produkcji.

6. ZACHOWANIE WALORÓW PRZYRODNICZO - KRAJOBRAZOWYCH

Istniejące i planowane elementy przyrodniczo – krajobrazowe przedstawiono na rysunku nr 10.

Na terenie zabudowy wsi Plan zagospodarowania przestrzennego wymienia 8 obiektów o walorach kulturowych zaznaczonych na rysunku numerami porządkowymi domów. Obiekty te powinny zostać zachowane ze względu na ich wartość kulturową jako przykładów lokalnego budownictwa wiejskiego. Nie ma tu natomiast obiektów posiadających decyzję o wpisie do rejestru zabytków.

Wśród obiektów o walorach kulturowych najcenniejszy jest zespół dworski nr 6 obejmujący dwór z 1778 roku i dom mieszkalno – gospodarczy z około 1850 roku. Stodoła zaliczona do tego zespołu na dzień dzisiejszy już nie istnieje, natomiast dwór i budynek mieszkalny są w złym stanie technicznym i wymagają poważnych prac remontowych. Ich realizację utrudnia sytuacja własnościowa, gdyż obiekt ten posiada dziewięciu współwłaścicieli, co źle wróży możliwości przeprowadzenia jakichkolwiek prac.

Równie ciekawa jest architektura budynków oznaczonych nr 8 i 8a, pochodzących z początku XIX wieku. Budynki te zmieniły ostatnio właściciela i poddawane są pracom zabezpieczającym i remontowym. W sąsiedztwie tych obiektów znajduje się park wiejski, stanowiący do lat 1970-tych park przypałacowy. Całość tworzy bardzo atrakcyjne pod względem krajobrazowym miejsce mogące stać się w przyszłości centrum wsi. Na terenie parku przewidziano w aktualnie opracowywanej zmianie do planu zagospodarowania przestrzennego wyznaczenie nowej działki budowlanej.

Budynek nr 14 położony na działce nr 148/2, stanowiący własność Starosty Złotoryjskiego, na dzień dzisiejszy jest opustoszały i stopniowo popada w ruinę. Wyburzono również budynek nr 29. Pozostałymi obiektami o walorach kulturowych, będącymi przykładami miejscowego budownictwa, są budynki nr 1, 33 i 34. Obecnie są one zamieszkałe, co być może pozwoli uchronić je od zniszczenia.

Poza terenem zabudowy są jeszcze dwa obszary atrakcyjne krajobrazowo. Jeden z nich znajduje się na działkach ANR nr 293/2 i 302/2, w rejonie lasu i istniejącego oczka wodnego. Jest to teren o urozmaiconym ukształtowaniu powierzchni, którego atrakcyjność jest podkreślona powiązaniem zieleni wysokiej z wodą. Stary plan zagospodarowania przestrzennego przewidywał tu lokalizację zabudowy mieszkaniowej, jednorodzinnej. Nie doczekała się ona jednak realizacji.

Drugim podobnym miejscem jest rejon działek nr 304 i 277/1. Stanowią one własność osób prywatnych. W rejonie tym w oparciu o zasoby wodne ciek melioracji szczegółowej powstają zbiorniki małej retencji przeznaczone na stawy rybne z łowiskami komercyjnymi i rekreacyjnymi. Teren wokół stawów jest częściowo zagospodarowany. Postępuje tu również dalsze zagospodarowywanie tego terenu i jego rozbudowa. Plan zagospodarowania przestrzennego gminy przewidywał możliwości lokalizacji podobnej inwestycji w górnym odcinku cieku, w dolinie pomiędzy nieczynną linią kolejową a lasem. Obszar ten z dogodnym dojazdem szosą asfaltową i graniczący ze Złotoryją ma największe szanse rozwojowe. Studium uwarunkowań lokuje tu również strefę zabudowy mieszkaniowej, jednorodzinnej.

Urozmaicony pod względem krajobrazowym jest teren położony na południowym – zachodzie obrębu, przy granicy z miastem Złotoryją oraz obrębem Jerzmanice Zdrój. Zaczynają się tu grunty pagórkowate, z lasami, kamieniołomami oraz oczkami wodnymi w przyległych lasach. Jest to rejon nadający się na wycieczki piesze oraz rowerowe. Wykorzystanie tego terenu na cele rekreacji jest obecnie utrudnione brakiem dróg nadających się do powszechnego korzystania. Budowa nowych dróg transportu rolnego, oprócz zapewnienia obsługi pól, może zostać wykorzystana do tworzenia ścieżek rowerowych. Ścieżkę taką przewidziano na drogach nr 239 i 205/4, które prowadzą do kompleksu leśnego z oczkami wodnymi na terenie obrębu Wojcieszyn w gminie Pielgrzymka. Ścieżka ta może się stać częścią ścieżki rowerowej ze Złotoryi do Wojcieszyna i Pielgrzymki. Drugą ścieżkę rowerową przewidziano na nasypie zlikwidowanej linii kolejowej Złotoryja – Chojnów, a trzecia stanowi połączenie obu wyżej wzmiankowanych.

Pozostały obszar obrębu stanowi płaską i dość monotonną równinę, praktycznie pozbawioną większych kompleksów leśnych. Istniejące tu łąki i pastwiska zostały zlikwidowane, a grunty po nich użytkowane są pod zasiewy, przede wszystkim uprawę pszenicy. Ze względu na bardzo dobrą jakość gleb dominować tu będzie gospodarka rolna.

W podmokłych obniżeniach terenu z utrudnionym dojazdem, na działkach nr 190/2, 283 i częściowo 294 (grunty ANR) przewidziano możliwość lokalizacji uprawy wikliny. Przy braku bydła plantacja wikliny może pozwolić na gospodarcze wykorzystanie tych gruntów.

Zdjęcie nr 17 – Budynek nr 8 z początków XIX wieku, obiekt o walorach kulturowych

Zdjęcie nr 18 – Budynek nr 6, dwór z 1778 r., obiekt o walorach kulturowych

Zdjęcie nr 19 – Przykład zadrzewienia śródpolnego wskazanego do zachowania, zadrzewienie przy drodze nr 238

Zdjęcie nr 20 – Teren wskazany do wprowadzenia zadrzewień śródpolnych, bezdrzewny krajobraz rolniczy na wysokości działki nr 267/3

7. KOSZTY REALIZACJI PLANU

W ramach zabiegów urządzeniowo – rolnych określono koszty następujących prac:

- melioracje gruntów,
- odbudowa rowów melioracji szczegółowej,
- budowa stawów,
- zalesienia gruntów,
- budowa dróg transportu rolnego,
- scalenia gruntów.

Ogólne koszty w poziomie cen z 2003 roku wynoszą 8,25 mln zł. Na pierwszym miejscu są koszty zabiegów melioracyjnych. Wynoszą one 4,2 mln zł. Wśród nich budowa systemów drenarskich pochłonie około 4,05 mln zł.

Ponad 1/3 ogólnych kosztów prac urządzeniowo – rolnych stanowią koszty budowy dróg transportu rolnego (3,12 mln zł).

Koszty scalenia gruntów i zagospodarowania poscaleniowego to dalsze 825 tys. zł.

Pozostałe koszty są bardzo małe i nie mają większego znaczenia.

Dane dotyczące kosztów podstawowych zabiegów urządzeniowo – rolnych zawarto w tabeli nr 20.

8. WNIOSKI Z CZĘŚCI PROJEKTOWEJ

1. W ramach melioracji wodnych szczegółowych przewiduje się przeprowadzenie odbudowy i konserwacji wszystkich rowów i cieków o łącznej długości 12,50 km. Większość z tych cieków położona jest na południu i południowym zachodzie obrębu i odwadnia grunty stanowiące własność Agencji Nieruchomości Rolnych.
2. Odbudowa melioracji szczegółowej wymagana jest na dwóch kompleksach gruntów. Południowy kompleks obejmujący około 195 ha gruntów Agencji Nieruchomości Rolnych odwadniany jest głównie rowami. Część obrębu położona na północ od zabudowy wsi, o powierzchni około 210 ha, odwadniana jest głównie siecią drenarską. Łącznie odbudowa melioracji wodnych szczegółowych wymagana jest na powierzchni około 405 ha użytków rolnych.
3. Wprowadzenie na większą skalę zalesień gruntów w obrębie Nowa Wieś Złotoryjska jest wykluczone ze względu wysoką klasę bonitacyjną gruntów i bardzo dobre warunki do produkcji rolniczej. Do zalesienia przeznaczyć można jedynie nieużytki i grunty położone na stokach i o nieuregulowanych stosunkach wodnych.

4. Główną sieć nowych zadrzewień śródpolnych przewiduje się zlokalizować wzdłuż modernizowanych dróg transportu rolnego, szos asfaltowych i cieków melioracji szczegółowej. Jako zadrzewienie pasowe można wykorzystać również nasyp po likwidowanej linii kolejowej, który może również pełnić rolę ścieżki rowerowej obsadzonej drzewami i krzewami.
5. Na realizację przedsięwzięć inwestycyjnych przewidzianych w Planie zagospodarowania przestrzennego oraz w Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego około 55,6 ha użytków rolnych. Są to tereny przeznaczone na cele mieszkaniowe, usługowe i przemysłowe (49,0 ha), pod budowę zbiorników małej retencji (4,50 ha) i na zalesienie (2,07 ha). Realizacja w/w zamierzeń spowoduje spadek istniejącej powierzchni gruntów ornych i użytków zielonych o 5,5%.
6. W wyniku zachodzących procesów prywatyzacyjnych przewiduje się prywatyzację gruntów Skarbu Państwa znajdujących się w zasobie Agencji Nieruchomości Rolnych oraz części gruntów komunalnych dzierzawionych obecnie przez rolników indywidualnych. Ogólnie pozwoli to na zwiększenie powierzchni gruntów prywatnych o około 550 ha.
7. Planuje się również zwiększenie powierzchni dróg komunalnych. Jest to związane przede wszystkim z komunalizacją dróg transportu rolnego. W chwili obecnej wszystkie te drogi stanowią własność Skarbu Państwa. Do rozważenia jest również przejęcie przez gminę części dróg ANR przed prywatyzacją tej jednostki.
8. Proces likwidacji użytków zielonych na dzień dzisiejszy jest już praktycznie zakończony. Zaoranych zostało większość łąk i pastwisk. Nie odnotowano natomiast zmiany sposobu użytkowania w ewidencji gruntów, gdzie nadal figuruje duża powierzchnia użytków zielonych. Brak aktualnych danych w ewidencji gruntów o zmianie sposobu użytkowania utrudni właścicielom skorzystanie z dopłat stosowanych w Unii Europejskiej. Do czasu naszego wejścia do Unii jest czas na uporządkowanie spraw prawnych i ewidencyjnych gospodarstw, co należy do obowiązków właścicieli gruntów.
9. W trakcie realizacji planu należy również przewidzieć konieczność przywrócenia pastwiskowego wykorzystania gruntów na części działki nr 205/4 (PsIV w ewidencji gruntów) znajdującej się w zasobie Agencji Nieruchomości Rolnych. Są to tereny podatne na erozję, aktualnie wykorzystywane pod zasiewy (pszenica). Na pozostałej powierzchni zaoranych użytków zielonych nie stwierdzono większego zagrożenia erozją wodną.
10. Potrzeba scalenia gruntów i zagospodarowania poscaleniowego wynika z przewidywanej prywatyzacji gruntów ANR, przeniesienia gruntów różniczan bliżej siedzib gospodarstw

rolnych, konieczności budowy nowych dróg i pasów zadrzewień przydrożnych i wzdłuż rowów. Prywatyzacja gruntów Skarbu Państwa i komunalnych postawi do dyspozycji gospodarstw rolnych do 550 ha gruntów. W trakcie scalenia należy również uwzględnić 173 ha gruntów użytkowanych przez rolników z Nowej Wsi, a położonych poza tym obrębem ewidencyjnym.

11. Stwierdzono, że w obrębie istnieje potrzeba poprawienia jakości dróg transportu rolnego. Do przebudowy w wariantcie I przewidziano około 13,35 km dróg rolniczych, a w wariantcie II 15,20 km dróg. Na dzień dzisiejszych drogi te stanowią własność Skarbu Państwa (nie zostały skomunalizowane).
12. W wyniku analizy zachodzących zmian w gospodarstwach prywatnych przewidywać należy zmniejszenie ilości gospodarstw i powiększenie ich obszaru. Już dzisiaj na 38 gospodarstw zapisanych w ewidencji gruntów produkcję rolniczą prowadzą tylko 23. W wyniku prywatyzacji gruntów ANR i przepływu ziemi między rolnikami można spodziewać się powstania około 20 – 25 gospodarstw o średnia powierzchni 37 – 46 ha. W obecnych warunkach ekonomicznych i przy bardzo dobrych warunkach naturalnych do produkcji rolniczej wielkość ta umożliwi uzyskanie dochodu wyższego niż dochód porównywalny.
13. Na dzień dzisiejszy dziewięć gospodarstw rodzinnych wykazuje chęć powiększenia swoich areałów o około 300 ha. Siedem z nich to gospodarstwa większe, z przedziału 15,00 – 49,99 ha. Jedno jest średniej wielkości, z przedziału 10,00 – 14,99 ha i jedno małe, z przedziału 1,00 – 4,99 ha. Ogółem chęć powiększenia swoich areałów wykazuje 36,0% gospodarstw prowadzących produkcję rolniczą.
14. Nowa Wieś Złotoryjska na podstawie bardzo dobrych warunków naturalnych do produkcji rolniczej zakwalifikowana została w Strategii rozwoju obszarów wiejskich województwa dolnośląskiego do regionu intensywnego rolnictwa.
15. W gminie Złotoryja brakuje punktów usług mechanizacyjnych.
16. W celu sprostania konkurencji gospodarstw z Unii Europejskiej rolnicy powinni organizować się w grupy producenckie i spółki rolnicze, w których możliwa będzie koncentracja produkcji oraz obniżanie kosztów. Zarejestrowane organizacje rolników będą mogły ubiegać się o kredyty preferencyjne i dotacje ze środków publicznych.
17. Ogólne koszty realizacji planu w poziomie cen z 2003 roku wynoszą 8,2 mln zł. Na pierwszym miejscu są koszty zabiegów melioracyjnych (około 4,2 mln. zł). Ogólne koszty budowy dróg transportu rolnego to ponad 1/3 ogólnych kosztów prac urządzeniowo – rolnych (3,1 mln zł).

9. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA PRAC URZĄDZENIOWO – ROLNYCH

Realizacja określonych w planie zabiegów urządzeniowo-rolnych uzależniona będzie od możliwości pozyskania odpowiednich środków finansowych. Pochodzić one będą z różnych źródeł, z których wymienić należy:

- budżet gminy;
- budżet Państwa (środki będące w dyspozycji wojewody i ministrów);
- fundusze celowe (Fundusz Pracy, Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, Fundusz Ochrony Gruntów Rolnych, Fundusz Leśny i inne);
- środki agencji rządowych (Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa, Agencja Nieruchomości Rolnych, Agencja Rynku Rolnego i inne);
- fundusze pomocowe – przedakcesyjne i strukturalne (Phare II, SAPARD, strukturalne po akcesji do UE, Bank Światowy i inne);
- środki własne ludności wiejskiej;
- inne źródła (fundacje, stowarzyszenia, darowizny i inne).

Większość prac urządzeniowo-rolnych realizowana będzie ze środków budżetu gminy lub przy ich współudziale oraz funduszy pochodzących z zewnątrz. Dla ułatwienia orientacji w źródłach i formach dofinansowania realizacji poszczególnych celów i zadań planu, sporządzono zestawienie zawierające podstawowe źródła finansowania prac urządzeniowo – rolnych.

Obok środków budżetowych i pomocowych istotna rola w realizacji planu przypadnie środkom własnym mieszkańców. Wiąże się ona ze wzrostem aktywności społeczeństwa, efektywnością wykorzystania środków oraz z racjonalnym zagospodarowaniem zrealizowanych zadań.

Uruchamianie środków finansowych z różnych źródeł wymagało będzie merytorycznego przygotowania pracowników Urzędu Gminy, pomocy mieszkańcom w przygotowywaniu niezbędnych dokumentów ze strony gminy oraz jednostek pracujących na rzecz rolnictwa oraz unowocześnienia systemu obsługi finansowej.

ZESTAWIENIE ŹRÓDEŁ FINANSOWANIA PRAC URZĄDZENIOWO – ROLNYCH (WYBÓR):

SEKTOROWY PROGRAM OPERACYJNY

„RESTRUKTURYZACJA I MODERNIZACJA SEKTORA ŻYWNOŚCIOWEGO I ROZWÓJ OBSZARÓW WIEJSKICH”

Sektorowy Program Operacyjny „Restrukturyzacja i modernizacja sektora żywnościowego i rozwój obszarów wiejskich” stanowi jeden z elementów realizacji strategii rozwoju społeczno – gospodarczego określonej w Narodowym Planie Rozwoju.

Przekształcenia strukturalne w rolnictwie i gospodarce żywnościowej oraz zrównoważony rozwój obszarów wiejskich, to jedne z najważniejszych wyzwań, jakie w dobie integracji stoją przed Polską. Wynika to z miejsca, jakie zajmuje rolnictwo w strukturze gospodarki polskiej oraz dużej skali niezbędnych dostosowań całości sektora żywnościowego do warunków konkurencji na jednolitym rynku.

Ponadto, biorąc pod uwagę zasadniczy cel polityki strukturalnej, jakim jest poprawa spójności społeczno – gospodarczej na poziomie wewnętrznym (krajowym: wewnątrz regionalnym i międzyregionalnym) i zewnętrznym (w ramach UE), konieczne jest wzmocnienie działań służących niwelowaniu istniejących dysproporcji w poziomie rozwoju obszarów wiejskich w stosunku do terenów zurbanizowanych.

Zdefiniowane w SPO cele, jakimi są:

- 1. Poprawa konkurencyjności gospodarki rolno – żywnościowej**
- 2. Zrównoważony rozwój obszarów wiejskich,**

realizowane będą w ramach trzech priorytetów programu:

I. Wspieranie zmian i dostosowań w rolnictwie

II. Zrównoważony rozwój obszarów wiejskich

III. Rozwój i dostosowanie do norm WE przetwórstwa artykułów rolnych.

SPO obejmuje lata 2004 – 2006 i realizowany będzie w oparciu o środki UE, pochodzące z Europejskiego Funduszu Orientacji i Gwarancji w Rolnictwie – Sekcja Orientacji (EAGGF – Sekcja Orientacji), w połączeniu ze środkami krajowym (budżet państwa, środki samorządów oraz środki własne beneficjentów pomocy).

Łączne nakłady środków publicznych w ramach tego programu wyniosą 1947,78 mln euro z czego 1055,00 mln euro stanowią będą środki UE oraz 263,89 mln euro krajowe środki publiczne. Dla województwa dolnośląskiego ze środków tych przeznaczono 125,29 mln. euro. Zasady wdrażania programu podane są w dokumencie „Uzupełnienie Sektorowego Programu Operacyjnego *Restrukturyzacja i modernizacja sektora żywnościowego i rozwój obszarów wiejskich*” dostępnego na stronach internetowych Urzędu Marszałkowskiego we Wrocławiu oraz Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi.

Z danych tam zawartych wynika, że na przykład **Priorytet I. Wspieranie zmian i dostosowań w rolnictwie realizowany będzie poprzez:**

- inwestycje w gospodarstwach rolnych na co można uzyskać dofinansowanie w wysokości do 160.000 zł na gospodarstwo,
- ułatwianie startu młodym rolnikom - na realizację tego działania można uzyskać do 60.000 zł na gospodarstwo,
- gospodarowanie zasobami wodnymi wsi – dofinansowanie w tym zakresie może wynosić do 100% kosztów inwestycji,
- scalanie gruntów rolnych – dofinansowanie również do 100% kosztów zabiegu.

Priorytet II. Zrównoważony rozwój obszarów wiejskich będzie realizowany poprzez wspieranie działań w zakresie:

- różnicowania działalności rolniczej i działalności zbliżonej do rolniczej w celu zapewnienia różnych alternatywnych źródeł dochodów w rolnictwie,
- przywracanie potencjału produkcji leśnej zniszczonego naturalną katastrofą i/lub pożarem oraz wprowadzanie odpowiednich instrumentów zapobiegawczych,
- odnowa wsi i zachowanie dziedzictwa kulturowego,
- rozwój infrastruktury związanej z rozwojem rolnictwa.

Priorytet III. Rozwój i dostosowanie do norm WE przetwórstwa artykułów rolnych realizowany będzie poprzez wspieranie:

- przetwórstwa i marketingu artykułów rolnych.

Na wszystkie w/w działania zarezerwowane są środki finansowe w ramach Sektorowego Programu Operacyjnego „Restrukturyzacja i Modernizacja Sektora Żywnościowego i Rozwój Obszarów Wiejskich”.

Zarówno Sektorowy Program Operacyjny, jak i jego Uzupełnienie, opracowane zostały w oparciu o odpowiednie przepisy *acquis communautaire*, a w szczególności Rozporządzenie Rady (WE)1260/ 1999 oraz Rozporządzenia Rady (WE) 1257/1999.

BANK OCHRONY ŚRODOWISKA:

KREDYTY NA INWESTYCJE SŁUŻĄCE OCHRONIE ŚRODOWISKA UDZIELANE WE WSPÓLPRACY Z WFOŚiGW.

Kredyty udzielane są ze środków WFOŚiGW (w tym w formie linii kredytowych) lub ze środków Banku z dopłatami WFOŚiGW do oprocentowania z przeznaczeniem na inwestycje służące ochronie środowiska przynoszące wymierny efekt ekologiczny.

Przedmiot kredytowania

Inwestycje z zakresu ochrony środowiska polegające na realizacji/modernizacji obiektów służących:

- ochronie wód i gospodarce wodnej (np. oczyszczalnie ścieków wraz z systemem kanalizacji, modernizacje technologii służące oszczędności wody),
- ochronie atmosfery (np. budowa i modernizacja instalacji ograniczających emisję zanieczyszczeń do atmosfery, wykorzystanie odnawialnych źródeł energii),
- ochronie powierzchni ziemi (np. redukcja odpadów u źródeł wytwarzania, składowiska odpadów, zakłady utylizacji odpadów)

Waluta

- PLN

Kwota kredytu i okres kredytowania

- według decyzji donatora środków

KREDYTY W RAMACH 6 LINII ZE ŚRODKÓW NFOŚIGW NA INWESTYCJE
Z ZAKRESU:

Budowy małych oraz przydomowych oczyszczalni ścieków.

Przedmiot kredytowania

Zakup i instalacja małych – w tym przydomowych – oczyszczalni ścieków, o przepustowości do 1.000 m³/d.

Warunki kredytowania

- maksymalna kwota kredytu – 750 tys. zł, lecz nie więcej niż 50% kosztu inwestycyjnego przedsięwzięcia
- maksymalny okres realizacji zadania – 18 miesięcy od daty postawienia przez bank kredytu do dyspozycji kredytobiorcy
- oprocentowanie kredytu – 0,4 stopy redyskonta weksli
- okres karencji – do momentu zakończenia zadania
- okres kredytowania – do 5 lat

źródło: <http://www.bosbank.pl/> - gora

Budowy kanalizacji sanitarnej

Przedmiot kredytowania

Budowa kanalizacji sanitarnej pod warunkiem uzyskania potwierdzenia odbioru ścieków przez istniejącą oczyszczalnię lub pod warunkiem uzyskania od inwestora oczyszczalni będącej w realizacji zapewnienia o przyjęciu ścieków po zakończeniu jej budowy, a w przypadku włączenia do istniejącej kanalizacji uzyskanie potwierdzenia o przyjęciu ścieków przez użytkownika sieci.

Warunki kredytowania

- maksymalna kwota kredytu – 500 tys. zł, lecz nie więcej niż 50% kosztu inwestycyjnego przedsięwzięcia
- maksymalny okres realizacji zadania – 18 miesięcy od daty postawienia przez bank kredytu do dyspozycji kredytobiorcy
- oprocentowanie kredytu – 0,4 stopy redyskonta weksli
- okres karencji – do momentu zakończenia zadania
- okres kredytowania – do 5 lat

źródło: <http://www.bosbank.pl/> - gora

Budowy lub modernizacji stacji uzdatniania wody

Przedmiot kredytowania

Budowa lub modernizacja stacji uzdatniania wody o wydajności do 200 m³/h, w przypadkach gdy woda w eksploatowanych ujęciach nie nadaje się do picia lub w przypadkach udokumentowanego deficytu wody w istniejących ujęciach.

Warunki kredytowania

- maksymalna kwota kredytu – 750 tys. zł, lecz nie więcej niż 50% kosztu inwestycyjnego przedsięwzięcia
- maksymalny okres realizacji zadania – 12 miesięcy od daty postawienia przez bank kredytu do dyspozycji kredytobiorcy
- oprocentowanie kredytu – 0,4 stopy redyskonta weksli
- okres karencji – do momentu zakończenia zadania
- okres kredytowania – do 5 lat

źródło: <http://www.bosbank.pl/> - gora

Zagospodarowania odpadów

Przedmiot kredytowania

Budowa składowisk odpadów i innych obiektów służących zagospodarowaniu odpadów oraz zakup urządzeń związanych z usuwaniem i unieszkodliwianiem odpadów oraz ich gospodarczym wykorzystaniem, budowa instalacji odzysku biogazu z istniejących lub realizowanych wysypisk i zakupy związane z organizowaniem systemów zbiórki i transportu odpadów.

Warunki kredytowania

- maksymalna kwota kredytu – 500 tys. zł, lecz nie więcej niż 50% kosztu inwestycyjnego przedsięwzięcia
- maksymalny okres realizacji zadania – 12 miesięcy od daty postawienia przez bank kredytu do dyspozycji kredytobiorcy
- oprocentowanie kredytu – 0,4 stopy redyskonta weksli
- okres karencji – do momentu zakończenia zadania
- okres kredytowania – do 5 lat

źródło: <http://www.bosbank.pl/> - gora

Wykorzystania odnawialnych źródeł energii elektrycznej i ciepłej

Przedmiot kredytowania

zakup urządzeń i instalacja:

- małych elektrowni wodnych o mocy do 0,5 MW,
- elektrowni wiatrowych o mocy do 0,75 MW,
- urządzeń systemów grzewczych z zastosowaniem pomp ciepła,
- baterii i kolektorów słonecznych oraz systemów biwalentnych w układzie z odnawialnymi źródłami energii,
- kotłów opalanych biomasą (słoma, odpady drzewne itp.) o mocy do 2 MW wraz z urządzeniami składowymi instalacji grzewczych – jako lokalnych źródeł ciepła dla potrzeb c.o. oraz c.w.u.,
- przyłączenia do sieci ciepłej wykorzystującej geotermalne źródła ciepła.

Warunki kredytowania

- maksymalna kwota kredytu – dla elektrowni wiatrowych 1.000 tys. zł, dla pozostałych przedsięwzięć 200 tys. zł, lecz nie więcej niż 50% kosztu inwestycyjnego przedsięwzięcia
- maksymalny okres realizacji zadania – 6 miesięcy od daty postawienia przez bank kredytu do dyspozycji kredytobiorcy
- oprocentowanie kredytu – 0,4 stopy redyskonta weksli
- okres karencji – do momentu zakończenia zadania
- okres kredytowania – do 5 lat

źródło: <http://www.bosbank.pl/> - gora

KREDYTY NA PRZEDSIĘWZIĘCIA INWESTYCYJNE Z ZAKRESU AGROTURYSTYKI.

Ze środków Fundacji „Europejski Fundusz Rozwoju Wsi Polskiej – Counterpart Fund”

Kredyt na inwestycje związane z uruchomieniem nowych lub rozwojem istniejących przedsięwzięć gospodarczych w zakresie agroturystyki na wsi lub w miastach do 10 tys. mieszkańców obejmujące tworzenie i rozwój bazy noclegowej, gastronomicznej, rekreacyjno-sportowej i kulturowej.

Przeznaczony dla

Rolników i członków ich rodzin oraz innych osób fizycznych wykonujących działalność gospodarczą, spółek handlowych, organizacji pozarządowych (fundacji i stowarzyszeń) posiadających osobowość prawną, zarządów gmin (o kredyt nie mogą ubiegać się jednostki państwowe ani spółdzielcze).

Przedmiot kredytowania

- zakup, budowa, rozbudowa, modernizacja i adaptacja budynków mieszkalnych, towarzyszących i gospodarskich (stodoły, stajnie, itp.) na agroturystyczną bazę noclegową dla turystów (pokoje gościnne, domki rekreacyjne, pensjonaty, kwatery grupowe, itp.), w tym budowa/modernizacja instalacji kanalizacyjnej, wodnej, systemu grzewczego, instalacji gazowej i elektrycznej w budynkach przewidzianych do użytkowania jako agroturystyczna baza noclegowa,
- zakup, budowa, rozbudowa, modernizacja, adaptacja obiektów/punktów przeznaczonych do świadczenia usług gastronomicznych dla turystów, w tym założenie/instalacja urządzeń kuchennych, budowa/modernizacja instalacji kanalizacyjnej, wodnej, systemu grzewczego, instalacji gazowej i elektrycznej w pomieszczeniach kuchennych, jadalniach oraz w zapleczu magazynowym artykułów spożywczych,
- zakup, budowa, rozbudowa, modernizacja i adaptacja obiektów stanowiących lokalną atrakcję turystyczną, związanych z bezpośrednim świadczeniem usług rekreacyjno-sportowych i kulturowych dla turystów obejmujące zakładanie pól biwakowych i kempingów, budowę i modernizację lokalnych obiektów i urządzeń sportowo-rekreacyjnych (wypożyczalnie sprzętu turystycznego, kąpieliska, plaże, przystanie kajakowe i żeglarskie, ścieżki rowerowe, ścieżki zdrowia, stałe parki rekreacyjno-rozrywkowe i szlaki turystyczne, wyciągi narciarskie), zakup koni oraz budowa i modernizacja stajni i padoków służących usługom jeździeckim, sportowym i leczniczym, zakup, budowa, rozbudowa, modernizacja i adaptacja obiektów/punktów lokalnej kultury ludowej (warsztaty tkackie, kowalsko-artystyczne, garncarskie, wikliniarskie, galerie oraz punkty sprzedaży wyrobów lokalnego rękodziela i rzemiosła artystycznego),
- zakup niezbędnego, pierwszego wyposażenia inwestycyjnego budowanych obiektów agroturystycznych obejmującego zarówno środki trwałe, jak i inne rzeczowe składniki majątku obrotowego wielokrotnego użytku (np. naczyń, sztućców, pościeli) ściśle i jednoznacznie związanego z wyposażeniem i funkcjonowaniem wymienionych wyżej obiektów.

Kwota kredytu

- do 150 tys. zł, nie więcej niż 70% wartości kosztorysowej zadania inwestycyjnego,
- do 100 tys. zł, nie więcej niż 75% wartości kosztorysowej zadania inwestycyjnego,
- do 50 tys. zł, nie więcej niż 80% wartości kosztorysowej zadania inwestycyjnego.

Okres kredytowania

- do 5 lat (wliczając okres karencji w spłacie kredytu nieprzekraczający 1 roku).

Oprocentowanie

według zmiennej stopy procentowej

- dla kredytów do 50 tys. zł – 0,5 stopy redyskonta weksli NBP
- dla kredytów do 100 tys. zł – 0,6 stopy redyskonta weksli NBP
- dla kredytów do 150 tys. zł – 0,7 stopy redyskonta weksli NBP

KREDYTY NA BUDOWĘ I MODERNIZACJĘ URZĄDZEŃ GRZEWCZYCH ZASILANYCH GAZEM LUB OLEJEM OPAŁOWYM W WIEJSKICH OBIEKTACH UŻYTECZNOŚCI PUBLICZNEJ

ze środków Fundacji na Rzecz Rozwoju Wsi „Polska Wieś 2000” im. Macieja Rataja

Przedmiot kredytowania

budowa i modernizacja urządzeń grzewczych zasilanych gazem lub olejem opałowym w wiejskich obiektach użyteczności publicznej (szkoły, ośrodki zdrowia, kluby rolnika, remizy strażackie, itp.), np.:

- usługi instalacyjne i remontowe związane z instalacjami urządzeń gazowych i olejowych,
- zakup energooszczędnych kotłów centralnego ogrzewania opalanych gazem lub olejem opałowym, z systemem sterowania, w celu wymiany kotłów opalanych paliwem stałym,
- pokrycie kosztów sieci rozprowadzającej gaz lub olej opałowy,
- zakup wkładów kominowych jako części składowych instalacji grzewczych,
- zakup liczników gazowych, reduktorów i odpowiednich urządzeń wchodzących w skład instalacji do zasilania olejem,
- pokrycie kosztów wykonania niezbędnych dokumentacji.

Kwota kredytu

- do 30 000 zł., nie więcej niż 50% wartości przedsięwzięcia

Okres kredytowania

- do 2 lat

Oprocentowanie

- stałe w wysokości 8% w skali roku,

Źródło: www.bankbos.pl

Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa:

KREDYTY NA ROLNICTWO:

KREDYT NA REALIZACJĘ PRZEDSIĘWZIĘĆ INWESTYCYJNYCH W ROLNICTWIE, PRZETWÓRSTWIE ROLNO-SPOŻYWCZYM I USŁUGACH DLA ROLNICTWA.

O kredyt mogą ubiegać się:

- osoby fizyczne posiadające pełną zdolność do czynności prawnych, z wyłączeniem emerytów i rencistów,
- osoby prawne,
- jednostki organizacyjne nie posiadające osobowości prawnej.

Kredyt może być przeznaczony na:

- zakup, modernizację, adaptację, budowę i rozbudowę gospodarstw rolnych, zakładów przetwórstwa rolno-spożywczego oraz zakładów świadczących usługi dla rolnictwa (z wyłączeniem w 2002 r. budowy, rozbudowy, adaptacji, modernizacji budynków i ich wyposażenia jeżeli te inwestycje prowadzą do powstania nowej lub zwiększenia już istniejącej powierzchni służącej do produkcji jaj i żywca ptaków gatunków: kura, kaczka, gęś, indyk, przepiórka i perlica),

- zakup nieruchomości rolnych zabudowanych i niezabudowanych,
- zakup i montaż maszyn, urządzeń i narzędzi,
- zakup stada podstawowego,
- zakup w formie aktu notarialnego prawa wieczystego użytkowania działki lub działek rolnych wyodrębnionych geodezyjnie,
- zakup samochodów ciężarowych, dostawczych lub specjalistycznych wyłącznie dla potrzeb związanych z produkcją w działkach specjalnych produkcji rolnej,
- zakup, budowę, adaptację i modernizację sortowni, przechowalni, zamrażalni, chłodni i schładzalni, owoców i warzyw dla potrzeb gospodarstw rolnych i zakładów przetwórstwa rolno-spożywczego,
- budowę, zakup, instalację urządzeń i obiektów służących do zasilania w wodę, energię elektryczną, gaz i odprowadzenie ścieków w obrębie gospodarstwa lub zakładu,
- zakup, budowę, adaptację i modernizację pomieszczeń socjalnych w gospodarstwach rolnych, działkach specjalnych produkcji rolnej i zakładach przetwórstwa rolno-spożywczego,
- budowę i modernizację oczyszczalni i podczyszczalni ścieków w zakładach przetwórstwa rolno-spożywczego,
- budowę zagrodowych oczyszczalni ścieków w gospodarstwach rolnych,
- utwardzenie placów w obrębie gospodarstw rolnych i zakładów przetwórstwa rolno-spożywczego,
- budowę i modernizację:
  - dróg łączących teren zakładu przetwórstwa rolno-spożywczego z siecią dróg publicznych,
  - dróg wewnętrznych w zakładach przetwórstwa rolno-spożywczego,
  - dojazdów łączących punkty odbioru mleka w gospodarstwach rolnych z siecią dróg publicznych,
- budowę ogrodzeń w gospodarstwach rolnych i zakładach przetwórstwa rolno-spożywczego,
- zakup urządzeń i oprogramowania do zarządzania procesem produkcji,
- finansowanie kosztów ogólnych, tj. opłat za usługi (honoraria architektów, inżynierów, konsultantów, studia wykonalności), opłat sądowych, patentów, licencji, o ile nie przekraczają 12% całkowitych kosztów przedsięwzięcia.

W zakres przedsięwzięcia inwestycyjnego w gospodarstwie rolnym i dziale specjalnym produkcji rolnej może wchodzić zakup lub budowa budynku mieszkalnego, o ile w gospodarstwie nie istnieje budynek mieszkalny i wnioskodawca lub jego małżonek nie posiada innego budynku mieszkalnego lub mieszkania, pod warunkiem, że koszt zakupu lub budowy takiego budynku nie przekracza 30% całkowitych kosztów przedsięwzięcia, nie więcej jednak niż 50 tys. zł.

Do zakresu przedsięwzięcia inwestycyjnego mogą także wchodzić niezbędne nakłady rzeczowe na uruchomienie pierwszego cyklu produkcyjnego (np. zakup zwierząt gospodarskich, pasz treściwych, kwalifikowanego materiału siewnego, opału w przypadku upraw w szklarniach ogrzewanych i tunelach ogrzewanych), pod warunkiem, że nie stanowią więcej niż 20% kwoty kredytu przeznaczonego na realizację przedsięwzięcia inwestycyjnego.

Ponadto, kredyt może zostać udzielony na realizację przedsięwzięć inwestycyjnych związanych z prowadzeniem **działalności agroturystycznej w gospodarstwie rolnym**, tj.:

- adaptację i remont budynków mieszkalnych i gospodarskich, o ile budynki te służą lub będą służyły świadczeniu usług turystycznych,
- modernizację budynków mieszkalnych, w tym: zakładanie instalacji kanalizacyjnej, centralnego ogrzewania, wody, gazu,
- urządzenie pól namiotowych, w tym sanitariatów i doprowadzenie wody,

a także na realizację przedsięwzięć związanych z **działalnością weterynaryjną**, tj.:

- modernizację i adaptację pomieszczeń,
- zakup urządzeń i narzędzi związanych bezpośrednio ze świadczeniem usług weterynaryjnych.

Kredyt nie może zostać przeznaczony m. in. na: zakup maszyn, urządzeń i narzędzi rolniczych, które zostały wyprodukowane wcześniej niż trzy lata przed datą zakupu lub były już przedmiotem obrotu z zastosowaniem pomocy ze środków publicznych.

Kwota kredytu nie może przekroczyć:

- 80% wartości nakładów inwestycyjnych składających się na przedsięwzięcie realizowane przez podmiot w gospodarstwie lub gospodarstwach rolnych, na działalność w zakresie agroturystyki oraz na działalność weterynaryjną, nie więcej jednak niż 2 mln zł,

- 70% wartości nakładów inwestycyjnych na działy specjalne produkcji rolnej oraz usługi dla rolnictwa, nie więcej jednak niż 4 mln zł,
- 70% wartości nakładów inwestycyjnych na przetwórstwo rolno-spożywcze nie więcej jednak niż 8 mln zł i nie więcej niż 16 mln zł na przetwórstwo mięsa.

Różnica między wartością przedsięwzięcia inwestycyjnego, a kwotą udzielonego kredytu stanowi udział własny kredytobiorcy. Ostatecznej oceny formy, w jakiej wnoszony jest udział własny dokonuje Bank.

Oprocentowanie kredytu jest zmienne i wynosi obecnie od 4,46% do 4,85% w skali roku.

Kredyt może być udzielony maksymalnie na 8 lat z możliwością zastosowania 2-letniej karencji w spłacie kapitału. Okres spłaty kredytów zaciągniętych przez producentów drobiu może zostać wydłużony do 9 lat.

Procedura ubiegania się o kredyt:

- przygotowanie planu przedsięwzięcia,
- uzyskanie pozytywnej opinii Ośrodka Doradztwa Rolniczego właściwego dla miejsca realizacji przedsięwzięcia,
- złożenie w Banku wniosku o kredyt wraz z planem przedsięwzięcia, pozytywną opinią ODR oraz kompletem dokumentów wymaganych przez Bank.

KREDYT NA ZAKUP GRUNTÓW ROLNYCH.

O kredyt mogą ubiegać się:

- osoby fizyczne posiadające pełną zdolność do czynności prawnych, z wyłączeniem emerytów i rencistów,
- osoby prawne,
- jednostki organizacyjne nie posiadające osobowości prawnej.

Kredyt może być przeznaczony na zakup gruntów rolnych w celu:

- utworzenia nowego gospodarstwa rolnego o powierzchni użytków rolnych nie mniejszej od średniej w danym województwie, według danych Głównego Urzędu Statystycznego,
- powiększenia gospodarstwa rolnego mającego powierzchnię ogólną co najmniej 1 ha lub powierzchnię użytków rolnych nie mniejszą niż 1 ha przeliczeniowy, obliczoną według zasad stosowanych przy naliczaniu podatku rolnego, do powierzchni użytków rolnych nie mniejszej od średniej w danym województwie według danych GUS.

W przypadku zakupu gruntów rolnych w celu utworzenia lub powiększenia gospodarstwa, które prowadzi będzie działy specjalne produkcji rolnej lub rybołówstwo i rybactwo, jego powierzchnia może być mniejsza od średniej w danym województwie.

Kwota kredytu nie może przekroczyć:

- 80% ceny umownej gruntów rolnych, nie więcej jednak niż 2 mln zł na przedsięwzięcie realizowane przez podmiot w gospodarstwie lub gospodarstwach rolnych,
- poziomowi średnich cen rynkowych gruntów w danym województwie.

Różnica między wartością przedsięwzięcia inwestycyjnego, a kwotą udzielonego kredytu stanowi udział własny kredytobiorcy. Ostatecznej oceny formy, w jakiej wnoszony jest udział własny dokonuje Bank.

Oprocentowanie kredytu jest zmienne i wynosi obecnie 1,94% w skali roku.

Kredyt może zostać udzielony maksymalnie na 15 lat z możliwością zastosowania 2-letniej karencji w spłacie kapitału.

Procedura ubiegania się o kredyt:

- przygotowanie planu przedsięwzięcia,
- uzyskanie pozytywnej opinii Ośrodka Doradztwa Rolniczego właściwego dla miejsca realizacji przedsięwzięcia,
- złożenie w Banku wniosku o kredyt wraz z planem przedsięwzięcia, pozytywną opinią ODR oraz kompletem dokumentów wymaganych przez Bank.

KREDYT NA UTWORZENIE LUB URZĄDZENIE GOSPODARSTW ROLNYCH PRZEZ OSOBY, KTÓRE NIE PRZEKROCZYŁY 40 ROKU ŻYCIA.

O kredyt mogą ubiegać się osoby fizyczne, posiadające pełną zdolność do czynności prawnych, które:

- w dniu zawarcia umowy kredytu nie przekroczyły 40 roku życia,
- posiadają wykształcenie rolnicze lub mają udokumentowany 3-letni okres pracy w gospodarstwie rolnym lub dziale specjalnym produkcji rolnej o kierunku zgodnym z działalnością, na którą zostanie przeznaczony kredyt,

- mogą być rencistami, o ile prawo do renty ustalone zostało z tytułu częściowej niezdolności do pracy na podstawie przepisów innych niż przepisy o ubezpieczeniu społecznym rolników,
- nie są emerytami.

Kredyt może być przeznaczony na:

- utworzenie od podstaw gospodarstwa rolnego poprzez nabycie w formie aktu notarialnego własności lub prawa wieczystego użytkowania działki lub działek rolnych wyodrębnionych geodezyjnie, zakup nasadzeń i naniesień, ponoszenie nakładów inwestycyjnych na budowę budynków i budowli gospodarczych (z wyłączeniem w 2002 r. budowy, rozbudowy, adaptacji, modernizacji budynków i ich wyposażenia jeżeli te inwestycje prowadzą do powstania nowej lub zwiększenia już istniejącej powierzchni służącej do produkcji jaj i żywca ptaków gatunków: kura, kaczka, gęś, indyk, przepiórka i perlica) oraz wyposażenie w ruchome środki trwałe (maszyny i urządzenia wraz z montażem, stado podstawowe) bądź nabycie w formie aktu notarialnego własności lub prawa wieczystego użytkowania działki lub działek rolnych wyodrębnionych geodezyjnie, zakup budynków i budowli gospodarczych służących do produkcji rolnej oraz naniesień i nasadzeń znajdujących się na gruncie i stanowiących jego wyposażenie, któremu mogą towarzyszyć nakłady na urządzenie gospodarstwa, zakup samochodów ciężarowych, dostawczych lub specjalistycznych wyłącznie dla potrzeb związanych z produkcją w działach specjalnych produkcji rolnej,
- urządzenie gospodarstwa rolnego poprzez budowę, rozbudowę, adaptację, modernizację budynków i budowli gospodarczych (z wyłączeniem w 2002 r. budowy, rozbudowy, adaptacji, modernizacji budynków i ich wyposażenia jeżeli te inwestycje prowadzą do powstania nowej lub zwiększenia już istniejącej powierzchni służącej do produkcji jaj i żywca ptaków gatunków: kura, kaczka, gęś, indyk, przepiórka i perlica) oraz zakup maszyn, urządzeń i narzędzi rolniczych wraz z montażem a także stada podstawowego, zakup gruntów rolnych wraz z nasadzeniami i naniesieniami oraz zakup budynków i budowli, które będą wykorzystywane dla potrzeb produkcji rolnej i dostosowane do skali oraz kierunku działalności produkcyjnej przewidzianej w planie przedsięwzięcia, zakup w formie aktu notarialnego prawa wieczystego użytkowania działki lub działek rolnych wyodrębnionych geodezyjnie, zakup samochodów ciężarowych, dostawczych lub specjalistycznych wyłącznie dla potrzeb związanych z produkcją w działach specjalnych produkcji rolnej,

- budowę, zakup, instalację urządzeń i obiektów służących do zasilania w wodę, energię elektryczną, gaz i odprowadzenie ścieków w obrębie gospodarstwa lub zakładu,
- zakup, budowę, adaptację i modernizację pomieszczeń socjalnych w gospodarstwach rolnych, działach specjalnych produkcji rolnej i zakładach przetwórstwa rolno-spożywczego,
- budowę zagrodowych oczyszczalni ścieków w gospodarstwach rolnych,
- utwardzenie placów w obrębie gospodarstw rolnych i zakładów przetwórstwa rolno-spożywczego,
- budowę i modernizację dojazdów łączących punkty odbioru mleka w gospodarstwach rolnych z siecią dróg publicznych:
- budowę ogrodzeń w gospodarstwach rolnych,
- zakup urządzeń i oprogramowania do zarządzania procesem produkcji,
- finansowanie kosztów ogólnych, tj. opłat za usługi (honoraria architektów, inżynierów, konsultantów, studia wykonalności), opłat sądowych, patentów, licencji, o ile nie przekraczają 12% całkowitych kosztów przedsięwzięcia.

W skład przedsięwzięcia inwestycyjnego może wchodzić budowa lub zakup wraz z przynależnym gruntem budynku mieszkalnego pod warunkiem, że w gospodarstwie nie istnieje budynek mieszkalny i wnioskodawca lub jego małżonek nie posiada innego budynku mieszkalnego lub mieszkania, a koszt zakupu lub budowy budynku mieszkalnego nie przekracza 30% całkowitych kosztów przedsięwzięcia, nie więcej jednak niż 50 tys. zł.

Ponadto, do zakresu przedsięwzięcia inwestycyjnego mogą wchodzić niezbędne nakłady rzeczowe na uruchomienie pierwszego cyklu produkcyjnego (np. zakup zwierząt gospodarskich, pasz treściwych, kwalifikowanego materiału siewnego, opału w przypadku upraw w szklarniach ogrzewanych i tunelach ogrzewanych), pod warunkiem, że nie stanowią więcej niż 20% kwoty kredytu przeznaczonego na realizację przedsięwzięcia inwestycyjnego.

Kredyt nie może zostać przeznaczony m. in. na: zakup maszyn, urządzeń i narzędzi rolniczych, które zostały wyprodukowane wcześniej niż trzy lata przed datą zakupu lub były już przedmiotem obrotu z zastosowaniem pomocy ze środków publicznych.

Kwota kredytu nie może przekroczyć:

- 80% wartości nakładów inwestycyjnych składających się na przedsięwzięcie realizowane przez podmiot w gospodarstwie lub gospodarstwach rolnych, nie więcej jednak niż 2 mln zł,
- 70% wartości nakładów inwestycyjnych na działły specjalne produkcji rolnej, nie więcej jednak niż 4 mln zł.

Różnica między wartością przedsięwzięcia inwestycyjnego, a kwotą udzielonego kredytu stanowi udział własny kredytobiorcy. Ostatecznej oceny formy, w jakiej wnoszony jest udział własny dokonuje Bank.

Kredytobiorca zobowiązany jest do prowadzenia rachunkowości rolnej od dnia 1 stycznia następnego roku po otrzymaniu kredytu do końca okresu kredytowania.

Oprocentowanie kredytu jest zmienne i wynosi obecnie 1,94% w skali roku.

Kredyt może być udzielony maksymalnie na 15 lat z możliwością zastosowania 2-letniej karencji w spłacie kapitału.

Procedura ubiegania się o kredyt:

- przygotowanie planu przedsięwzięcia,
- uzyskanie pozytywnej opinii Ośrodka Doradztwa Rolniczego właściwego dla miejsca realizacji przedsięwzięcia,
- złożenie w Banku wniosku o kredyt wraz z planem przedsięwzięcia, pozytywną opinią ODR oraz kompletem dokumentów wymaganych przez Bank.

KREDYT W RAMACH „BRANŻOWEGO PROGRAMU WSPÓLNEGO UŻYTKOWANIA MASZYN I URZĄDZEŃ ROLNICZYCH”

(wspólne użytkowanie maszyn i urządzeń rolniczych)

O kredyt mogą ubiegać się:

- osoby fizyczne, posiadające pełną zdolność do czynności prawnych, prowadzące działalność wytwórczą w rolnictwie lub działach specjalnych produkcji rolnej, z wyłączeniem emerytów i rencistów, realizujące przedsięwzięcie inwestycyjne polegające na zespołowym użytkowaniu maszyn i urządzeń rolniczych,

- osoby prawne, których udziałowcami, akcjonariuszami lub członkami są wyłącznie rolnicy zamierzający w pierwszej kolejności użytkować zespołowo zakupione maszyny i urządzenia rolnicze, a dodatkowo również wykorzystywać je do świadczenia usług dla rolnictwa.

Kredyt może być przeznaczony na:

- zakup maszyn lub zestawów maszyn i urządzeń rolniczych wraz z ich montażem,
- zakup ciągników, przyczep rolniczych, samochodów ciężarowych i dostawczych,
- zakup, budowę, adaptację i modernizację myjni, obiektów do czyszczenia, sortowni, przechowalni, zamrażalni, chłodni i schładzalni owoców i warzyw, pakowalni ziemniaków owoców i warzyw dla potrzeb gospodarstw rolnych,
- zakup, budowę, adaptację i modernizację elewatorów i silosów zbożowych,
- zakup, budowę, rozbudowę i modernizację budynków oraz zakup maszyn i urządzeń wykorzystywanych do suszenia ziarna zbóż i nasion innych roślin dla własnych potrzeb gospodarstw rolnych.

Kredyt nie może zostać przeznaczony m. in. na: zakup maszyn, urządzeń i narzędzi rolniczych, które zostały wyprodukowane wcześniej niż trzy lata przed datą zakupu lub były już przedmiotem obrotu z zastosowaniem pomocy ze środków publicznych.

Kwota kredytu nie może przekroczyć:

- 80% wartości nakładów inwestycyjnych na przedsięwzięcie realizowane w gospodarstwach rolnych tworzących zespoły wspólnego użytkowania maszyn i urządzeń rolniczych, nie więcej jednak niż 2 mln zł na zespół,
- 70% wartości nakładów inwestycyjnych na przedsięwzięcia realizowane przez osoby fizyczne prowadzące działy specjalne produkcji rolnej i tworzące zespoły wspólnego użytkowania maszyn i urządzeń rolniczych oraz osoby prawne, których udziałowcami, akcjonariuszami lub członkami są wyłącznie rolnicy zamierzający w pierwszej kolejności użytkować zespołowo zakupione maszyny i urządzenia rolnicze, a dodatkowo również wykorzystywać je do świadczenia usług dla rolnictwa, nie więcej jednak niż 4 mln zł.

Różnica między wartością przedsięwzięcia inwestycyjnego, a kwotą udzielonego kredytu stanowi udział własny kredytobiorcy. Ostatecznej oceny formy, w jakiej wnoszony jest udział własny dokonuje Bank.

Oprocentowanie kredytu jest zmienne i wynosi obecnie od 2,23% do 2,42% w skali roku.

Kredyt może zostać udzielony maksymalnie na 8 lat z możliwością zastosowania 3-letniej karencji w spłacie kapitału.

Procedura ubiegania się o kredyt:

- przygotowanie planu przedsięwzięcia,
- uzyskanie pozytywnej opinii Ośrodka Doradztwa Rolniczego właściwego dla miejsca realizacji przedsięwzięcia,
- złożenie w Banku wniosku o kredyt wraz z planem przedsięwzięcia, pozytywną opinią ODR oraz kompletem dokumentów wymaganych przez Bank.

KREDYTY NA PRZETWÓRSTWO ROLNO-SPOŻYWCZE.

KREDYT W RAMACH „PROGRAMU WSPIERANIA RESTRUKTURYZACJI I MODERNIZACJI PRZEMYSŁU MIĘSNEGO W POLSCE”

O kredyt mogą ubiegać się:

- osoby fizyczne posiadające pełną zdolność do czynności prawnych, z wyłączeniem emerytów i rencistów,
- osoby prawne.

Kredyt może być przeznaczony na realizację przedsięwzięć inwestycyjnych w zakładach uboju, rozbioru oraz przetwórstwa mięsa czerwonego i drobiowego polegających m.in. na:

- budowie od podstaw, dokończeniu budowy, nowego zakładu uboju, rozbioru lub przetwórstwa mięsa,
- budowie lub rozbudowie obiektów związanych z produkcją zgodnie z wymogami sanitarno-weterynaryjnymi i technicznymi wraz budową lub modernizacją pomieszczeń socjalnych,
- modernizacji obiektów wykorzystywanych do produkcji,
- zakupie i montażu linii technologicznych, maszyn i urządzeń technicznych związanych z produkcją,

- zakupie urządzeń podnoszących jakość produktów, którymi są m.in.: właściwe urządzenia do transportu i przepędu żywca gwarantujące minimalizację stresów, jakim poddawane są zwierzęta rzeźne, nowoczesne urządzenia do przedubojowego oszłamiania zwierząt łącznie z ich unieruchamianiem, aparatura lub urządzenia do klasyfikacji jakościowej tusz, sprzęt do kontroli jakości oraz klasyfikacji tusz w liniach ubojowych w systemie EUROP, sprzęt do znakowania półtuszy i ich identyfikacji,
- budowie lub modernizacji oczyszczalni ścieków lub podczyszczalni, budowie, rozbudowie lub modernizacji stacji uzdatniania wody a także zakupie urządzeń do uzdatniania wody, budowie lub modernizacji instalacji wodno-ściekowej, modernizacji kotłowni, instalacji zasilania w parę i ciepłą wodę, budowie magazynów, chłodni i instalacji chłodniczych, budowie i wyposażeniu myjni środków transportu i opakowań zbiorczych, budowie wewnętrznych dróg i dojazdów wewnątrz zakładu (wg norm budowlanych),
- budowie od podstaw lub dokończeniu budowy obiektów przeznaczonych do prowadzenia produkcji żywca wraz z infrastrukturą przez będące ich właścicielami zakłady uboju, rozbioru lub przetwórstwa mięsa oznaczone przez Główny Inspektorat Weterynarii symbolem A (spełniające wymogi Unii Europejskiej) lub symbolem B (mające możliwość spełnienia wymogów Unii Europejskiej po zrealizowaniu niezbędnych nakładów inwestycyjnych), z wyłączeniem w 2002 r. budowy lub dokończenia budowy budynków jeżeli te inwestycje prowadzą do powstania nowej lub zwiększenia istniejącej już powierzchni produkcyjnej służącej do produkcji żywca ptaków gatunków: kura, kaczka, gęś, indyk, przepiórka i perlica,
- rozbudowie, modernizacji, dokończeniu budowy, rozbudowy i modernizacji obiektów do prowadzenia produkcji żywca stanowiących własność zakładów uboju, rozbioru lub przetwórstwa mięsa oznaczonych przez Główny Inspektorat Weterynarii symbolem A oraz symbolem B lub dzierżawione przez te zakłady, a także infrastruktury tych obiektów, z wyłączeniem w 2002 r. inwestycji prowadzących do powstania nowej lub zwiększenia istniejącej już powierzchni produkcyjnej służącej do produkcji żywca ptaków gatunków: kura, kaczka, gęś, indyk, przepiórka i perlica,
- zakupie i montażu linii technologicznych, maszyn i urządzeń technicznych związanych z produkcją w obiektach, w których prowadzona jest produkcja żywca.

Ponadto, zakłady uboju mogą przeznaczyć kredyt na budowę i wyposażenie w niezbędne urządzenia pomieszczeń do przechowywania odpadów i ubocznych produktów uboju, tj. m.in.:

- przenośniki mechaniczne do odprowadzania ośrodka i kompletów jelit z linii ubojowych wraz z wyposażeniem do ich mycia i sterylizacji,
- wyposażenie do odprowadzania artykułów ubocznych,
- pojemniki dla krótkotrwałego przechowywania konfiskat,
- magazyny ubocznych jadalnych i niejadalnych artykułów uboju jak jelita, skóry, szczerzina oraz sprzęt zapewniający warunki dla właściwej konserwacji i mycia,
- urządzenia do magazynowania krwi na cele technologiczne oraz jej przeróbki na plazmę i jej zamrażania i przechowywania,
- sprzęt do krótkotrwałego przechowywania i usuwania odpadów.

Kwota kredytu nie może przekroczyć:

- 70% wartości nakładów inwestycyjnych na przedsięwzięcie realizowane w zakresie uboju, rozbioru lub przetwórstwa mięsa, nie więcej niż 8 mln zł.

Różnica między wartością przedsięwzięcia inwestycyjnego, a kwotą udzielonego kredytu stanowi udział własny kredytobiorcy. Ostatecznej oceny formy, w jakiej wnoszony jest udział własny dokonuje Bank.

Oprocentowanie kredytu jest zmienne i wynosi obecnie od 2,23% do 2,42% w skali roku.

Kredyt może zostać udzielony maksymalnie na 8 lat z możliwością zastosowania 3-letniej karencji w spłacie kapitału.

Procedura ubiegania się o kredyt:

- przygotowanie planu przedsięwzięcia,
- uzyskanie wymaganych uzgodnień wynikających z obowiązujących regulacji prawnych,
- uzyskanie pozytywnej opinii Ośrodka Doradztwa Rolniczego właściwego dla miejsca realizacji przedsięwzięcia,
- złożenie w Banku wniosku o kredyt wraz z planem przedsięwzięcia, pozytywną opinią ODR, dokumentami właściwymi dla programu branżowego oraz kompletem dokumentów wymaganych przez Bank.

KREDYT W RAMACH „BRANŻOWEGO PROGRAMU MLECZARSKIEGO”

(producenci serów topionych)

O kredyt mogą ubiegać się:

- osoby fizyczne posiadające pełną zdolność do czynności prawnych, z wyłączeniem emerytów i rencistów,
- osoby prawne,
- jednostki organizacyjne nie posiadające osobowości prawnej.

Kredyt może być przeznaczony na:

- modernizację zakładów produkcji serów topionych w celu dostosowania ich do standardów sanitarno-weterynaryjnych Unii Europejskiej, modernizacja dotyczy wyłącznie obiektów lub budynków będących własnością zakładów produkcji serów topionych,
- zakup maszyn i urządzeń do produkcji serów topionych,
- zakup maszyn i urządzeń do produkcji opakowań o ile są one uzupełnieniem linii technologicznej do produkcji serów topionych i wytwarzane na ww. maszynach i urządzeniach opakowania nie są przedmiotem odrębnej sprzedaży przez kredytobiorcę,
- zakup urządzeń do wprowadzania systemów kontroli jakości w produkcji serów topionych obejmującym zakup nowoczesnej aparatury elektronicznej do badania jakości półproduktów oraz produktów gotowych, gromadzenia i przekazywania informacji.

Podmioty produkujące sery topione zobowiązane są do sporządzenia wiarygodnego programu rozwoju produkcji serów topionych, doprowadzającego do uzyskania certyfikatu sanitarno-weterynaryjnego najpóźniej do końca 2003 r. i pozytywnie zaopiniowanego przez Inspekcję Weterynaryjną a następnie realizowanego w oparciu o kredyt z dopłatą do oprocentowania ARiMR.

Kwota kredytu nie może przekroczyć 70% wartości nakładów inwestycyjnych na przedsięwzięcia w zakresie przetwórstwa rolno-spożywczego, nie więcej jednak niż 8 mln zł.

Różnica między wartością przedsięwzięcia inwestycyjnego, a kwotą udzielonego kredytu stanowi udział własny kredytobiorcy. Ostatecznej oceny formy, w jakiej wnoszony jest udział własny dokonuje Bank.

Oprocentowanie kredytu jest zmienne i wynosi obecnie od 2,23% do 2,42% w skali roku.

Kredyt może zostać udzielony maksymalnie na 8 lat z możliwością zastosowania 3-letniej karencji w spłacie kapitału.

Procedura ubiegania się o kredyt:

- przygotowanie planu przedsięwzięcia,
- uzyskanie pozytywnej opinii Inspekcji Weterynaryjnej,
- uzyskanie pozytywnej opinii Ośrodka Doradztwa Rolniczego właściwego dla miejsca realizacji przedsięwzięcia,
- złożenie w Banku wniosku o kredyt wraz z planem przedsięwzięcia, pozytywną opinią ODR, dokumentami właściwymi dla programu branżowego oraz kompletem dokumentów wymaganych przez Bank.

KREDYT W RAMACH „BRANŻOWEGO PROGRAMU MLECZARSKIEGO”

(podmioty zajmujące się przetwórstwem mleka)

O kredyt mogą ubiegać się:

- osoby fizyczne posiadające pełną zdolność do czynności prawnych z wyłączeniem emerytów i rencistów,
- osoby prawne,
- jednostki organizacyjne nie posiadające osobowości prawnej zajmujące się przetwórstwem mleka.

Kredyt może być przeznaczony na:

- modernizację zakładów przetwórstwa mleka w celu dostosowania ich do standardów sanitarno-weterynaryjnych Unii Europejskiej – modernizacja dotyczy wyłącznie obiektów lub budynków będących własnością zakładów przetwórstwa mleka,
- zakup maszyn i urządzeń do przetwórstwa mleka na produkty mleczarskie i mlekopochodne, w tym także do produkcji lodów z mleka w proszku,
- zakup maszyn i urządzeń do produkcji opakowań, o ile są one uzupełnieniem linii technologicznej do przetwórstwa mleka i wytwarzane na nich opakowania nie są przedmiotem odrębnej sprzedaży przez kredytobiorcę,

- modernizację instalacji i urządzeń poprawiających gospodarkę energetyczną, wodno-ściekową, ochronę środowiska,
- zakup urządzeń do wprowadzania systemów kontroli jakości w produkcji, przetwórstwie i skupie mleka obejmującym zakup nowoczesnej aparatury elektronicznej do badania jakości mleka surowego, półproduktów oraz produktów gotowych, gromadzenia i przekazywania informacji, jak również zakup specjalistycznych środków transportu wraz z ich wyposażeniem do przewozu próbek mleka lub półproduktów oraz wyrobów gotowych,
- zakup samochodów-cystern do samodzielnego zbioru mleka lub urządzeń umożliwiających adaptację posiadanych pojazdów na cysterny do samodzielnego odbioru mleka od producentów,
- zakup budynków wraz z wyposażeniem, służących do przetwórstwa i skupu mleka oraz zakupie gruntów pod tymi budynkami – jeżeli sprzedaż majątku następuje w wyniku prowadzonego postępowania upadłościowego,
- zakup urządzeń chłodniczych do schładzania mleka z przeznaczeniem na wyposażenie punktów skupu mleka będących własnością podmiotu przetwarzającego mleko,
- zakup, z przeznaczeniem dla producentów mleka: dojarek, schładzarek, urządzeń do zbioru i przygotowania pasz oraz krów i jałowic hodowlanych posiadających świadectwo pochodzenia zgodnie z obowiązującą dokumentacją hodowlaną.

Kredyt nie może zostać przeznaczony m. in. na zakup maszyn, urządzeń i narzędzi rolniczych, które zostały wyprodukowane wcześniej niż trzy lata przed datą zakupu lub były już przedmiotem obrotu z zastosowaniem preferencji państwowych.

Podmioty realizujące przedsięwzięcia w przetwórstwie mleka lub półproduktów mlecznych na produkty mleczarskie zobowiązane są do:

- sporządzenia planu przedsięwzięcia zawierającego m.in. wiarygodny program rozwoju przetwórstwa mleka wraz z rozwojem bazy surowcowej wyłącznie w oparciu o gospodarstwa specjalizujące się w produkcji mleka, doprowadzającego do uzyskania certyfikatu sanitarno-weterynaryjnego najpóźniej do końca 2003r. i pozytywnie zaopiniowanego przez Inspekcję Weterynaryjną, a następnie realizowanego w oparciu o kredyt z dopłatą do oprocentowania ARiMR,

- zawarcia umów długoterminowych z gospodarstwami produkującymi mleko lub z podmiotami prowadzącymi wyłącznie skup mleka, na okres realizacji programu, ale nie krócej niż na 5 lat.

Kwota kredytu nie może przekroczyć 70% wartości nakładów inwestycyjnych na przetwórstwo rolno-spożywcze nie więcej jednak niż 8 mln zł.

Różnica między wartością przedsięwzięcia inwestycyjnego, a kwotą udzielonego kredytu stanowi udział własny kredytobiorcy. Ostatecznej oceny formy, w jakiej wnoszony jest udział własny dokonuje Bank.

Oprocentowanie kredytu jest zmienne i wynosi obecnie od 2,23% do 2,42% w skali roku.

Kredyt może zostać udzielony maksymalnie na 8 lat z możliwością zastosowania 3-letniej karencji w spłacie kapitału.

Procedura ubiegania się o kredyt:

- przygotowanie planu przedsięwzięcia,
- uzyskanie pozytywnej opinii Inspekcji Weterynaryjnej,
- uzyskanie pozytywnej opinii Ośrodka Doradztwa Rolniczego właściwego dla miejsca realizacji przedsięwzięcia,
- złożenie w Banku wniosku o kredyt wraz z planem przedsięwzięcia, pozytywną opinią ODR, dokumentami właściwymi dla programu branżowego oraz kompletem dokumentów wymaganych przez Bank.

KREDYT W RAMACH „BRANŻOWEGO PROGRAMU MLECZARSKIEGO”

(podmioty zajmujące się skupem mleka)

O kredyt mogą ubiegać się

- osoby fizyczne posiadające pełną zdolność do czynności prawnych, z wyłączeniem emerytów i rencistów,
- osoby prawne,
- jednostki organizacyjne nie posiadające osobowości prawnej, skupujące mleko bezpośrednio od producentów mleka.

Kredyt może być przeznaczony na

- zakup, z przeznaczeniem dla producentów mleka: dojarek i schładzarek, krów i jałowic hodowlanych posiadających świadectwo pochodzenia zgodnie z obowiązującą dokumentacją hodowlaną oraz urządzeń do zbioru i przygotowania pasz,
- zakup urządzeń do wprowadzania systemów kontroli jakości w produkcji i skupie mleka,
- zakup chłodni służących do skupu mleka,
- zakup samochodów cystern do zbioru mleka,
- zakup budynków wraz z wyposażeniem oraz zakup gruntów pod tymi budynkami, służących do skupu mleka – jeżeli sprzedaż majątku następuje w wyniku prowadzonego postępowania upadłościowego.

Kredytobiorcy zobowiązani są do:

- zawarcia długoterminowych umów z gospodarstwami produkującymi mleko na okres realizacji programu, ale nie krócej niż 5 lat,
- zawarcia umów długoterminowych z podmiotami przetwarzającymi mleko lub półprodukty na produkty mleczarskie.

Podmioty prowadzące skup mleka mogą dokonywać skupu z gospodarstw, które sporządzą wiarygodny program rozwoju gospodarstwa, doprowadzający do uzyskania certyfikatu (licencji) sanitarno-weterynaryjnego, uprawniającego do produkcji i sprzedaży mleka, najpóźniej do końca 2003r. i pozytywnie zaopiniowany przez Inspekcję Weterynaryjną a następnie realizowany w oparciu o kredyt z dopłatą do oprocentowania ARiMR.

Kredyt nie może zostać przeznaczony m. in. na: zakup maszyn, urządzeń i narzędzi rolniczych, które zostały wyprodukowane wcześniej niż trzy lata przed datą zakupu lub były już przedmiotem obrotu z zastosowaniem preferencji państwowych.

Kwota kredytu nie może przekroczyć 70% wartości nakładów inwestycyjnych na przedsięwzięcia w zakresie skupu mleka bezpośrednio od producentów, nie więcej jednak niż 4 mln zł.

Różnica między wartością przedsięwzięcia inwestycyjnego, a kwotą udzielonego kredytu stanowi udział własny kredytobiorcy. Ostatecznej oceny formy, w jakiej wnoszony jest udział własny dokonuje Bank.

Oprocentowanie kredytu jest zmienne i wynosi obecnie od 2,23% do 2,42% w skali roku.

Kredyt może zostać udzielony maksymalnie na 8 lat z możliwością zastosowania 3-letniej karencji w spłacie kapitału.

Procedura ubiegania się o kredyt:

- przygotowanie planu przedsięwzięcia,
- uzyskanie pozytywnej opinii Ośrodka Doradztwa Rolniczego właściwego dla miejsca realizacji przedsięwzięcia,
- złożenie w Banku wniosku o kredyt wraz z planem przedsięwzięcia, pozytywną opinią ODR, dokumentami właściwymi dla programu branżowego oraz kompletem dokumentów wymaganych przez Bank.

Kredyt może być przeznaczony na realizację przedsięwzięć inwestycyjnych na kutrach i łodziach rybackich polegających na:

- zakupie i montażu zbiorników oraz kontenerów i pojemników do przechowywania ryb,
- modernizacji ładowni przeznaczonych do przechowywania ryb,
- modernizacji urządzeń sanitarnych,
- wyposażeniu kutrów rybackich w awaryjne źródła prądu,
- wyposażeniu jednostek połowowych w sprzęt ratunkowy i instalację alarmową,
- modernizacji instalacji elektrycznej, wentylacyjnej oraz łączności,
- modernizacji pokładów i powierzchni poziomych,
- przebudowie związanej z wymaganiami w zakresie bezpieczeństwa żeglugi,
- zakupie urządzeń przeciwpożarowych,
- zakupie silników do łodzi i kutrów rybackich,
- modernizacji systemów połowowych (wyciągarki, echosondy, sonary, autopiloty),
- modernizacji układów napędowych łodzi i kutrów rybackich (śruby napędowe, linie wałów, przekładnie, dysze Korte'a),
- modernizacji układów sterowych (systemy napędowe sterów, stery aktywne, autopiloty),
- zakupie łodzi rybackich i kutrów rybackich (w przypadku ich wyeksploatowania).

Kredytobiorcy zobowiązani są m. in. do dokonania szczegółowej ekspertyzy i wyceny zakresu prac modernizacyjnych i wyposażeniowych. Zakres prac musi być zaopiniowany przez:

- Polski Rejestr Statków – w części dotyczącej bezpieczeństwa żeglugi,
- Powiatowego Lekarza Weterynarii – w części dotyczącej spełnienia przez jednostkę połowową minimalnych wymagań higienicznych.

W przypadku łodzi nie objętych nadzorem Polskiego Rejestru Statków, decyzję o zakresie modernizacji podejmują armatorzy.

Kwota kredytu nie może przekroczyć 80% wartości nakładów inwestycyjnych na przedsięwzięcie realizowane przez podmiot będący właścicielem kutra lub kutrów, łodzi rybackiej lub łodzi rybackich, nie więcej niż 2 mln. zł.

Różnica między wartością przedsięwzięcia inwestycyjnego, a kwotą udzielonego kredytu stanowi udział własny kredytobiorcy. Ostatecznej oceny formy, w jakiej wnoszony jest udział własny dokonuje Bank.

Oprocentowanie kredytu jest zmienne i wynosi obecnie od 2,23% do 2,42% w skali roku.

Kredyt może zostać udzielony maksymalnie na 8 lat z możliwością zastosowania 3-letniej karencji w spłacie kapitału.

Procedura ubiegania się o kredyt:

- przygotowanie planu przedsięwzięcia,
- uzyskanie dodatkowych opinii właściwych dla programu branżowego,
- uzyskanie pozytywnej opinii Ośrodka Doradztwa Rolniczego właściwego dla miejsca realizacji przedsięwzięcia,
- złożenie w Banku wniosku o kredyt wraz z planem przedsięwzięcia, pozytywną opinią ODR, dokumentami właściwymi dla programu branżowego oraz kompletem dokumentów wymaganych przez Bank.

KREDYTY DLA PRZEDSIĘBIORCÓW.

KREDYT NA PRZEDSIĘWZIĘCIA INWESTYCYJNE TWORZĄCE NOWE STAŁE MIEJSCA PRACY W DZIAŁALNOŚCIACH POZAROLNICZYCH W GMINACH WIEJSKICH, GMINACH MIEJSKO-WIEJSKICH ORAZ MIASTACH DO 20 TYS. MIESZKAŃCÓW GWARANTUJĄCYCH ZATRUDNIENIE LUDNOŚCI WIEJSKIEJ

O kredyt mogą ubiegać się:

- osoby fizyczne, posiadające pełną zdolność do czynności prawnych,
- osoby prawne,
- jednostki nie posiadające osobowości prawnej,

podejmujące lub prowadzące pozarolniczą działalność gospodarczą na terenach gmin wiejskich, gmin miejsko-wiejskich oraz miast do 20 tys. mieszkańców.

Kredyt może być przeznaczony na:

- zakup, modernizację, adaptację, budowę i rozbudowę zakładów prowadzących działalność pozarolniczą,
- zakup i montaż niezbędnych maszyn, urządzeń i narzędzi,
- zakup środków transportu, z wyłączeniem samochodów osobowych.

W przypadku, gdy przedsięwzięcie realizowane jest na obszarze zagrożonym szczególnie wysokim poziomem bezrobocia strukturalnego kredyt może zostać przeznaczony również na:

- zakup programów komputerowych lub technologii,
- zakup wyposażenia,
- zakup środków obrotowych, pod warunkiem, że koszt ich zakupu nie przekracza 40% całkowitych kosztów przedsięwzięcia,
- zakup działki, na której zgodnie z planem przedsięwzięcia powstanie zakład,
- sfinansowanie kosztów dokumentacji projektowej.

Kredyt nie może zostać przeznaczony m. in. na: produkcję rolną; produkcję wyrobów alkoholowych i tytoniowych; działalność agencji towarzyskich i salonów gry; handel: paliwami, smarami i wyrobami tytoniowymi (nie dotyczy przedsięwzięć realizowanych na obszarach zagrożonych szczególnie wysokim poziomem bezrobocia strukturalnego) oraz handel wyrobami alkoholowymi (nie dotyczy działalności gastronomicznej).

Kwota kredytu nie może przekroczyć:

- 80% wartości nakładów inwestycyjnych składających się na przedsięwzięcie, nie więcej jednak niż 4 mln zł,
- 25 000 zł na jedno nowe miejsce pracy, a w przypadku przedsięwzięć realizowanych na obszarach zagrożonych szczególnie wysokim poziomem bezrobocia strukturalnego 35 000 zł na jedno nowe miejsce pracy.

W wyniku realizacji przedsięwzięcia na każde rozpoczęte 25 000 zł (lub 35 000 zł) kredytu w firmie kredytobiorcy musi powstać jedno nowe miejsce pracy, na którym zatrudniona zostanie jedna osoba w pełnym wymiarze czasu pracy lub dwa nowe miejsca pracy, na których zatrudnione zostaną dwie osoby – każda w połowie pełnego wymiaru czasu pracy.

Różnica między wartością przedsięwzięcia inwestycyjnego, a kwotą udzielonego kredytu stanowi udział własny kredytobiorcy. Ostatecznej oceny formy, w jakiej wnoszony jest udział własny dokonuje Bank.

Oprocentowanie kredytu jest zmienne i wynosi obecnie od 4,46% do 4,85% w skali roku.

Kredyt może być udzielony maksymalnie na 6 lat, a w przypadku obszarów zagrożonych szczególnie wysokim poziomem bezrobocia strukturalnego na **8 lat** lub **4 lat** (jeśli przedsięwzięcie dotyczy handlu paliwami lub smarami). Karencja w spłacie kapitału wynosi 1 rok, a w przypadku obszarów zagrożonych szczególnie wysokim poziomem bezrobocia strukturalnego 2 lata.

Procedura ubiegania się o kredyt:

- przygotowanie planu przedsięwzięcia,
- uzyskanie pozytywnej opinii Ośrodka Doradztwa Rolniczego właściwego dla miejsca realizacji przedsięwzięcia,
- złożenie w Banku wniosku o kredyt wraz z planem przedsięwzięcia, pozytywną opinią ODR oraz kompletem dokumentów wymaganych przez Bank.

POŻYCZKA PRZEZNACZONA NA TWORZENIE MIEJSC PRACY W DZIAŁALNOŚCIACH POZAROLNICZYCH W GMINACH WIEJSKICH I MIEJSKO-WIEJSKICH ORAZ W MIASTACH DO 20 TYSIĘCY MIESZKAŃCÓW.

Pożyczka przeznaczona jest na finansowanie przedsięwzięć w zakresie małej przedsiębiorczości realizowanych przez osoby fizyczne i prawne prowadzące lub podejmujące pozarolniczą działalność gospodarczą w gminach wiejskich i miejsko-wiejskich oraz w miastach do 20 tysięcy mieszkańców. Istnieje możliwość przeznaczenia do 50% udzielonej pożyczki na sfinansowanie zakupu środków obrotowych, potrzebnych do realizacji przedsięwzięcia.

Przez małą przedsiębiorczość rozumieć należy przedsięwzięcia gospodarcze poza rolnictwem, tworzące nowe stałe miejsca pracy, do 10 osób pełnozatrudnionych na stałe, wliczając w to właściciela. W przypadku podmiotów prowadzących działalność gospodarczą, o pożyczkę mogą ubiegać się takie podmioty, w których w poprzednim roku obrotowym średnioroczne zatrudnienie było mniejsze niż 50 pracowników.

Kwota pożyczki nie może przekroczyć 70% kosztów przedsięwzięcia, nie więcej niż 200.000 zł, przy czym na każde 20 000 zł udzielonej pożyczki musi powstać jedno miejsce pracy.

Splata pożyczki następuje w ratach płatnych miesięcznie bądź kwartalnie. Okres spłaty pożyczki nie może przekraczać 4 lat, w tym karencja do 12 miesięcy.

Oprocentowanie pożyczki – 0%

Procedura ubiegania się o pożyczkę:

- przygotowanie planu przedsięwzięcia,
- złożenie w Banku współpracującym z ARiMR wniosku o udzielenie pożyczki wraz z planem przedsięwzięcia i innymi dokumentami wymaganymi przez Bank.

Zasady udzielania pożyczek przeznaczonych na tworzenie miejsc pracy w działalnościach pozarolniczych w gminach wiejskich i miejsko-wiejskich oraz w miastach do 20 tysięcy mieszkańców.

1. Z wnioskiem o pomoc Agencji w finansowaniu przedsięwzięć w zakresie małej przedsiębiorczości może wystąpić osoba fizyczna lub osoba prawna prowadząca bądź podejmująca pozarolniczą działalność gospodarczą w gminach wiejskich i miejsko-wiejskich oraz miastach do 20 tysięcy mieszkańców.
2. Pomoc Agencji jest udzielana według niniejszych procedur określonych przez Prezesa Agencji i jest realizowana w formie pożyczki nieoprocentowanej.
3. Pożyczka może być przeznaczona na tworzenie nowych, stałych miejsc pracy we wszelkiego rodzaju działalności gospodarczej poza rolnictwem.
4. W sytuacji gdy wnioskodawcą jest osoba fizyczna bądź prawna rozpoczynająca działalność gospodarczą, nowe miejsca pracy mogą być przeznaczone również odpowiednio dla przedsiębiorców lub właścicieli.
5. W przypadku podmiotów prowadzących działalność gospodarczą, o pożyczkę mogą ubiegać się takie podmioty, w których w poprzednim roku obrotowym średnioroczne zatrudnienie było mniejsze niż 50 pracowników.
6. Pożyczka może być przyznana pod warunkiem udokumentowania przez wnioskodawcę środków własnych stanowiących co najmniej 30% kosztów przedsięwzięcia i nie może:
  - być większa niż 20.000 zł. Na jedno miejsce pracy, powstające w wyniku realizacji przedsięwzięcia,
  - przekraczać 200.000 zł. Dla jednego podmiotu.
7. Formą udziału własnego mogą być środki pieniężne wnioskodawcy, równowartość zakupionych z własnych funduszy lub wniesionych materiałów i środków trwałych, a także wykonanych usług związanych z realizacją przedsięwzięcia.
8. Jeżeli pożyczkobiorca nie wyczerpał limitu 200.000 zł., może on ponownie ubiegać się o pożyczkę do wysokości tego limitu.
9. Dopuszcza się możliwość przeznaczenia do 50% udzielonej pożyczki na sfinansowanie zakupu środków obrotowych potrzebnych do uruchomienia przedsięwzięcia.
10. Pożyczkobiorca jest obowiązany udokumentować rozliczenie kwoty pożyczki oraz środków własnych fakturami lub innymi dokumentami stwierdzającymi zakup. Jeżeli pożyczkobiorcą jest podmiot będący płatnikiem podatku od towarów i usług, przy rozliczaniu pożyczki uwzględnia się wartość faktur pomniejszonych o ten podatek.

11. Wszelkie informacje oraz niezbędne formularze związane z ubieganiem się o pożyczkę, zainteresowani mogą otrzymać w bankach współpracujących z Agencją w tym zakresie.
12. Do wypełnionego formularza wniosku należy załączyć:
  - plan przedsięwzięcia,
  - zaświadczenia, że wnioskodawca nie zalega z opłatami (ZUS, KRUS) i podatkami,
  - inne niezbędne dokumenty wymagane przez bank.
13. Bank po pozytywnym rozpatrzeniu wniosku i uzyskaniu środków finansowych z Agencji, zawiera z zainteresowanym podmiotem umowę pożyczki.
14. Spłata pożyczki następuje w ratach płatnych miesięcznie bądź kwartalnie, z zastosowaniem maksymalnie 12-miesięcznego okresu karencji i musi zakończyć się przed upływem czterech lat od daty jej udzielenia.
15. Pożyczkobiorca jest obowiązany zatrudnić nowych pracowników na podstawie umowy o pracę po podpisaniu umowy z bankiem, nie później jednak niż w ciągu 30 dni, licząc od dnia postawienia do dyspozycji pożyczkobiorcy ostatniej transzy pożyczki.
16. W przypadku, gdy nowe miejsca pracy znajdują się na terenie miast położonych na terenach gmin miejsko-wiejskich oraz miast do 20 tysięcy mieszkańców, co najmniej 80% nowo zatrudnionych osób musi zamieszkiwać na stałe na terenach wiejskich.
17. Pożyczkobiorca jest obowiązany utrzymać stan zatrudnienia łącznie z nowo utworzonymi miejscami pracy, co najmniej przez okres trwania spłaty zaciągniętej pożyczki.
18. Nie dokończenie inwestycji, nie rozpoczęcie działalności w terminie, zaprzestanie działalności gospodarczej, powoduje wycofanie się Agencji z udziału w finansowaniu, a wniesiony przez Agencję udział finansowy (kwota udzielonej pożyczki) podlega zwrotowi w ciągu 14 dni od dnia doręczenia pożyczkobiorcy oświadczenia o wypowiedzeniu umowy wraz z odsetkami ustawowymi, naliczonymi od dnia wykorzystania pożyczki.
19. W przypadku nie zatrudnienia pracowników zgodnie z pkt. 16 nastąpi zmniejszenie kwoty pożyczki proporcjonalnie do liczby zatrudnionych osób oraz zwrot pobranych środków finansowych na zasadach wymienionych w pkt.18.
20. Wnioskodawca z chwilą złożenia w banku wniosku zobowiązuje się do umożliwienia kontroli postępu prac związanych z przedsięwzięciem i sposobu wydatkowania kwoty pożyczki. Prawo do kontroli mają: bank, Agencja oraz osoby upoważnione przez Agencję.
21. Kontynuacja działalności gospodarczej przez spadkobierców lub inne podmioty gospodarcze na dotychczasowych warunkach nie powoduje rozwiązania umowy pożyczki.

WYKAZ BANKÓW UDZIELAJĄCYCH W IMIENIU I NA RZECZ AGENCJI RESTRUKTURYZACJI I MODERNIZACJI ROLNICTWA POŻYCZEK NIEOPROCENTOWANYCH PRZEZNACZONYCH NA TWORZENIE MIEJSC PRACY W DZIAŁALNOŚCIACH POZAROLNICZYCH W GMINACH WIEJSKICH, MIEJSKO-WIEJSKICH ORAZ MIASTACH DO 20 TYSIĘCY MIESZKAŃCÓW.

- Bank Gospodarki Żywnościowej S.A. z siedzibą w Warszawie (oddziały i zrzeszone banki spółdzielcze),
- Bank Inicjatyw Społeczno-Ekonomicznych S.A. z siedzibą w Warszawie (oddziały),
- Bank Unii Gospodarczej S.A. z siedzibą w Warszawie (oddziały i zrzeszone banki spółdzielcze),
- Dolnośląski Bank Regionalny S.A. z siedzibą we Wrocławiu (zrzeszone banki spółdzielcze),
- Gospodarczy Bank Południowo-Zachodni S.A. z siedzibą we Wrocławiu (oddziały i zrzeszone banki spółdzielcze),
- Lubelski Bank Regionalny S.A. z siedzibą w Lublinie (oddziały i zrzeszone banki spółdzielcze),
- Małopolski Bank Regionalny S.A. z siedzibą w Krakowie (oddziały i zrzeszone banki spółdzielcze),
- Rzeszowski Bank Regionalny S.A. z siedzibą w Rzeszowie (oddziały i zrzeszone banki spółdzielcze),
- Spółdzielczy Bank Rozwoju „Samopomoc Chłopska” z siedzibą w Warszawie (oddziały),
- Warmińsko-Mazurski Bank Regionalny S.A. z siedzibą w Olsztynie (oddziały i zrzeszone banki spółdzielcze).
- Mazowiecki Bank Regionalny S.A. z siedzibą w Warszawie (oddziały i zrzeszone banki spółdzielcze),

Szczegółowe informacje o zasadach udzielania pożyczki mogą Państwo uzyskać w wymienionych bankach oraz najbliższym Ośrodku Doradztwa Rolniczego.

Źródło: www.arimr.gov.pl

WOJEWÓDZKI FUNDUSZ OCHRONY ŚRODOWISKA I GOSPODARKI WODNEJ WE WROCŁAWIU:

Na podstawie Polityki Ekologicznej Państwa, Programu Wykonawczego do Polityki Ekologicznej Państwa, Strategii Ekologicznej Integracji z Unią Europejską, Strategii Rozwoju Województwa Dolnośląskiego, zobowiązań międzynarodowych Polski i obowiązujących przepisów prawa, Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej we Wrocławiu udzielając dofinansowania w 2002r będzie uznawał za priorytetowe następujące przedsięwzięcia:

W DZIEDZINIE OCHRONY WÓD.

1. Ochrona ujęć i zasobów wody na potrzeby komunalne.
2. Ochrona zbiorników wód stojących.
3. Ochrona wód granicznych oraz transgranicznych w celu uzyskania standardów jakości wynikających z podpisanych przez Polskę umów międzynarodowych.
4. Realizacja postanowień Konwencji Helsińskiej.
5. Pełne wykorzystanie wydajności eksploatowanych oczyszczalni ścieków poprzez rozbudowę sieci kanalizacyjnych oraz modernizację istniejących urządzeń w celu osiągnięcia wymaganych standardów środowiska.
6. Realizacja kompleksowych programów porządkowania gospodarki ściekowej na terenach wiejskich.
7. Kompleksowe uporządkowanie gospodarki ściekowej poprzez budowę i modernizację oczyszczalni ścieków i kanalizacji na terenie uzdrowisk, parków narodowych, parków krajobrazowych i rezerwatów przyrody.

W DZIEDZINIE GOSPODARKI WODNEJ.

1. Zwiększanie zasobów dyspozycyjnych wody oraz wyższa skuteczność ochrony przeciwpowodziowej poprzez wspieranie budowy zbiorników retencyjnych, programów małej retencji, działań administratorów cieków dotyczących budowy i modernizacji urządzeń ochronnych.
2. Realizacja programów rozwoju infrastruktury wiejskiej w zakresie budowy i rozbudowy ujęć wodnych oraz wodociągowania.

W DZIEDZINIE OCHRONY POWIETRZA.

1. Zmniejszanie emisji pyłów i gazów, ze szczególnym uwzględnieniem redukcji dwutlenku siarki, tlenków azotu oraz gazów cieplarnianych z energetycznego spalania paliw i procesów technologicznych.
2. Ograniczanie niskiej emisji, głównie w miastach, miejscowościach turystyczno-uzdrowiskowych oraz położonych w kotlinach poprzez przyłączenia do sieci ciepłych lub eliminowanie paliw konwencjonalnych.
3. Ograniczanie emisji zanieczyszczeń do powietrza przez pojazdy samochodowe.
4. Racjonalizacja gospodarki energią.
5. Wykorzystanie lokalnych źródeł energii odnawialnej oraz biopaliw.

W DZIEDZINIE GOSPODARKI ODPADAMI I OCHRONY POWIERZCHNI ZIEMI.

1. Realizacja gminnych, międzygminnych i powiatowych kompleksowych programów zagospodarowania odpadów komunalnych, w tym wspomaganie systemów zagospodarowania osadów ściekowych.
2. Wspieranie wszelkich działań zmierzających do odzysku i recyklingu odpadów a zwłaszcza odpadów opakowaniowych.
3. Rekultywacja terenów zdegradowanych przez wojsko, przemysł oraz wydobywanie kopaliny pospolitych i podstawowych.
4. Rekultywacja starych składowisk komunalnych i składowisk odpadów niebezpiecznych.
5. Unieszkodliwianie odpadów przemysłowych i innych odpadów niebezpiecznych.
6. Zmniejszanie uciążliwości dla środowiska spowodowanych wydobywaniem i przetwarzaniem kopaliny.
7. Rozwój i wdrażanie technologii zapobiegających powstawaniu odpadów oraz zapewniających ich minimalizację w procesach produkcyjnych.

W DZIEDZINIE LEŚNICTWA

1. Ochrona ekosystemów leśnych.
2. Ochrona przeciwpożarowa lasów oraz ochrona przed innymi klęskami żywiołowymi.
3. Ochrona i przywracanie bioróżnorodności ekosystemów leśnych.
4. Wspieranie programów zwiększania lesistości województwa.

W DZIEDZINIE OCHRONY PRZYRODY I KRAJOBRAZU

1. Zachowanie i przywracanie bioróżnorodności na obszarach chronionych ze szczególnym uwzględnieniem rezerwatów przyrody, parków narodowych, parków krajobrazowych oraz zespołów parkowych i pałacowo-ogrodowych o znaczeniu regionalnym, krajowym lub międzynarodowym.
2. Restytucja gatunków fauny i flory.
3. Prace badawcze i projektowe związane z zasobami przyrodniczymi województwa (inventaryzacje przyrodnicze, badanie flory i fauny, programy i plany ochrony, plany urzędzeniowe lasów itp.).

W DZIEDZINIE EDUKACJI EKOLOGICZNEJ

1. Rozwój bazy służącej realizacji programów edukacyjnych w regionalnych ośrodkach edukacji ekologicznej, szkołach i innych ośrodkach edukacyjnych oraz w parkach narodowych i krajobrazowych.
2. Realizacja programów edukacyjnych poprzez bezpośrednie działania szkoleniowe i propagandowe, wydawnictwa popularyzujące wiedzę ekologiczną, zakup sprzętu i materiałów dla działalności edukacyjnej, konferencje, seminaria, wystawy itp., konkursy, olimpiady, festiwale upowszechniające wiedzę i postawy ekologiczne.
3. Wspieranie wydawnictw i prasy prowadzących edukację ekologiczną.

W POZOSTAŁYCH DZIEDZINACH

1. Ochrona przed hałasem.
2. Realizacja prac badawczych i ekspertyz.
3. Wdrażanie programów czystszej produkcji.
4. Wprowadzanie programów oszczędzania surowców i energii.
5. Zapobieganie i likwidacja poważnych awarii i ich skutków.
6. Zadania z zakresu monitoringu środowiska a zwłaszcza państwowego monitoringu środowiska.
7. Działania w zakresie profilaktyki zdrowotnej dzieci z obszarów, na których występują przekroczenia standardów jakości środowiska.
8. Remonty i odtworzenia obiektów ochrony środowiska zniszczonych przez powódź i inne klęski żywiołowe.
9. Wspieranie działań z zakresu rolnictwa ekologicznego, bezpośrednio oddziałujących na stan gleby, powietrza i wód, zwłaszcza na obszarach szczególnie chronionych na

podstawie przepisów ustawy o ochronie przyrody, które uzyskały priorytet gminnych i powiatowych funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej.

10. Wdrażanie systemu kontroli wnoszenia opłat za korzystanie ze środowiska, a w szczególności tworzenia baz danych podmiotów korzystających ze środowiska obowiązanych do ponoszenia opłat.
11. Opracowywanie planów służących gospodarowaniu zasobami wodnymi oraz utworzenia katastru wodnego.

KRYTERIA WYBORU PRZEDSIĘWZIĘĆ FINANSOWANYCH ZE ŚRODKÓW WOJEWÓDZKIEGO FUNDUSZU OCHRONY ŚRODOWISKA I GOSPODARKI WODNEJ WE WROCŁAWIU.

Na podstawie art.414 ust.1 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001r.- Prawo ochrony środowiska (Dz.U. Nr 62 poz.627) Rada Nadzorcza Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej we Wrocławiu ustala kryteria, które są stosowane przy ocenie i kwalifikacji przedsięwzięć do finansowania ze środków Wojewódzkiego Funduszu.

I. Kryterium zgodności z polityką ekologiczną państwa

Kryterium ma charakter nadrzędny. Środki Wojewódzkiego Funduszu przeznacza się na finansowanie zadań ochrony środowiska i gospodarki wodnej zgodnie z kierunkami określonymi w art.409 wyżej cytowanej ustawy.

W pierwszej kolejności ze środków Wojewódzkiego Funduszu finansowane będą przedsięwzięcia zgodne z listą przedsięwzięć priorytetowych, uchwaloną każdego roku przez Radę Nadzorczą Wojewódzkiego Funduszu.

II. Kryterium zasięgu oddziaływania.

Preferowane będą zadania o ponadlokalnym zasięgu oddziaływania.

III. Kryterium techniczno – ekonomiczne.

W skład kryterium wchodzi:

- planowane efekty rzeczowe i ekologiczne zadania oraz koszty jednostkowe ich uzyskania,
- nowoczesność rozwiązań, niezawodność, energooszczędność i materiałoozczędność,

- czas realizacji,
- przygotowanie zadania do realizacji,
- zabezpieczenie źródeł finansowania,
- dla wybranych zadań – ryzyko finansowe oraz planowane koszty realizacji obiektów.
- wnioski o przyznanie pożyczek lub dotacji , których wartość jednostkowa przekracza 10 000 000 EURO, dotyczące środków technicznych służących jedynie ograniczeniu negatywnego oddziaływania na środowisko, w szczególności oczyszczalni ścieków, elektrofiltrów lub składowisk odpadów, powinny zawierać uzasadnienie obejmujące analizę ewentualnych alternatywnych rozwiązań organizacyjnych, technicznych lub technologicznych mających na celu wyeliminowanie lub ograniczenie powstawania zanieczyszczeń oraz wprowadzenie czystszej produkcji.

IV. Kryterium wymogów formalnych.

Wymagane jest spełnienie przez wnioskodawcę wymogów formalnych wynikających z przepisów prawnych oraz z “Zasad udzielania i umarzania pożyczek, udzielania dotacji oraz dopłat do oprocentowania preferencyjnych kredytów i pożyczek ze środków WFOŚiGW we Wrocławiu“, a w szczególności:

- posiadanie uzgodnień, pozwoleń i opinii niezbędnych do rozpoczęcia zadania,
- udokumentowanie przeprowadzenia procedury ustawy o zamówieniach publicznych przez wnioskodawców, którzy z mocy przepisów prawa zobowiązani są do jej stosowania,
- pozostali wnioskodawcy, składający wniosek o dofinansowanie, którego kwota przekracza 3.000 EURO powinni wybrać dostawcę lub wykonawcę w wyniku przetargu ogłoszonego w prasie o zasięgu co najmniej regionalnym i udokumentować jego przeprowadzenie (kopia ogłoszenia ze wskazaniem numeru i tytułu dziennika oraz protokół zawierający informację o przebiegu przetargu, terminie realizacji i odbioru sporządzony w oparciu o złożone oferty),
- w przypadku udziału w zadaniu środków finansowych pomocowych udzielanych na podstawie odrębnych umów międzynarodowych będą stosowane reguły wymagane przez te umowy.
- dopuszcza się odstępstwo od powyższych wymogów formalnych w uzasadnionych przypadkach, a w szczególności przy zapobieganiu i usuwaniu skutków poważnych awarii, klęsk żywiołowych i innych ważnych interesach społecznych.

ZASADY UDZIELANIA I UMARZANIA POŻYCZEK, UDZIELANIA DOTACJI ORAZ DOPLAT DO OPROCENTOWANIA PREFERENCYJNYCH KREDYTÓW I POŻYCZEK ZE ŚRODKÓW WFOŚiGW WE WROCŁAWIU

Poniższy dokument został zaktualizowany z dniem 23.01.2002 i jest zgodny z podjętą uchwałą Rady Nadzorczej WFOŚiGW we Wrocławiu, która wniosła zmiany do treści w następujących w działach: Pożyczki – pkt.2, Zasady umarzania pożyczek – pkt.2, Dotacje – pkt.1, pkt.2 oraz pkt.3.

I. Zasady ogólne

1. Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej we Wrocławiu, zwany dalej Wojewódzkim Funduszem udziela dofinansowania na cele określone w art.409 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001r.- Prawo ochrony środowiska (Dz. U. Nr 62 poz.627), zgodnie z rocznym planem finansowym, listą przedsięwzięć priorytetowych oraz kryteriami wyboru przedsięwzięć finansowanych ze środków Wojewódzkiego Funduszu, uchwalonymi przez Radę Nadzorczą Wojewódzkiego Funduszu.
2. Udzielenie pożyczki lub dotacji odbywa się na podstawie umowy cywilnoprawnej zawartej pomiędzy Wojewódzkim Funduszem a wnioskodawcą.
3. Udzielenie wsparcia finansowego ze środków Wojewódzkiego Funduszu odbywać się będzie po przeprowadzeniu przez inwestora procedury zgodnej z Ustawą o zamówieniach publicznych (Dz. U. Nr 76 z 1994, poz. 344 z późn. zm.).
4. Decyzje o przyznaniu dofinansowania w określonej wysokości oraz formie podejmują w postaci uchwał:
  - Zarząd Wojewódzkiego Funduszu,
  - Rada Nadzorcza Wojewódzkiego Funduszu w trybie określonym w wyżej cytowanej ustawie na podstawie złożonego, kompletnego wniosku, sporządzonego na obowiązujących w Funduszu formularzach.
5. Wnioski składane do Wojewódzkiego Funduszu po terminie zakończenia realizacji zadania nie będą rozpatrywane.

6. Wojewódzki Fundusz współfinansuje zadania inwestycyjne w wysokości nieprzekraczającej 50% udokumentowanych kosztów realizacji zadania:
  - a. na etapie wyboru wykonawcy w oparciu o zestawienie projektowanych kosztów zadania inwestycyjnego,
  - b. po wyborze wykonawcy(ów) zadania w oparciu o umowę(y) z wykonawcą(ami),
  - c. przy ustalaniu całkowitych kosztów zadania uwzględniany będzie podatek VAT. W odniesieniu do podmiotów, dla których podatek VAT podlega odliczeniu, Wojewódzki Fundusz rozliczać będzie umowy według kosztów netto.
7. Wojewódzki Fundusz może współfinansować zadania inwestycyjne w wysokości do 70 % udokumentowanych kosztów realizacji zadania w przypadku inwestycji wykorzystujących odnawialne źródła energii i biopaliwa.
8. Przy współfinansowaniu zadań nieinwestycyjnych, takich jak monitoring środowiska, ratownictwo ekologiczne, edukacja i propagowanie ochrony środowiska, ochrona przyrody itp. Wysokość dofinansowania ze środków Wojewódzkiego Funduszu może być ustalona indywidualnie.
9. Wysokość dofinansowania z Wojewódzkiego Funduszu dla przedsiębiorców przyznawana będzie z uwzględnieniem zasad określonych w ustawie z dnia 30 czerwca 2000r. o warunkach dopuszczalności i nadzorowaniu pomocy publicznej dla przedsiębiorców (Dz. U. Nr 60, poz.704).
10. Wojewódzki Fundusz udziela dofinansowania po stwierdzeniu, że zapewnione jest pełne zbilansowanie kosztów zadania.
11. Udzielenie dofinansowania następuje po wywiązaniu się przez wnioskodawcę z obowiązku uiszczenia opłat i kar, stanowiących przychody Wojewódzkiego Funduszu.

II. Pożyczki

1. Podstawową formą udzielania pomocy finansowej ze środków Wojewódzkiego Funduszu są średnio – i długoterminowe pożyczki udzielane na warunkach preferencyjnych, jako uzupełnienie środków własnych dla:
  - gmin, związków gmin, powiatów, województwa,
  - podmiotów gospodarczych i pozostałych osób prawnych i fizycznych posiadających zdolność do zaciągania zobowiązań.

2. Wysokość stóp procentowych dla pożyczek wynosi:
  - 6% dla gmin, związków gmin, powiatów, województw.
  - 9% dla podmiotów prowadzących działalność gospodarczą oraz pozostałych wnioskodawców.
3. Pożyczka jest oprocentowana wg stałej stopy procentowej ustalonej w stosunku rocznym, stosownie do zawartych umów.
4. Okres spłaty pożyczki oraz formy jej zabezpieczenia są ustalane w toku negocjacji pomiędzy Zarządem Wojewódzkiego Funduszu, a pożyczkobiorcą.
5. Spłata odsetek następuje w okresach miesięcznych, 15 – tego dnia każdego miesiąca.
6. Utrata zdolności kredytowej wnioskodawcy może spowodować anulowanie uchwały przyznającej dofinansowanie w formie pożyczki.

III. Zasady umarzania pożyczek

1. Wnioski w sprawie umorzeń są rozpatrywane przez Radę Nadzorczą Wojewódzkiego Funduszu.
2. Umorzenia dotyczą pożyczek udzielonych gminom, powiatom, samorządowi wojewódzkiemu.
3. Przy podejmowaniu decyzji o umorzeniach pożyczki Wojewódzki Fundusz będzie uwzględniał:
  - aktualną realizację rocznego planu finansowego,
  - terminowe zakończenie zadania i uzyskanie planowanego efektu ekologicznego lub rzeczowego, zawarte w umowie pierwotnej bez aneksów,
  - spłacenie 80% udzielonej pożyczki z oprocentowaniem w terminach ustalonych w umowie,
  - wywiązanie się pożyczkobiorcy z obowiązku uiszczania opłat i kar stanowiących przychody Wojewódzkiego Funduszu
  - skrócenie czasu realizacji zadania, z osiągnięciem zakładanych efektów i utrzymaniem bądź ograniczeniem kosztów zadania,
  - prowadzenie przez pożyczkobiorcę innych działań w sferze ochrony środowiska i gospodarki wodnej.
4. Nie podlegają umorzeniom pożyczki na zadania, które są dofinansowywane środkami Wojewódzkiego Funduszu także w formie dotacji.

IV. Dotacje

1. Działania na rzecz ochrony środowiska i gospodarki wodnej mogą być również dofinansowywane w formie dotacji dla następujących podmiotów:

- gminy, związki gmin, powiaty, województwo,
- jednostki budżetu państwa,
- stowarzyszenia, związki wyznaniowe, fundacje, inne jednostki o charakterze opiekuńczo – wychowawczym, ochrony zdrowia i kultury fizycznej, oświatowym, kulturalnym i badawczym.

Pozostałym podmiotom dotacje mogą być udzielane wyłącznie na zadania z zakresu edukacji ekologicznej, monitoringu środowiska, ochrony przyrody, oraz na opracowanie ekspertyz, prowadzenie programów badawczych i wdrożeniowych, profilaktyki zdrowotnej dzieci z obszarów na których występują przekroczenia standardów jakości środowiska, konkursów w dziedzinie ochrony środowiska i gospodarki wodnej, na zapobieganie lub likwidację skutków poważnych awarii.

7. Dla zadań inwestycyjnych dofinansowanie w formie dotacji dla gmin, związków gmin, powiatów i województwa, z zastrzeżeniem pkt.3 stanowi uzupełnienie udzielonej pożyczki z Wojewódzkiego Funduszu i nie może przekroczyć 25% wysokości kosztu zadania.

8. Dla zadań inwestycyjnych prowadzonych w obiektach użyteczności publicznej, a stanowiących własność samorządu terytorialnego, istnieje możliwość dofinansowania w formie dotacji do wysokości 50 % wartości zadania.

V. Postanowienia końcowe

1. Wojewódzki Fundusz może wspierać zadania w zakresie ochrony środowiska i gospodarki wodnej także w innych formach, takich jak:

- udziały kapitałowe w podejmowanych przedsięwzięciach,
- udostępnianie swoich środków finansowych bankom z przeznaczeniem na udzielanie kredytów, pożyczek lub dotacji na wskazane przez siebie programy i przedsięwzięcia a także dopłaty do oprocentowania udzielanych na ten cel preferencyjnych kredytów bankowych i pożyczek,
- nagrody za działalność na rzecz ochrony środowiska i gospodarki wodnej, niezwiązaną z wykonywaniem obowiązków pracowników administracji rządowej i samorządowej.

2. Niniejsze zasady mają zastosowanie do finansowania zadań na podstawie umów pożyczek i dotacji zawieranych po dniu 1 stycznia 2002 r.
3. Odstępstwo od ustaleń określonych w niniejszych zasadach jest dopuszczalne za zgodą Rady Nadzorczej Wojewódzkiego Funduszu wyrażoną w formie uchwały.
4. W przypadku zmiany obowiązujących przepisów prawnych niniejsze zasady będą każdorazowo aktualizowane uchwałą Rady Nadzorczej.

Źródło: www.

FUNDUSZ OCHRONY GRUNTÓW ROLNYCH:

Środki funduszu przeznacza się na:

- rekultywację na cele rolnicze gruntów, które utraciły lub zmniejszyły wartość użytkową wskutek działalności nie ustalonych osób
- rolnicze zagospodarowanie gruntów zrekultywowanych
- użyźnianie gleb o niskiej wartości produkcyjnej, ulepszanie rzeźby terenu i struktury przestrzennej gleb, usuwanie kamieni i odkrzaczanie
- przeciwdziałanie erozji gleb na gruntach rolnych, w tym zwrot kosztów zakupu nasion i sadzonek, utrzymania w stanie sprawności technicznej urządzeń przeciwoerozyjnych, oraz odszkodowania, za szkody wynikające ze zmniejszenia produkcji roślinnej powstałe w wyniku wydania decyzji nakazującej właścicielowi gruntów ich zalesienie, zadrzewienie, zakrzewienie lub założenie trwałych użytków zielonych
- budowę i renowację zbiorników wodnych służących małej retencji
- budowę i modernizację dróg dojazdowych do gruntów rolnych
- wdrażanie i upowszechnianie wyników prac naukowo – badawczych związanych z ochroną gruntów rolnych
- wykonywanie badań płodów rolnych uzyskiwanych na obszarach ograniczonego użytkowania oraz niezbędnych dokumentacji i ekspertyz z zakresu ochrony gruntów rolnych
- wykonywanie zastępcze obowiązków określonych w ustawie
- rekultywację nieużytków i użyźnianie gleb na potrzeby nowo zakładanych pracowniczych ogrodów działkowych
- zakup sprzętu pomiarowego i informatycznego oraz oprogramowania, niezbędnego do zakładania i aktualizowania operatów ewidencji gruntów oraz prowadzenia spraw ochrony gruntów rolnych, do wysokości 5% rocznych dochodów Funduszu.

Źródło: ustawa o ochronie gruntów rolnych i leśnych (Dz. U. z 1995 r. nr 16, poz. 78 z późn. zm.)

DOFINANSOWANIE INWESTYCJI W GOSPODARSTWACH ROLNYCH Z PROGRAMU SAPARD:

Rolnicy mogą korzystać z pomocy finansowej w ramach następujących obszarów wsparcia:

Działanie 1. Poprawa przetwórstwa i marketingu artykułów rolnych i rybnych – poprzez grupy producentów rolnych i ich związki

Działanie 2. Inwestycje w gospodarstwach rolnych.

Działanie 4. Różnicowanie działalności gospodarczej na obszarach wiejskich.

Działanie 6. Szkolenia zawodowe.

Największa pomoc finansowa dla rolników planowana jest na inwestycje w gospodarstwach rolnych.

W działaniu 2 – inwestycje w gospodarstwach rolnych – pomoc dla gospodarstw skierowana jest na:

- wsparcie restrukturyzacji produkcji mleka
- wsparcie modernizacji gospodarstw specjalizujących się w produkcji zwierząt rzeźnych:
  - modernizację gospodarstw specjalizujących się w produkcji bydła mięsnego
  - odbudowę produkcji owczarskiej
  - modernizację produkcji trzody chlewnej i drobiu
- zwiększenie różnorodności produkcji gospodarstw rolnych

Pomoc finansową może otrzymać rolnik, tj. osoba fizyczna prowadząca na własny rachunek działalność rolniczą jako posiadacz (samoistny czyli właściciel albo zależny – dzierżawca) gospodarstwa rolnego, podlegający ubezpieczeniu na podstawie Ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników. Rolnik ubiegający się o pomoc finansową w ramach SAPARD musi legitymować się odpowiednimi kwalifikacjami zawodowymi oraz w wieku poniżej 50 lat. Formularze wniosków oraz szczegółowe informacje uzyskać można w oddziałach regionalnych ARiMR pełniących rolę Agencji SAPARD.

Źródło: Przewodnik dla ubiegających się o dofinansowanie inwestycji w gospodarstwach rolnych z programu SAPARD. Poznań 2002.

10. WYKAZ TABEL

Tabela 1 - Cechy klimatu

Tabela 2 - Gleboznawcza klasyfikacja gruntów

Tabela 3 - Bonitacja użytków rolnych

Tabela 4 - Struktura użytkowania gruntów

Tabela 5 - Struktura władania gruntami

Tabela 6 - Struktura obszarowa gospodarstw prowadzących produkcję rolniczą

Tabela 7 - Rozdrobnienie gruntów w gospodarstwach rodzinnych

Tabela 8 - Struktura gospodarstw według wieku użytkownika

Tabela 9 - Zatrudnienie i źródła utrzymania w gospodarstwach prowadzących produkcję
(w j.f.p.)

Tabela 10 - Gospodarstwa rolne prowadzące produkcję według źródeł utrzymania

Tabela 11 - Wykształcenie właścicieli lub użytkowników gospodarstw prowadzących
produkcję

Tabela 12 - Struktura zasiewów gospodarstw rolnych

Tabela 13 - Obsada inwentarza gospodarstw prowadzących produkcję

Tabela 14 - Stan techniczny dróg według inwentaryzacji z 2002 r.

Tabela 15 - Zmiany w strukturze użytkowania gruntów

Tabela 16 - Bilans użytków rolnych

Tabela 17 - Zmiany w strukturze władania gruntami

Tabela 18 - Drogi transportu rolnego do modernizacji

Tabela 19 - Zapotrzebowanie na ziemię w grupach obszarowych gospodarstw

Tabela 20 - Koszty podstawowych zabiegów urządzeniowo - rolnych

11. WYKAZ RYSUNKÓW

- Rysunek 1 - Mapa glebowo-rolnicza
- Rysunek 2 - Struktura użytkowania gruntów - stan ewidencyjny
- Rysunek 3 - Struktura użytkowania gruntów - stan faktyczny
- Rysunek 4 - Studium władania
- Rysunek 5 - Struktura obszarowa gospodarstw rolnych - grunty własne
- Rysunek 6 - Struktura obszarowa gospodarstw rolnych - grunty własne i dzierżawione
- Rysunek 7 - Rozdrobnienie gruntów gospodarstw rolnych - grunty własne
- Rysunek 8 - Rozdrobnienie gruntów gospodarstw rolnych - grunty własne i dzierżawione
- Rysunek 9 - Gospodarka wodna
- Rysunek 10 - Istniejące i planowane elementy przyrodniczo-krajobrazowe
- Rysunek 11 - Istniejące i projektowane zainwestowanie terenu
- Rysunek 12 - Planowana sieć dróg transportu rolniczego
- Rysunek 13 - Planowana sieć dróg transportu rolniczego - Wariant uwzględniający prywatyzację gruntów ANR

12. WYKAZ WYKORZYSTANYCH MATERIAŁÓW

1. Strategia rozwoju obszarów wiejskich województwa dolnośląskiego. Urząd Marszałkowski we Wrocławiu. Wrocław, wrzesień 2000 r.
2. Gmina Złotoryja. Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego.
3. Plan ogólny zagospodarowania przestrzennego Gminy Złotoryja. Legnica, 1993r. Uchwała nr XIII/52/93 Rady Gminy w Złotoryi z dnia 28.06.1993 r. (Dz. Urz. Woj. Legn. Nr 11, poz. 64 z dnia 05.07.1993 r.
4. Strategia rozwoju gospodarczego Gminy Złotoryja. Złotoryja, wrzesień 2000.
5. Gmina Złotoryja. Plan urządzeniowo – rolny. Biuro Geodezji i Terenów Rolnych w Legnicy. Legnica, 2001 r.
6. Mapa glebowo – rolnicza w skali 1:5000. Wojewódzkie Biuro Geodezji i Terenów Rolnych we Wrocławiu. Wrocław, 1976 r.
7. Ewidencyjna mapa numeryczna obrębu Nowa Wieś Złotoryjska.
8. Ustawa z dnia 26.04.2001 r. o rentach strukturalnych w rolnictwie (Dz. U. nr 52, poz. 539).
9. Ustawa z dnia 08.06.201 r. o przeznaczeniu gruntów rolnych do zalesienia (Dz. U. nr 73, poz. 764).
10. Ustawa z dnia 26.03.1982 r. o scalaniu i wymianie gruntów (tekst jednolity: Dz. U. z 1989 r. Nr 58, poz. 349; zmiany: Dz. U z 1994 r. Nr 127, poz. 627, z 1998 r. Nr 106, poz. 668, z 2000 r. Nr 12, poz. 136, z 2001 r. Nr 81, poz. 875).
11. Ustawa z dnia 11.04.2003 r. o kształtowaniu ustroju rolnego (Dz. U. nr 64, poz. 592)